

Laonicus Chalcondyles

Gürk İmparatorluğu'nun
Yıkılışına Dair

Kehanetler Kitabı

Aytunç Altındal Koleksiyonu

Gürk İmparatorluğu'nun Yıkılışına Dair

Kehanetler Kitabı

*"Chalcondyles, L'Histoire de la decadence de l'Empire grec et
establisement de celui des turcs de la traduction de B. de
Vigenere. Tableaux prophetiques predisans, la ruine de la
mesme monarchie, par Artus Thomas, sieur d'Embry.
Paris, vers, 1640 in-fol, 2000 Fr."*

Bu kitap Sayın Aytunç ALTINDAŞ'ın yönetiminde hazırlanmıştır.

Kitabın özgün baskısı Fransa'da 1640'da yayınlanmıştır.

<i>Yayın Hazırlık</i>	<i>M. Selahattin ATAN</i>
<i>Dişgi</i>	<i>Asuman KÖSE</i>
<i>Kapak</i>	<i>ÖZCAN</i>

1. Baskı Haziran 2007
ISBN: 978-9944-298-09-4

Basım: Baskı Mat.Yay. Org. San. Tic. Ltd. Şti.
ATB İş Merkezi Ç Blok No: 203 Macunköy/Ankara
Tel: (0312) 397 87 20

© Destek Ltd. Şti.
6. Cadde No: 61/1 A. Öveçler/Ankara
Tel: (0312) 472 57 40
Faks: (0312) 473 18 53
www.destekyayinlari.com
info@destekyayinlari.com

Bürk İmparatorluğu'nun Yıkılışına Dair

Kehanetler Kitabı

Laonicus Chalcondyles

İÇİNDEKİLER

Giriş	9
Bu Kitabı Niçin Yayınladık?	15

I. Bölüm

Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışına Dair Kehanetler

Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı I. Figürün Epigramı	19
Kehanet Tablosu II. Figürün Yorumu	21
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı II. Figürün Epigramı	22
Kehanet Tablosu III. Figürün Yorumu	25
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı III. Figürün Epigramı	26
Kehanet Tablosu IV. Figürün Yorumu	29
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı IV. Figürün Epigramı	30
Kehanet Tablosu V. Figürün Yorumu	33
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı V. Figürün Epigramı	34
Kehanet Tablosu VI. Figürün Yorumu	37
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı VI. Figürün Epigramı	38
Kehanet Tablosu VII. Figürün Yorumu	41
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı VII. Figürün Epigramı	42
Kehanet Tablosu VIII. Figürün Yorumu	45
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı VIII. Figürün Epigramı	46
Kehanet Tablosu IX. Figürün Yorumu	49
Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı IX. Figürün Epigramı	50
Kehanet Tablosu X. Figürün Yorumu	53

<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı X. Figürün Epigramı</i>	54
<i>Kehanet Tablosu XI. Figürün Yorumu</i>	57
<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı XI. Figürün Epigramı</i>	58
<i>Kehanet Tablosu XII. Figürün Yorumu</i>	61
<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı XII. Figürün Epigramı</i>	62
<i>Kehanet Tablosu XIII. Figürün Yorumu</i>	65
<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı XIII. Figürün Epigramı</i>	66
<i>Kehanet Tablosu XIV. Figürün Yorumu</i>	69
<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı XIV. Figürün Epigramı</i>	70
<i>Kehanet Tablosu XV. Figürün Yorumu</i>	73
<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı XV. Figürün Epigramı</i>	74
<i>Kehanet Tablosu XVI. Figürün Yorumu</i>	77
<i>Türk İmparatorluğu'nun Yıkılışı XVI. Figürün Epigramı</i>	78
<i>Kehanet Tablosu XVII. Figürün Yorumu</i> <i>(Gerçek Anlamına Göre)</i>	81

II. Bölüm

Kişiler ve Kimlikler

<i>Savaşa Giden Yeniçeriler</i>	89
<i>Azap</i>	93
<i>Acemi Oğlanlar Devşirilmiş Çocuklar</i>	97
<i>Acemi Oğlanlar Rustik/Kırsal</i>	99
<i>Büyük Türk'ün Uşakları</i>	101
<i>Giyim veya Eski Tarz Peichz</i> <i>Veya Padişah'ın Hizmetkârları</i>	105
<i>Padişah'ın Güreşçileri Diğer Adıyla Pehlivanlar</i>	107
<i>Pehlivanlar Güreşçiler</i>	109
<i>Deli veya Gözükara</i>	111
<i>Sarhoşlar</i>	113
<i>Türk Aşçı</i>	115

<i>Yunan Köylüsü "Voynuk" Denilir</i>	119
<i>Türk Dindarı Kalender</i>	123
<i>Torlaklar Türk Dindarları</i>	127
<i>Türk Dindarı</i>	131
<i>Muhammet'in Soyundan Emir</i>	133
<i>Hacı Arap Berberilerin Mekke Dönüşü</i>	135
<i>Sakalar Su Taşıyıcıları Mekke Hacıları</i>	139
<i>Soylu Acem</i>	143
<i>Soylu Yunan</i>	145
<i>Tüccar Rum</i>	147
<i>Tüccar Yahudi</i>	149
<i>Tüccar Ermeni</i>	151
<i>Tüccar Dubrovnik Slavı</i>	153
<i>Slav Ulaklar Veya Mektup Taşıyıcıları</i>	155
<i>Tüccar Arap</i>	157
<i>Kuzey Afrikalı Köleler</i>	159
<i>Büyük Hanımefendi Türk</i>	160
<i>Kişiler ve Kimlikler Orijinal Metinler</i>	161

GİRİŞ

linizdeki bu kitabın Fransızca özgün ve tam adı şöyledir: "Chalcondyles, L'Histoire de la decadence de l'Empire grec et établissement de celui des turcs de la traduction de B. de Vigenere. Tableaux prophetiques predisans, la ruine de la mesme monarchie, par Artus Thomas, sieur d'Embry. Paris, vers, 1640 in-fol, 2000 Fr."

Kitapta yer alan 17 Kehanet ve 28 Osmanlı tablosu, bakır üzerine işlenmiş ve özgün baskı buradan yapılmıştır. Tam metindir. Fransızca özgün yorum ve tablolar eşliğinde Türkçe çevirileri eklenmiştir. Eski Fransızcaya bilen okurlar, dilerlerse figürleri, kehanetleri ve epigramları bu arkaik dilden izleyebilirler. Her türlü anlam kaymasına karşı esas alınması gereken metin, hiç kuşkusuz uluslararası çeviri standartlarında uygulandığı üzere, 1640 tarihli Fransızca metindir.

Kitabın yazarı Atina doğumlu Bizanslı tarihçi Laonicus Chalcondyles veya diğer bir yazıyla Nicolaus Chalcocondyles'tir. 1423'de doğduğu bilinen Chalcondyles'in 1490'da öldüğü varsayılmaktadır; ancak bazı tarih araştırmacıları onun bu tarihten önce, bazıları da bu tarihten de sonra öldüğü kanısındadırlar. Hayatı hakkında çok ayrıntılı bilgi yoksa da Doğu Roma İmparatorluk belgeleri, VII. John Paleologos tarafından 1446 yılında Osmanlı Padişahı II. Murat Han'a, İstanbul'a uyguladığı kuşatmayı kaldırması için öneri götüreren Bizans heyetinde elçi düzeyinde yer aldığını doğrulamaktadır. Daha sonraki yıllarda Chalcondyles'in 1453'de İstanbul'un ve 1463'de de Peloponez'in Türkler tarafından fethedilişine bizzat tanıklık ettiği kesindir.

Chalcondyles'in el yazması eserleri, ölümünden sonra önce Latinceye sonra da Fransızcaya çevrilmiştir. Fransızca çeviri ilk kez 1605'de

kısmen yayınlanmıştır. Bu el yazması metinler halen dünyanın en ünlü kütüphanelerinde özel arşivlerde saklanmaktadır. Eserlerinin bulunduğu kütüphaneler arasında ünlü Bodleian, Escorial, Napoli, Biblioteca Laurentiana (Floransa), Münih, Kraliyet Kütüphanesi (Paris) ve Coislin Kütüphanesi sayılabilir. Chalcondyles'in ilk Latince çevirisi 1556'da Zürich'te Conradus Clauserus tarafından yayınlanmıştır. Ayrıca 1562'de düzeltilmiş ve karşılaştırmalı bir metin basılmış sonra da Zonoras, Nicetas, Nicephorus Gregores çevirisiyle Latince olarak 1568'de Frankfurt'ta yayınlanmıştır. İlk Grekçe baskısı ise, Nicephoru Gregores ve Acropolita Georgius tarafından 1615'de Cenevre'de yayınlanmıştır. İlk Fransızca çeviriyi Blaise de Vigenere gerçekleştirmiştir. Bunu Artus Thomas'ın bazı düzeltmeler ve eklemeler yaptığı çeviri izlemiş ve 10 cildin tam çevirisi bu iki çevirmenden sonra Mezerai tarafından sürdürülerek 1661'de tamamlanmıştır. Bu çeviri halen British Museum'dadır.

Chalcondyles, ilginçtir ki hem devlet adamı hem de tarihçidir. Özellikle de Bizans'ın 1268-1453 yılları ile bizzat tanık olduğu İstanbul'un Fethi'nden sonraki Osmanlı dönemiyle ilgili yazdığı yazılarda ve araştırmalarda kendinden sonra yetişen tüm Osmanlı ve Bizans araştırmacılarını en çok etkilemiş olan tarihçilerin arasında en ön sıradadır. Öyle ki, başta Hamberger, Vossinius ve 19. yy'da ünlü Baron Joseph von Hammer-Purgstall olmak üzere tüm Bizans araştırmacıları Chalcondyles'in olağandışı "Ayrıntılı" araştırmalarından ve gözlemlerinden çok yararlandıklarını belirterek ona övgü dolu göndermeler yapmışlardır. Gerçekten de Chalcondyles, belki de canlı tanığı olduğu olaylar nedeniyle öylesine ince ayrıntılara dikkat etmiştir ki, bu dikkati ve gözlemleri günümüzün tarihçilerini şaşırtmaktadır. Örneğin; bir dilencinin veya bir İranlı, Ermeni ya da Arap tüccarın nasıl giyindiğine, belindeki kuşağın nasıl bağlanırsa ne anlama geldiğine varıncaya kadar yazmıştır. Kitaptaki ayrıntıların ve gereksiz tekrarların çokluğuna rağmen bunları okumamazlık etmeyin derim. Çünkü Chalcondyles, ağaca bakmaktan ormanı göremeyenlerden değildir.

Ne var ki, ona övgüler sıralayan tarihçilerin, onun anlatım ve yazım tekniği hususunda ortak bir kanaatleri vardır. Bu tarihçiler ngiz birliği etmişçesine Chalcondyles'in çok güvenilir bir tarihçi olmasına rağmen yazdıklarını okuyabilmenin, hele yabancı bir dile çevirebilmenin çok zorlayıcı kabul edildiğini, dilinin karışık, notlarının düzensiz ve savruk olduğunu vurgularlar. Ayrıca ele aldığı konuları ilgili ilgisiz bağlamlarda birbirleriyle karıştırdığını, kronolojiye dikkat etmediğini, anakronik hatalar yapmaktan kaçınmadığını, mantıksal sıralamalar yapmadan aklına geleni geldiği ve aklında kaldığı şekliyle aktardığını belirtmeden de geçmemişlerdir. İlginç olan taraf şudur ki, bunca karmaşaya rağmen Chalcondyles, devlet adamı gibi davranmayı başarmış, yalan ve yanlış bilgi aktarmaktan özenle kaçınmıştır. Sadece dağınık, savruk ve dili karışık bir tarihçidir.

Dili ve anlatımı itibariyle Chalcondyles'i okuyabilmek, hele bir başka dile çevirebilmek gerçekten de ömür törpüsü bir uğraştır ve tek kişinin altından kalkabileceği bir iş değildir. Örneğin; bazı cümleleri bir sayfanın dörtte üçünü kapsamaktadır, yer yer hiç bilinmeyen yerel kelimeleri kullanmakta bazen de ne Türkçe, ne Grekçe, ne de Latince olan kelimeler uydurarak tasvirler yapmaktadır. Tamamen "Context" veya "Subtext" dışı denilebilecek eklemeleri peş peşe sıralamakta ve bunları sadece bir virgöl veya "ve" ile kurgulayabilmektedir. Dolayısıyla çeviriyi okurken esas metine sadık kaldığı için Fransızca çeviride yer alan ve "Verbatim" (kelimeden kelimeye) diye bilinen çeviri tekniği bozulmasın ve Türk diline uysun diye özel bir çeviri anlamlandırma yöntemine başvurulmamıştır; çeviri nasılsa öyle ve en anlaşılabilir şekilde okurlara sunulmuştur. Chalcondyles, tüm yazarlık serüveni süresince sadece arkaik bir Grekçe kullanmıştır. Bu özelliğini de eklemekten geçmeyelim.

Chalcondyles, kitaplarını yaklaşık 30-35 yıl süren bir zaman dilimi içinde tamamlamıştır. İlginçtir ki, kronolojiye dikkat etmediği gibi diline de özen göstermemiştir. Öyle ki, 20-25 yıl önce yazdığı bir metine, anlatımda bütünlük sağlamak gibi bir kaygısı olmaksızın yeni bölümler eklemiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki, Chalcondyles kendi döneminin İncil'e dayalı anlatım tekniği olan

"Vernacularist" (yerel dil kullanma) anlayışıyla yazmış bir tarihçidir. Bu nedenle de bazen arkaik Grekçede kalmış, bazen Bulgar ve/veya Türk yerel dilinde pek az duyulmuş hatta argo sayılan sözcükleri kullanmış, bazen de Latince'den bozma cümlelerle tanımlamalar yapmayı yeğlemiştir. Bu nedenle de belirli bir tarihsel dönemde belirli bir bağlamda kullandığı bir kelime, on yıllarca sonra başka bir bağlamda farklı bir anlamda kullanılmıştır. Okurların bu özel duruma ve kelimelerin etimolojik gelişimine dikkat etmeleri gerekmektedir. Bu gibi durumlarda çeviriye şerhler konularak zorunlu açıklamalar yapılmıştır.

Bu ilk Türkçe çeviri, eski ve yeni Fransızca ile eski ve yeni Türkçe ile, Latince ve Grekçe karşılaştırmalar yapılarak sunulmuştur. Bazı bölümlerde zorunlu olarak dipnotlar açılmış ve okurlara bilgi aktarılmıştır. Chalcondyles karmaşık diline ve özensiz anlatımına rağmen gerçekten de kendi dönemine ve sonrasına damgasını vurabilmiş bir tarihçidir. Bizi en çok ilgilendiren tarafı da budur. Batı dünyası ve tarihçileriyle, aydınları Türkiye'yi ve Türkleri (Osmanlı'ya) onun kitaplarından okuyarak öğrenmişler ve tanımışlardır. Türkler ile ilgili bazı önyarguların yerleşmesinde de onun dürüstçe yazdıklarını, siyasi amaçlarla ters yüz ederek sunmuş olan siyasetçilerin rolü vardır.

Kitabı Fransızcaya çevirmiş olan Blaise de Vigenere, 5 Nisan 1523'de St. Pourçain köyünde doğmuş ve 1596'da Paris'te ölmüştür. On yedi yaşındayken Kraliyet diplomatik-istihbarat dairesine alınmış ve tam otuz yıl burada görev yapmıştır. Hıristiyanlığın, Protestan ve Katolik olarak ayrıldıkları Kilise oturumlarına resmî sıfatla gönderilen en genç sekreterdir. (Bazı kaynaklar onun Worms Diet'ine katıldığını öne sürüyorlarsa da bu yanlıştır. Martin Luther'in bizzat konuşma yaptığı bu Diet, ... Kilise'sinin sorgulama toplantısı... gerçekte Blaise de Vigenere'in doğumundan üç yıl önce gerçekleşmiştir.)

Yirmi dört yaşındayken Nevers Dükü'nün hizmetine girmiş ve iki kez ikışer yıl süreyle Roma'da Katolik Kilisesi'nde Dük'ün Elçisi olarak görev yapmıştır. Henüz 47 yaşındayken emekliye ayrılmak istemiş, kendi istediği ve seçtiği konularda çeviriler yapmaya, "Şifreler" oluşturmaya başlamıştır. Blaise de Vigenere, Roma'da tanıştığı

o dönemin en ünlü "Üstatlarından" şifre tekniklerini (Cryptography) öğrenmiş ve onların kendisine armağan ettikleri gizli şifre oluşturma yöntemlerini anlatan tek nüshalık el yazması metinlerden yararlanarak günümüzde de kullanılan ve kırılması imkânsız sayılan ünlü "Autokey" diye bilinen "de Vigenere" şifresini kurmuştur. Bu çok gizli şifre, özellikle askeri istihbaratta kullanılmıştır. 1596'da gırtlak kanserinden ölen de Vigenere, 1000 el yazmasından oluşan kitaplığını Paris'teki bir kuruma armağan etmiş ve tüm gelirini de Paris'te yaşayan yoksullara yardım için vasiyet etmiştir. Günümüzde Paris'te onun adını taşıyan bir lise vardır ve ilginç bir rastlantı olsa gerek, bu okulun seçme öğrencilerinin çoğu Fransız Büyük Doğu Mason Locası'na kayıtlı ailelerin evlatlarıdır. Elinizdeki kitapta, Chalcondyles'i Vigenere Beyi (Senyörü) diye anılan işte bu şifre üstadı diplomatın çevirisinden tanıyacaksınız.

Kitabın katalog kaydında yer alan üçüncü kişi ise gerçekten de çok estarengiz bir adamdır. Bu kişi Fransa'nun Manş Denizi kıyısındaki küçük Embry Beyliği'nin derebeyi ailesine mensup olan Artus Thomas'tır. Ancak bu adın takma olduğu söylenebilir. Bu kişi gerçek kimliğini çok iyi gizlemiş, gözü pek bir yayıncı ve Kraliyet karşıtı bir adamdır. Aslen Parisli zengin ve köklü bir aileden geldiği, eğitiminden ve Saray'la ilgili yazdığı "Satire" türü yazılarından ve romandan anlaşılmaktadır. Artus Thomas'ı ilginç kılan hususlardan biri, onun 'Blaise de Vigenere ile aynı "Yasaklı" alanlarda buluşmasıdır. Bu kesin ve şiddetle yasaklanmış olan "Tyanalı Apollonius" diye bilinen Anadolu'lu bir ermiş ile ilgilidir. İmparator Konstantin tarafından 325 yılında toplanan İznik Konseyi'nden sonra adı ve eserleri yasaklanarak tarihten silinmiş olan bu kişi, Vigenere'in de Thomas'ın da ortak araştırma alanı olmuştur. Tabiidir ki tehlikeleri ve ölüm cezalarını da göze alarak, (NOT: Apollonius'u yakından tanımak isteyenler bu satırların yazarının "Hangi İsa" adlı kitabını okumalıdır. Destek Yayınları, Ankara, 2006).

Blaise de Vigenere, Roma'daki görevi sırasında adını duyduğu Apollonius hakkında yazılmış olan (İ.S. 220) Flavius Philostatus'un "Tyanalı Apollonius'un Hayatı" adlı yasaklı kitabı gizlice Fransızcaya çevirmiş, daha sonra da bu gizli çeviri Artus Thomas'a

el altından iletilmiş ve o da bu kitaba bazı eklemeler ve açıklamalar yaparak yayınlamıştı. Böylece Kilise tarafından unutturulmuş olan bir ermiş, yaklaşık 1200 yıl yasaklı kaldıktan sonra yeniden tanınmıştı. Apollonius, Artus Thomas tarafından yayınlanan ve yasaklanmış olmasına rağmen gizlice okunan bu kitap sayesinde tartışmaların odağına oturmuştur. Bu tartışmalara göre gerçekte İncil'de anlatılan, İsa Mesih diye biri hiçbir zaman yaşamamış ve/fakat Apollonius'un hayatı alınarak İsa Mesih diye bir kişi yaratılmıştı. Diğer bir deyişle Hıristiyanlığın gerçek kurucusu İsa Mesih değil, Tyanalı Apollonius'tu (Kemerhisar, Niğde)... Bu yayından sonra Artus Thomas Kilise'nin baskılarından kurtulmak için izini kaybet-tirmiş ve nerede, ne zaman ve nasıl öldüğü hiçbir zaman bilineme-miştir. Aynı dönemde "Gül ve Haç Kardeşliği" adlı çok gizli bir örgüt de Thomas'ın ve de Vigenere'in yayını olan bu kitabı tüm dün-yada yaygınlaştırmak görevini üstlenmişti. Thomas'ın, Fransa Kralı III. Henry'yi ve çevresini "Efemine" (kadınsı erkekler) olarak yorumlayan "Hermafroditler Adası" adlı bir de romanı vardır.

Kitapta yer alan illüstrasyonlar ise Isacsz Jaspas tarafından çizilmiştir. Bu kişinin kimliği de meçhuldür; varsayımlara göre Avusturya-Macaristan yurttaşı ve aslen Yahudi olan bir kişidir. 1654 yılında öldüğü tahmin edilmektedir. Kitabın editörü ise Pierre Bailet'tir (Paris).

Bu kitabın çevirisinde birçok kaynaktan yararlanılmıştır. Bun-lardan bazıları şunlardır: Dictionnaire des Symbols, par Jean Che-valier et Alain Gheerprant, Jüpiter, 1982. Mysteres des Chiffres par Marc-Alain Quaknin, Le Grand Livre du Mois, Ed. Assouline, Paris, 2003. Larousse de Mythologies du Monde par Fernand Comte, 2004. Ottoman Empire by Donald Edgar Pitcher Leiden Brill, 1972. Os-manlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Üç Cilt Mehmet Zeki Pakalın, Devlet Kitapları 1971. Dictionnaire etymologique et histo-rique de la langage Françaises par P. Menard et E. Baumgartner, Pa-riş, 1996. Dictionnaire de L'Ancien Françaises, Algirdas Julien Greimas, Paris, 2004. Ayrıca adları kitapta ve dipnotlarda belirtilmiş olan kaynaklar ve birçok arama motoru kullanılmıştır.

Bu Kitabı Niçin Yayınladık?

Kıncelikle Chalcondyles gibi bir tarihçinin varlığını Türkiye'nin okurlarına tanıtmak istedik. İkincisi ise kitaptaki olağaniüstü "Kehanetlerle" ile ilgilidir. Çok karmaşık ve değişik olan bu "Kehanetler" günümüzün Türkiye'si'nde ilgiyle karşılanacaktır.

Kitabı çok özel bir yöntemle satın almıştım. Uzun bir hikayeyi kısa kesmek için söyleyeyim: 1976 yılında Zurich'de bir Yahudi-Mason'un el altından bu kitabı satışa çıkarttığını öğrendim ve yıllardır peşinde olduğum kitabı Yunanistan'dan gelen alıcılara rağmen çok yüksek bir bedel ödeyerek satın aldım.

"Kehanetler" bölümünde inanılması zor bilgiler iletilmiştir. Hiç kuşkusuz geleceği hiç kimse bilemez ve müminler için geleceği bilebilmek sadece Tanrı'ya mahsustur. Ancak bu "Kehanetleri" birer prognoz/öngörü olarak değerlendirirsek, kitabın yazıldığı dönemden yüzyıllarca sonra neredeyse bire bir gerçekleşen bu öngörülerini dikkatle incelemek gerektiği açıktır. Kitapta yer alan "Kehanetler'de belirtilen sayısal değerleri, Harvas ilimlerinden olan "Dawa(h)" ve "İlm-i Miftah" sistemleriyle değerlendirdim. Sadece bir kaçına değinerek bu uzun giriş yazısını noktalayayım.

I) Kehanetlerde, Katolik Kilisesi ile İstanbul'daki Ortodoks Kilisesi'nin aralarındaki siyasi husumete son vererek "Kardeşçe Kucaklaşacakları" öngörülmüştür. Bu kardeşçe kucaklaşma, ilginçtir ki, aynı kelimelerle 30 Kasım 2006'da Papa 16. Benedikt'in Türkiye ziyaretiyle gerçekleşmiştir.

II) Kehanetlerde, Fatih Sultan Mehmet'ten sonraki 16. Padişah döneminde Osmanlı Devleti'nin "içerden" çökmeye başlayacağı ve Padişah'ın kendi adamlarınca devrileceği öngörülmüştür. Bu gerçekleşmiş ve Padişah III. Ahmet (16.) 29 Eylül 1730'da Arnavut ve Hıristiyan asıllı Yeniçeri Patrona Halil'in başlattığı isyan sırasında Taht'tan indirilerek yok edilmiştir.

III) Kehanetlerde, III. Ahmet döneminin Tatar Hanı tarafından bir kenara çekilerek izleneceği ve olaylara sessiz kalacağı öngörülmüştür. Bu öngörü de gerçekleşmiştir. Tatar Hanı Devlet Giray, III. Ahmet'in kendisine beslediği sonsuz güveni sarsmış ve onun saltanatını kenara çekilerek sessizce izlemiş hiçbir şekilde yardımlaşmaya girmemiştir.

IV) Kehanetlerde, "üç kez üç yüz yıl ve bir de yirmilik" diye adlandırılmış bir şifre vardır. Bu şifre 920 sayısını işaretlemektedir. Kehanetlere göre, Osmanlı Devleti işte bu 920'de yok olacaktır. O dönemi tarihleme sisteminde, yaşanan 1000 yılın yazılımı genellikle yapılmıyordu, sadece yüzyıl ve on yıllar yazılıyordu. Osmanlı Devleti (1920 de TBMM kurulunca tarihten silindi.

V) Kehanetlerde, Osmanlı yok olurken kendisini hissettirmeyen ve çok hızlı davranan bir Müslüman Prens (en üst düzeyde komutan) Hıristiyanlara fark ettirmeden Türk Devleti'ni yeniden kuracaktır ve Batı'ya yönlendirecektir diyor ve devam ediyor...

Gerisini yazmıyorum. Okurlar diledikleri gibi yorum yapabilirler. Bizlerden aktarması, malum Osmanlı geleneğinde "marifet iltifata tabidir" derler. Olsa da şükredilir, olmasa da.

Bu zor ama saygın görevi üstlenen Destek Yayınları'nın değerli yöneticilerine, çalışanlarına, özellikle de yayınevini sahibi Sayın Yelda Cumalıoğlu'na içtenlikle teşekkür ederim. Satış kaygısı duymaksızın böyle bir kitabı Türk Tarih Literatürü'ne kazandırmış olması onur vericidir. Ayrıca yayına emeği geçen değerli dostum Prof. Dr. Sezer Akarcalı'ya da çok teşekkür ederim. Onların gayretleriyle bu kitap raflardaki yerini alabildi. Çeviri, araştırma ve redaksiyona katılan tüm arkadaşlarıma, kitabın çevrilmesine ve araştırmalara yaptığı değeri ölçülemeyecek kadar yüksek katkılarından ötürü genç akademisyen Sayın Naciye Selin Şenocak'a (Associate Dean, EPFL-Lausanne) içtenlikle teşekkür ederim, onun gayretleri ve emeği olmasaydı bu kitabı yayına hazırlayamazdım.

Aytunç ALTINDAL
Territet-Veytaux, 2006

I. Bölüm

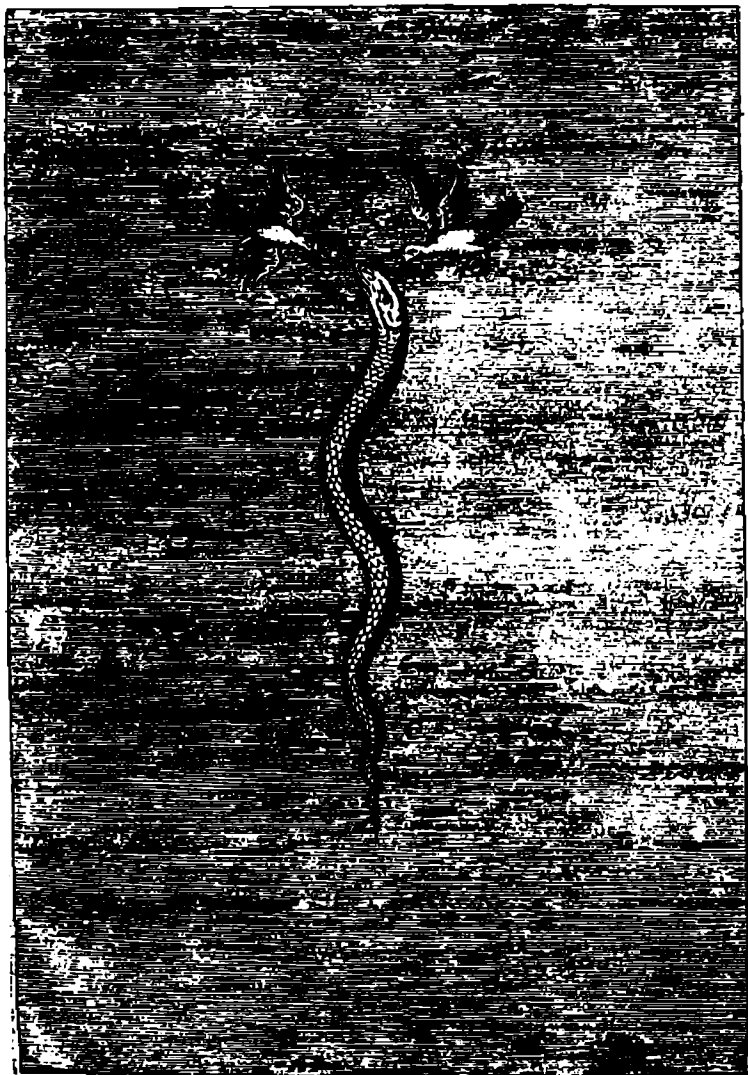
Gürk **İ**mparatorluğu'nun

Yıkılışına **D**air

Kehanetler

de la ruine de l'Empire des Turcs.

PREMIERE FIGURE

EPIGRAMMES DE LA PREMIERE FIGURE.

A Tu feras un cadavre de deux cadavres vains.

B. Doffinant le temps par des figures vaines, appellez sous le drapeau de vos parvenus, mais invisible serpent fait destructeur de l'Onze. O quand ferez-vous la profane des sublimés cadavres.

C. Pour vous et votre femme grande figure, serpent et cadavre se vengent en tant que cadavre pour remonter sur le dos, et avec satisfaction, se livrant l'argent est l'insolence est le par les cadavres. Car votre par insigne unique de la famille d'Onze par se perdent avec le cadavre par tout insensible de figure, et son puissance sur l'Onze, et le Prémier.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

I. Figürün Epigramı¹

A- Sonun gelecek uçan iki karganın arasında.

B- Dizinsel figürlerle bozulunca zaman, dolacaktır egemenliğinin süresi ama temellerinin tek yıkıcısıdır sefil yılan, yem olacaksın bu yabancı kargalara işte o zaman.

C- İkinci nesilden bir yaratık, karnı göğe doğru yatıyor, yılan sırtın olmuş, siyahı kaplamış her tarafını, alınmış acımasızca ışığın kargalar tarafından, köklerin Doğu Hanedanı'ndandı, yitireceksin kendini ve devletini sefil bir yenilgiyle, inlemelerin ve yakarışların duyulacak bahar ve yaz aylarında.

¹ Epigram: Bu sözcük ilk kez 13. yy'da kullanılmaya başlanmıştır. Grekçeden Fransızcaya geçmiş bir sözcüktür. Ortaçağ'da heykellerin üstüne yazılan yazılara epigram deniliyordu. 18. yy'da kısa, öz ve deyişler anlamında kullanılmaya başlandı. 20. yy'da epigram bir edebiyat, şiir türü oldu.

KEHANET TABLOSU

II. Figürün Yorumu

Haçlı Kartal, yeni bir İmparatoru simgeler, yani Baudouin. Bu, diğer figürde sözü edilen kişidir ve 1208 yılında Fransızların ve Venediklilerin desteğiyle Yunan İmparatorluğu yapılmıştı. Aralarındaki anlaşma gereği Fransızlar dünyevi cefakâr Efendi'yi (Kral), Venedikliler de Ruhani lideri seçme kararını almışlardı. Böylece Fransızlar kendi hanedanlarından gelen İstan (Constantinople) İmparatoru Baudouin'i Kral yaptılar. Venedikliler ise, Thomas Morosin'i şehrin Başrahibi (Patrik) seçtiler. Figürdeki sözler, bu yabancı soyun ne kadar bir süreyle İmparatorluğu elinde tutacağını gösterir; iki kez üçerli dizini simgeleyen haçı taşıyan kartal, sanki altı İmparator tahta çıkacak demek gibidir. İmparatorluk kazanıldığı gibi ayakta duracaktır: Çünkü haç taşıyan kartalın, boynunun altına doğru uzanan altı tüy bulunmaktadır, bu da bize altı İmparator'un geçeceği işaretini vermektedir. Bununla Baudouin, Henry, Pierre, Robert ve on sonra da, kimilerine göre, onun hocası Jean de Brenne'dir. Bundan sonra başa geçecek olan (B) epigramında anlatılan "kuş büyük ve eşsiz kralıdır". Bu kişi Yunan egemenliğini ele geçiren kişidir denilmek isteniyor gibi, fakat o güneş öğle vaktini çince boynuzlu atın üzerinde çok kısa bir süre dâirnebileceğine göre kartal II. Baudouin'de durmuş olacaktır.

[Diğer bir yorumda, haçlı kartalın zorba İmparator'un oğlarından biri olduğu ve İmparatorluğu Hristiyanlığın temel esasına uygun tarzda mutlu bir şekilde yönettiği anlatılır.

* Metinde geçen "midy" sözcüğü 16. yy'da "Orta Yaş" ve "Öğle Vakti" anlamlarında kullanılıyordu. Daha sonraki yüzyıllarda "Güneş Yönü" olarak da kullanılmıştır.

*Kartalın tüyleri doğal rengiyle boyanmıştır, ama kuşun haçla birlikte sarkan gagası, bacakları ve pençeleri sarı dore (altın) rengindedir. Oysa el yazması metin ve baskı oldukça farklıdır, çünkü orada İmparatorluk armalarında boyandığı şekilde tasvir edilmiştir ve tüyler doğal renkte simgelenmiştir. Ayaklarının üstünde bir direğin üstündeymiş gibi durur, kanatları uçmak istermişçesine yarım açık şekildedir, boynundan itibaren tüm tüylerinin rengi bütünlük içindedir, diğer altı tüy oldukça kabarık, diğerlerinden oldukça farklıdır, diğerlerine nazaran daha çok göze çarpar (görünür). İlk yorumlamada söylendiği gibi, bunlar aynı nesilden gelen ve ardı arkasına hükmedecek altı İmparator'u ifade eder. El yazması metinde kartal figürünün üstünde, Yunanca değişme fikri veya hatasını cezasıyla kabul etmek yazıyor. Bu da sebepsiz söylenmemiştir. Olayların bu değişikliklerden ve İmparatorluktaki ihtilalden geçeceğini belirtir.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

II. Figürün Epigramı

A- İki üçerli dizin haçını taşıyor şövalye kuş ve bir kez daha boynuzlu at.

B- Kuşların büyük ve eşsiz Kralı, egemenliğini kuşkusuz orta yaşlarında ele getirecektir, gezegenin bir günü Kutup'un ortasına geldiğinde dinlenecektir, boynuzlu atın sırtında.

C- İki ünvanın birleştirilmesiyle zamanın büyük bir kısmında akıp gittiğiniz için şimdi sayılar çiziliyor, sona yaklaşıyor. Ey Bizans Soyü, Haç'ın sureti ortada belirince hazır olacaksın; hızlı ve gözü pek bir savaşa. Kazanç getirecektir adının yeniden anılması.

Tableaux Prophetiques

EXPOSITION DE LA SECONDE FIGURE.

L'AIGLE avec la Croix signifie vn nouuel Empereur, c'est à dire Baudouin, dont il a esté parlé en l'autre figure, qui l'an mil deux cens haict avec l'ayde des François & des Venitiens fut créé Empereur des Grecs, car par l'accord qui fut fait entre eux, il fut arresté que les François estoient le seigneur temporel, & les Venitiens le spirituel, de sorte que les François créèrent Empereur de Constantinople Baudouin, qui estoit issu de la maison de France: & les Venitiens firent Patriarche de cette ville Thomas Morosin. Cette higure montre le temps que cette race estrangere deuoit tenir l'Empire, en ces mots: *Double triple, &c.* comme s'il vouloit dire, six Empereurs, avec le signe de l'Aigle portant la Croix, tiendront l'Empire, comme il est arriué: car sous cette Aigle porte Croix, qui porte six plumes droictes au col, nous sont denotez six Empereurs, à sçauoir Baudouin, Henry, Pierre, Robert, Jean de Breue tuteur de Baudouin, selon quelques-vns, & qui deuoit succeder apres: cela semble estre exprimé en l'epigramme B, où il dit, *tres-grand, vniue Roy des oyseaux, &c.* comme s'il vouloit dire, grand & seul Roy des oyseaux sera celuy qui prendra la domination Grecque; mais le midy estant passé, c'est à dire il se reposera pour vn bien peu de temps sur le cheual porte corne, & ainsi a esté fait, car l'aigle a cessé en Baudouin second.

[Vne autre interpretation dict, l'Aigle avec la Croix fut vn fils de l'Empereur tyran, qui vesquit Chrestienement & gouerna heureusement l'Empire.

Le plumage de l'Aigle est peint de la couleur qui luy est naturelle, il y a cela de dissemblable, que le becauec la Croix qui y est pendue, les jambes & les serres de cet oyseau sont de jaune doré, mais les postures du manuscrit & de l'imprimé sont bien differentes, car celle-cy vous est representée comme on la peint aux armes de l'Empire, & l'autre est figurée en sa naturelle assiette, arrestée à sçauoir sur les pieds, comme lors qu'elle est sur la perche, les ailles à demy estendues, comme si elle vouloit prendre son vol, celle-cy a le plumage du col tout vny, l'autre a six plumes fort releuées & fort distinctes & apparentes par dessus les autres, & c'est ce qui a esté dict en la premiere exposition, que cela signifioit six Empereurs de cette lignée, qui deuoient regner les vns apres les autres: au manuscrit au dessus de la figure de l'Aigle est escrit ce mot Grec *μυθισ* aduis changé ou respiscence, ce qui n'est pas dict sans grande raison, veu les choses comme elles se passerent en ces changemens & reuolutions d'Empire.

de la ruine de l'Empire des Turcs.

TROISIÈME FIGURE.

ÉPIGRAMMES DE LA TROISIÈME FIGURE.

A Sultan Mehmet, celui qui doit prendre Constantinople.

B Tu tomberas en lieux humides, & outre ton espérance,

C. se en toy est le commencement, & la fin de la terre.

C lie il bruis, que tu as des oreilles, & que tu veaux des à l'amour des brides, c'est à dire, les brides teschees.

KEHANET TABLOSU

III. Figürün Yorumu

Latinlerin, İstanbul'dan kovulmuş olduğu ve Rumların İmparatorluklarına yeniden sahip oldukları izlenimi var: Rumlar, yeni gelin gibi, ilk günkü gibi güzel Yunan kıyafetleri giymiş ve mutlu görünen bir genç kızla tasvir ediliyor ama bu mutluluk bir öğle vakti, yıkılışına neden olan boynuzlu at tarafından elinden alınmıştı. Bundan dolayıdır ki (B) epigramı: Umduğunun tersine düşeceksin rutubetli bir ortama çünkü boynuzun başlangıcı da sonu da sendedir der. Sanki ey Yunanlı, egemenliğinin mutlu zamanlarında, en çok yükseldiğin vakit düşersin ama şunu bilmelisin ki egemenliğinin başlangıcı sende olduğu gibi boynuzun başlangıcı ve sonu da sendedir, demek ister gibi.

*Rumlar kendi aralarında çıkan anlaşmazlıklar nedeniyle Türkleri yardımlarına çağırırlar ve onlara ülkeye giriş izni verirler. Okuyucuların görecekleri gibi, gerek Chalcondyles'in tarihinde gerekse bunun üzerinde yaptığımız gözlemlerde, sonunda İstanbul'u alan Mehmet'in hâkimiyeti altına girerler, epigram (A)'nin dediği gibi.

[Diğer yorumlamaya göre: Tek boynuzlu at (mitolojik at) İstanbul'u ele geçiren ilk Müslüman padişaktır ve bu tek boynuzlu at kaçıyor gibi gözükse de gerçekte gelişini hızlı ve beklenmedik bir tarzda yaptığını söylemek ister. Yeşil giyimli bakire, İstanbul'dur, elleriyle sefaleti gösterir, bekliyor, dua ediyor ve umuyordur.

*Çünkü bu saçları dağınık genç kız, Yunan tarzı boynunda ve alt kısmında sarı kenarları olan yeşil bir elbise giymiştir, çorapları, hatta ayakkabısı dahi yeşildir. Tek boynuzlu ata gelince rengi aşağı yukarı inek tüyü rengine benzer. Fakat duruşu baskı metninde farklıdır, tümsek ve geçitlere rağmen gitmek ve ilerlemek

ister gibidir. Bu da ülkeyi ve insanları büyük bir çalışmaya ve önlemler almaya çağırmak için tasvir edilmiştir. Diğer bir çizim de (10. Çizim) boynuzlu atın sağ bacağında büyük bir ay şekli vardır. Genç kıza gelince; tek boynuzlu atın önünde, onu sol elle ve ayakları ile tutuyordur. (C) epigramı, Yunan ve Türk ittifakını tasvir ediyor. Bu birliktelik onları bir süre için durdurdu, dizginlerin sevgiyle uyusumundan sonra o kadar çok kişnediler ki dizginleri boşalverdi, yani birbirlerine yardımcı olmayı o kadar çok arzuladılar ki sefilce çekilmek zorunda kaldılar. El yazması metnin üstünde bulunan Grekçe, Monarşi sözcüğü bunu anlatmaktadır.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

III. Figürün Epigramı

A- İstanbul'u zapt edecek olan Sultan Mehmet.

B- Umduğunun tersine rutubetli bir yere (zindan) düşeceksin çünkü boynuzun başlangıcı ve sonu sendedir.

C- Kulaklarına yansıyan uğultudur ve dizginlerin uyumuyla kişniyorsun ama dizginler salıverilmiş artık.

Tableaux Prophetiques

EXPOSITION DE LA TROISIÈME FIGURE.

L sembloit que les Latins estans chassés de Constantinople, & les Grecs rentrez en la possession de leur Empire: La Grece comme vne nouueile espouse deuoit reprendre sa premiere beauté, ce qui est representé par cette ieune fille vestuë à la Grecque, & qui a la façon toute gaye, mais cette ließe luy a esté ostée sur le midy par le cheual porte-corne, par lequel elle a esté ruinée: c'est pourquoy l'epigramme de la pucelle B dit, *Tu tomberas en lieux humides & contre ton esperance: comme s'il vouloit dire. Au temps heureux de ta domination, ô Grece, lors que tu t'eleueras le plus, tu tomberas, mais sçache qu'en toy est le commencement & la fin de la corne, comme en toy a esté le commencement de ta domination.*

Comme il aduint par la dissention des Grecs, qui appellerent les Turcs à leur secours, & leur donnerent entrée en leur pays, ainsi que le Lecteur pourra voir, tant en l'histoire de Calchondile qu'aux obseruations que nous auons faictes sur icelle, iusques à ce qu'en fin elle vint sous la puissance de Mahomet, qui print Constantinople, comme dict l'epigramme A.

[L'autre interpretation dict: La Licorne est le premier seigneur Mahometan qui print Constantinople, & comme il semble que cette Licorne soit en fuite, cela vouloit dire qu'il la prenoit par le moyen de sa prompte & inopinée venue. La Vierge vestue de vert, que c'est Constantinople, laquelle montre ses miseres avec la main, attend, prie & espere.

Car cette ieune fille toute descheuelée, est vestuë d'une robe verte à la Grecque, ayant des bordages jaunes, tant au collet qu'au bas d'icelle, ses chausses, mesmes ses soulers sont verts: quant à la Licorne elle est de couleur à peu pres de poil de vache, mais sa posture est differente à l'imprimé, car il semble qu'elle veuille aller à bôs & à passades, & celle-cy est representée tirant pays en grande diligence: l'autre aussi a en la cuisse droite vn grand croissant: quant à la ieune fille elle est tout contre la Licorne, & luy tient avecques la main gauche le pied droit. Il semble que la dernière epigramme C veuille représenter cela par les alliances que les Grecs ont eues avecques les Turcs, qui les ont arrestez quelque temps; mais ils ont tellement henny apres l'amour des brides, voire à brides laschées, c'est à dire, ont tellement recherché la seruitude, qu'en fin ils y ont esté du tout, & y sont encores miserablement reduits: ce qui s'entend aussi par ce mot *μοναρχία* Monarchie, qui est au dessus de la figure du manuscrit.

TROISIÈME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

QUATRIÈME FIGURE.

ÉPIGRAMMES DE LA QUATRIÈME FIGURE.

A *Silvan Rinaçch.*

B *Le second bouc, & la fin de l'Orléans, c'est à dire, de*

Le nouveau de l'Orléans, que la figure montre la fin & les moures.

KEHANET TABLOSU

IV. Figürün Yorumu

Bu IV. figür, epigram (A)'nın söylediğine göre Mehmet'in varisi Beyazıt'ı göstermektedir, ki bu durum Mora'nın ve Makedonya'nın sürgüne gönderilmiş olan prensleri de dahil birçok prensi çok kaygılandırır. Bunlar Nicolas Zuppan ve Jean Cernouvich'in desteğiyle bir süre için yeniden istikrara kavuşturulabilirler; daima özgürlük içinde yaşaması gereken iki genç kız büstüyle kastedilen budur. Boğaya gelince, bu, Şehzade'nin barış ve huzurun dostu olduğunun sembolüdür.

[Diğer yorumlamaya göre: Bu büyük boğa girişimlerinde oldukça çetin ve güçlü olan Büyük Selim ve iki başın ise ölümlerine neden olduğu iki kardeşine ait olduğudur. Bazı Yunanca kelimelerle ölümü: Ne zaman ki kendisiyle çarpılan sayı tekrar kendisine dönerse, bu kişi ölecektir, sözleriyle işaret ediliyor. Tümü Beyazıt'a daha uygun gözüküyor, bir önceki figürde tasvir edildiği şekilde.

*Figürlerin duruşu oldukça farklıdır: Çünkü baskıda boğa, sadece adım atar gibidir, diğerinde ise koşar gibi. Size tanıtılan iki baş öne doğru eğiktir, diğerinde ise doğruca sağa dönmüştür. Boğanın rengi kendi tüylerinin rengindedir, kafasındaki tüyler (saçlar) ise dore (altın) rengindedir.

Sıralamada başka bir farklılık daha vardır, çünkü el yazması metinde IV. figür sadece tek baştır, fakat baskıda olanın daha iyi gözlemlenmiş olduğunu düşünüyorum, takip etmemin nedeni budur. Bir sonraki sıralamaya göre karar verebiliriz. Çünkü eğer bu tek baş Beyazıt ise Selim'in sonradan gelmesi gerekiyor ve her halükârda Süleyman ondan önce ve sadece VI. figürde yukarıda söz ettiğimiz yorumlama getirilerek yer alıyor. Yalnız, baş figürüne

gelince, belki baskı metinde yer alan kurdu öldüren papazın olduğu figürün on dördüncü sıraya konması yanlış değildir. Böylece kendi yerinde bulunur: El yazması metnin üstünde Grekçe, kesik kelimesi bulunuyor. Bu da birçok şeyi kastediyor; bu, hâkimiyet sırasında Rumlar için olduğu kadar Türkler için de bir ayrılığın bulunduğunu bildiriyor.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

IV. Figürün Epigramı

A- Sultan Beyazıt.

B- Güçlü Boğa Arctotrophe'nin³ sonu, diğer bir deyişle (Büyük) Ay'nın bakıcısının figürünün ve yönteminin yerini gösterir.

³ "Arctotrophe", Boğa kültüne dayanan Mitraizm'in sembolüdür. Bu din Gnostik öğretiler içinde yer almıştır ve özellikle de Hıristiyanlık, bu dinin izlerini silbilmek için olağanüstü bir çaba harcamıştır. Ünlü Konstantin bile hem Güneş Tanrısı'na (Sol) hem de Mitraizm'e bağlıydı. Mitraizm'in etkileri İskonya ve Galler'e kadar uzanmıştı. Birçok Doğu Roma İmparatoru bu dinin mensubu ve koruyucusu idi.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA QUATRIESME FIGURE.

ETRE quatriesme figure monstre le successeur de Mahomet, à sçavoir Baiazeth, ainsi que dict l'epigramme A. qui fut fort trauaillé de plusieurs Princes, & meismes des bannis de la Morée & de la Macedoine: lesquels à l'ayde de Nicolas Zuppan & Iean Cernouich s'y rellablirent pour quelque temps, ce qui est demonstté par les deux testes de ieunes filles, qui deuoient demeurer en liberté pour peu de temps, & quant à la figure du bœuf, c'est vn symbole que ce Prince seroit fort amy de la paix & du repos.

[L'autre interpretation veut que ce Toreau soit le grand Selim, qui fut tres-robuste & fort en ses entreprises: que les deux testes furent ses deux freres qu'il fist mourir: dict encores qu'en quelques lettres Grecques sa mort est presagée, disant: Quand le nombre multiplié en soy retournera en soy, cettuy-cy mourra. * Toutes-fois il semble que le tout conuienne micux à Baiazeth, qui a esté tel que l'a representé la figure precedente.

* Les postures des figures sont encores bien differentes: car le bœuf qui est en l'imprimé ne va que son pas, & l'autre semble courir: les deux testes en celle qui vous est representée sont panchantes, en l'autre d'vne assiette toute droicte: le bœuf en la peinture est du pelage qu'ils ont accoustumé d'estre: les cheveux des testes sont dorez.

Mais il y a bien encores vne autre difference en l'ordre; car la quatriesme figure au manuscrit est vne seule teste: mais ie pense que celuy de l'imprimé est mieux obserué, c'est pourquoy ie l'ay suiuy: on en pourra iuger par l'ordre des figures suiuanes; car si cette seule teste est Baiazeth, il faudroit que Selim vint apres, & toutes-fois Solyman est deuant luy, & n'est mis qu'en la sixiesme figure, où on y donne l'interpretation que vous auez ouy cy-dessus. Quant à cette figure de la teste seule, elle ne sera peut-estre mal placée au quatorziemes rang, où il y a en l'imprimé vne figure d'vn pasteur qui tue vn loup, comme il sera cotté en son lieu: au dessus

de la figure du manuscrit est escrit ce mot *μαί*, coupure,

qui signifie plusieurs choses, pour les diuisions

qui furent durant ce regne, tant entre

les Chrestiens qu'entre

les Turcs.

QUATRIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

CINQUIESME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA CINQUIESME FIGURE.

A Une autre corne, ainsi qu'on se plait à dire, il est en des sources de
de perles, & de rubis, & de saphirs, qu'elle est venue par ses cornes
B Belise Sultan.
C Par le Diable le mont de perles & de rubis, les musulmans apportent à eux

par de vers à l'Empire.
D Le musulman de ses cornes, les autres de sa queue, car il fera de son
sans y avoir.

KEHANET TABLOSU

V. Figürün Yorumu

Nasıl ki, IV. figürdeki boğa İstanbul'a hükmeden ikinci İmparator Beyazıt'ın doğasını simgeliyorsa, bu griffon (köpek) kafalı ayı ve yavrularıyla doğal olarak Beyazıt'ın mirasçısını simgeliyor. Adı da (B) epigramında bahsedilen Sultan Selim'dir.

*Bu, tarihinde görüldüğü gibi, gerek yakınlarına gerekse yabancılarla karşı oldukça caniydi, fakat ölüm ona fetihlerinin ortasında ve en büyük refah döneminde hal ve hayat değiştirmesine neden oldu. (D) epigramı bunu belirtmek istiyor, Zamanların hareketi vs. Sanki ne zaman ki fazlasıyla ödül ve yeni zaferler olursa böbreklerine ilişen illet sana yaşamını kaybettirecek, der gibi.

[Diğer yorumlama ise: Bu Ayı'nın, Murat'ın baba adını, Kıbrıs Krallığı'nı ve Arnavutluk'un geri kalanını yenen, Venedik Krallığı'na ulaşan II. Selim olduğunu ve üç ayı yavrusunun da geride bıraktığı oğulları olduğunu söyler.

*Her ne kadar her ikisine dair bir şeyler getiriliyorsa da, karar vermek okuyucuya düşüyor. Fakat figürler olduğu kadar el yazması metnin baskıları da II. Selim'den ziyade I. Selim'e uyuyor. Çünkü baskıda griffon (köpek) kafası var fakat size sunulan tasvirde ayıdan çok kaplan kafası var: Diğerinde boynunun altında oldukça belirgin beş büyük tutam kılı vardır. Dört yavrusuyla, her hayvanın yavrularını emzirirken aldığı duruşta. Bu ise (resimde görünen) aksine, yürümek istermiş gibi duruyor. Yine (C) epigramında, "iki taraflı doğan güneşe doğru, taşlar tüm İmparatorluğun bir parçasını getirir", sözleri fazlasıyla I. Selim'in onu Suriye, Filistin, Aladulie (Toros Dağları'na yakın yerleşim yeri) Efendisi

yapan, Persi perişan eden ve Mısır'ı ele geçirdiği büyük fetihlerini kastediyor. El yazması metnin üstünde bulunan Yunanca kelimeye gelince, organların bölünmesi, yalnızca bu bölgeleri harabeye çevirmesini değil, yakın çevresine uyguladığı katliamları da gösteriyor.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

V. Figürün Epigramı

A- Diğer bir tür ikinci "schimnotrophe" ayısı, yani yavrularının bakıcısı, gölge çizgileriyle çizilmesinin dışında, olduğu gibidir.

B- Sultan Selim.

C- İki taraflı doğan güneşe doğru, taşlar tüm İmparatorluğun bir parçasını getirir.

D- Zamanların hareketi mevsim dışı olacaktır, çünkü yukarı doğru çıktıkça tanımlanacaktır.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA CINQUIESME FIGURE.

OMME par le symbole du bœuf en la quatriesme figure est demonsté la nature de Baiazeth second Empereur, qui regna dans Constantinople : ainsi en cette cinquieme figure par le symbole de l'Ourse avecques la teste de griffon & quatre petits, est signifié le naturel du successeur de Baiazeth, le nom duquel est en l'epigramme B, à sçavoir Sultan Selim.

* Certuy-cy a esté fort cruel, comme il s'est peu voir par son histoire, tant contre ses proches que contre les estrangers, mais la mort luy fit changer d'estat & de vie au milieu de ses conquestes & plus grâdes prosperitez, c'est ce que veut dire l'epigramme D, *Le mouuement des temps, &c.* comme s'il vouloit dire, lors que tu aspirois le plus aux trophées & à gaigner nouvelles victoires, l'ulcere qui t'est venu aux reins te fit perdre la vie.

[Mais l'autre interpretation prend cette ourse pour Selim second du nom pere d'Amurath, lequel encores qu'il fust grossier, vainquit le Royaume de Cypre & le reste de l'Albanie, qui estoit à la Seigneurie de Venise, & que les trois petits ours sont les trois fils qu'il laissa.

Or s'il y a quelque chose qui se rapporte à tous les deux, c'est au Lecteur d'en iuger: mais les figures, tant les imprimées que celles du manuscrit sont plus conformes à Selim premier qu'à Selim second: car l'ourse, à l'imprimé, a vne teste avecques vn bec de griffon, & celle qui vous est representée, me semble auoir plustost la teste d'vn tygre que d'vne ourse: l'autre a sous la gorge cinq grandes touffes de poils fort remarquables, avec quatre petits ourfillons, estant quant à elle en la posture que se mettent les autres animaux quand ils allaitent leurs petits, au contraire de celle-cy qui semble vouloit cheminer. L'epigramme encores C, qui dict *que vers le Soleil leuant de part & d'autre, les couronnes apportent vne part de tous l'Empire*, monstre assez que cela se doit rapporter aux grandes conquestes de Selim premier, qui se rendit maistre de la Syrie, Palestine, Aladulie, rauagea la Perse, & conquit l'Egypte, & quant au mot Grec qui se trouue au dessus de la figure du manuscrit, à sçavoir *μάρμαρ*, diuision de membres, monstre non seulement les grands rauages qu'il a faicts entoutes ces Prouinces, mais encores les massacres qu'il a faicts de tous ses plus proches.

CINQUIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

SIXIESME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA SIXIESME FIGURE.

A. Sultan Soliman.

B. Cinq cent cinquante ans après l'Empire des Turcs.

C. L'Empire des Turcs.

D. L'Empire des Turcs.

E. L'Empire des Turcs.

F. L'Empire des Turcs.

KEHANET TABLOSU

VI. Figürün Yorumu

Bu figürün Süleyman olduğu beklenir. Ünü, temkinli ve tedbirli olmasından dolayı kendinden önce gelenlere nazaran muhteşem olmuştur. Elinde tırpanla hasada gider gibi gelmeliydi, sanki bütün hasat toplandı ve ondan sonra hükmedecek olanlar için İmparatorluklarına katacakları egemenlikler ya çok az veya hiç olmayacaktır demek ister gibi. Çünkü Mısırlılar arasında gül beşeri zaafı ifade ediyor. Eskiler bundan dolayı geçip gidenlerin (ölenlerin) tabutlarına güller ve çiçekler koyarlardı. Görünen figürde kralın elindeki gül, yitirilecek olan iyiliğin işaretidir. Figürde bulunan meleğin İmparatorluğun sonunun habercisi olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü epigram (C)'de: Çekirge, sana üç aylık bir zaman veriyorum, senin egemenliğinden sonra üç Padişah hükmedecektir, ondan sonra tüm Osmanlı İmparatorluğu'nun sonu olacaktır, demekten başka ne denebilir?

[Diğer yorumlamaya göre, gülle figüre edilmiş olan kişinin Yunanca Rodon diye adlandırılan Rodos'u alan Efendi olduğudur. Orağıyla onu kesiyor. Başını taçlandırarak süsleyen kız İstanbul'dur. Onun tarafından o kadar sevildi ki ondan İmparatorluğu'nun iyiliği için çok büyük hizmet ve imkânlar elde etti.

*Öncelikle iki yorumu birleştirmek yerine, figürlerin çeşitliliğini görmek gerekir, çünkü ondan bir sonuca ulaşabiliriz. Öncelikle bu İmparator'un kıyafetleri oldukça değişiktir, çünkü baskıdaki İmparatorluk'tan çok rahipliğe gönderme yapıyor. Sağ elle yukarı çektiği geniş kemerli veya kuşaklı başlıklı tuniği vardır. Görmüş olduğunuzda ise kaftan tarzında yapılmış sadece basit bir tunik vardır. Bu da el yazması metinde, kırmızı renkle boyanmıştır. Kenarları ve ortasından geçen kuşak ise sarı renklidir. Baskıdaki'nin kol kenarları dirsek hizasından kesimlidir ve kollarında geniş bilezikleri

vardır. Diğerinde ise, bunların hiçbiri yoktur. Sağ elinde tuttuğu tırpandan çok, ucu yukarıda olan orağa benziyor. Güllü eliyle tutmuyor. Fakat ortasında gül bulunan bir bacayı tutuyor, ayaklarının altında ise bir kızın kafası bulunuyor. Baskıda kafasına bir melek taç koyuyor fakat bunda bir genç kız koyuyor. Diğer taraftan tüm bunlar birbirleriyle çeliştiği için yorumlamak da oldukça zor oluyor. Buna rağmen birinci ve ikinci yorumcunun gül ve tırpan için söyledikleri, Süleyman'a gönderme yapıyor. Sadece üç İmparator için yapılan kehanetin, bugün gördüklerimize uymadığı anlaşılıyor. İşte dördüncüsü birkaç senedir hükmediyor. Her halükârda kehanetin onda gerçekleşmemesi için temkinli olması gerekiyor, çünkü yıkımın geleceğini hesap etmemektedir. Ayakta duran fakat İmparator'a doğru duran kafaya gelince, yenmiş olduğu Macaristan ve özellikle Belgrat olduğunu düşünüyorum. En kayda değer ve şanlı fethi gibi elinde Rodos'u tutuyor fakat sadece bir şey beni durduruyor. Epigram (D)'nin dediği ölümden sonra iki çocuk bırakacağı. Ancak sadece bir tane çocuğu vardır, diğerlerini öldürmüştür. Epigram (B)'de ayıdan sonra dördüncü, İstanbul'u alan (fetheden) Mehmet'ten sonra dördüncü olduğunu söyleyebiliriz ve (D) epigramında: İlahların tapınaklarını kaldırıyorsun, Muhammet'in şeriatına Süleyman gibi batılca bağlı kimse olmadı.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

VI. Figürün Epigramı

A- Sultan Süleyman.

B- Bu ayıdan sonra dördüncü, tırpan ve gülle hasadı getirecek adam.

C- Çekirge, sana üç aylık bir zaman veriyorum, birçok başı kılıcınla devirdin.

D- İlahların tapınaklarını kaldırıyorsun, üç kez üç çemberde yaşayan yaşlı, tabuta git, iki çocuğunu sağ bırakarak.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA SIXIESME FIGVRE.

ET RE figure peut estre entendue de Solyman, la renommée duquel s'est rendue plus excellente que celle de tous les deuanciers par sa prudence & vigilance. Il deuoit donc venir comme celuy qui va à la moisson la faux à la main, comme s'il vouloit dire qu'apres que cettuy-cy aura moissonné, il restera peu ou point de dominations à son successeur pour adiouster à son Empire, car la rose entre les Egyptiens signifioit l'humaine fragilité; c'est pourquoy les anciens mettoient des roses & des fleurs dans les mains des triumphez & en iouchoient leurs sepulchres, & ainsi la rose en la main d'un Roy en la presente figure, c'est la marque d'un bien qui s'ensuit. On peut dire aussi que l'Ange qui est icy represente predict la fin de l'Empire: car en l'epigramme C, il est dit: *Porte-faux, te se preseris l'espace de trois moys, & qu'est-ce autre chose sinon de dire: apres ton Empire regneront trois Empereurs, & apres sera la fin de tout l'Empire Othoman?*

[Vne autre interpretation dit: cettuy-cy fut le seigneur qui print Rhodes, laquelle est figurée par la Rose, laquelle en Grecs appelle *Rodon*, il la coupe avec sa faux: la fille qui luy accomode l'ornement de la teste est Constantinople, de laquelle il fut tant aimé qu'il en receut beaucoup de seruites & aduantages pour le bien de son Empire.

Or premierement que d'accorder ces deux expositions, il est bien necessaire de voir la diuersité des figures, car ce sera d'elles que nous tirerons vne concordance. Premierement le vestement de cet Empereur est fort differēt, car celuy de l'imprimé se rapporte plus au Sacerdotal qu'à l'Imperial, ayant le chameil avec vn large boudrier ou ceinture qu'il retroussé avec sa main droite, ou celuy que vous voyés n'a qu'une simple tunique, faicte à peu pres en façon de doliman, qui est peinte de rouge au manuscrit, avec vne bande iaune au milieu & aux bordages, les manches de la robe de dessus à l'imprimé, sont coupées au dessus du coude, & a de larges brasselets en ses bras, ce qui n'est point à l'autre: la faux qu'il tient de la main droite ressemble plustost vne faucille, ayant la pointe en haut; il ne tient point la rose en ses mains, mais vne tour à carreaux, au milieu de laquelle est cette rose, ayant à ses pieds la teste d'une ieune fille. A l'imprimé c'est vn Ange qui luy met la couronne sur la teste, & à cettuy-cy c'est vne fille. Or comme tout cela est assez discordant, il est aussi tres-malayé de l'interpreter: neantmoins quant à ce que le premier & second interprete ont dict de la Rose & de la faux cela se rapporte fort bien à Solyman: il n'y a que la prediction des trois Empereurs qui semble contredire à ce que nous voyons, car voicy le quatriesme qui regne depuis quelques années: toutes-fois c'est à luy à se tenir sur les gardes, que la Prophetie ne s'accomplisse en luy, car celuy-là n'est pas conté sous qui la ruine arriue. Quant à la teste qui est debout, mais deuers les pieds de cet Empereur, ie penserois que ce seroit la Hongrie qu'il a debellée, & principalement Bellegrade, mais qu'il porte Rhodes en la main, comme la plus glorieuse & signalée de ses conquestes, vne chose seulement m'arreste, que l'epigramme D, dict qu'il laissa deux enfans apres sa mort, & toutes-fois il n'en auoit qu'un, ayant faict mourir les autres: le quatriesme apres l'Ouse, comme il est dict en l'epigramme B, on peut dire qu'il est le quatriesme apres Mahomet qui print Constantinople: & en celle de D, où il dit: *Ts'adocjet les temples des idoles*, il n'y en a point eu de plus superstitieux en la Loy de Mahomet que Solyman.

SIXIESME

de la ruine del'Empire des Turcs.

SEPTIESME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA SEPTIESME FIGURE.

A ΒΑΒΗΛ ΚΑΙΧΟΣ.

A. Les, les infidèles ont pleuré d'envie, puis que se voyant par un miracle
 réduits en cendre, le peuple abîmé par son de
 temps. Il y aura en eux plusieurs monuments, et plusieurs de sang.
 La ruine de l'empire des Turcs sera un exemple à tous les autres. Et les
 uns en seront alarmés de voir la Liberté de Dieu. Et

des autres en parer les autres chaires d'or, et de l'effraye en parer
 ne par l'effraye son oratoire, et de genre et de l'effraye à son par son
 mille et de son maître. Et le peuple et son maître de l'effraye.
 Et le peuple et le peuple seront cette dévotion la ruine de son
 leur jour.

KEHANET TABLOSU

VII. Figürün Yorumu

Bu kehanetler kitabında, birbirini izleyen bu dört figür hakkın-
da çok az yorumlama yapılıyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun
yukumunu ifade ettiğini söylemekle yetiniyor. Bu, VII. figürün
bakışı için, İstanbul'un nüfus azalmasını temsil ettiğini söylüyor.

[Diğer yorumlamaya göre, söylemek istediğim, kâsenin içindeki
kafanın İmparatorluk'tan gelecek olan genç bir Osmanlı prensine
(şehzade) ait olduğudur ve kanlı kılıcın çıktığı şehir İstanbul'u
temsil etmektedir. Kimse bunun Aya Sofia olmasını istemez.

*Figürlerin çeşitliliği dikkate alınacak kadar güçlüdür, çünkü
baskıdaki figür, şehirden ziyade bir kaleyi temsil ediyor. Küçük kapı-
lara ön cepheden bakan kapı, içerde kimseyi görmeden, dışardan hepsi
açık. Köşede olan kapısız açık bir kapı vardır ve buradan kılıç değil,
kesik başın türbanını tutan geniş bir bant çıkar. Size gösterilende iki
kapı tam ön cephede duruyor ve kılıç şehrin bir ucunda köşeden çık-
maktadır. Yine de herkes Osmanlı Padişahı saraylarının yerleşim yeri-
nin şehrin ucu olduğunu bilir. Demek ki kâsede bulunan başın Os-
manlı Şehzadesi'ne ait olduğunu söyleyebiliriz. Bu şehzade, saray içe-
risinde yeniciler tarafından veya onlara katılan halk tarafından ya-
pılan halk isyanı ile öldürülmüştür. (B) epigramı bunu söylemek ister.
"Halk kısa bir süre için k.'nun' sahibi olacak, sanki bu halkın gücü
çok kısa sürecektir demek ister gibi. Kapılar açık, küçük kapılar dışa-
rıda, yabancılara girmelerine engel olmayacaklarını söylüyorlar, fakat
küçük kapısı bulunmayan sarayın bulunduğu yerde büyük şiddet
kullanıldığını gösteriyor. Ve görmüş olduğumuz bu muhafızsız ve
rihsuz büyük şehir, büyük bir tanıktır. Epigramda: Sende birçok
katliam olacaktır ve kan dökülecektir, yazıyor. Fakat bunda olduğu

* "K" harfi Grekçe "Kappa"dir. Kehanette (11) sayısı ve Konstantin anlamında kullanılmıştır.
Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u 1453 ile çapt ettiği zaman 11. Konstantin, İmparatorlu.

gibi diğer figürde de şehirdeki kubbelerin ve camilerin veya Aya Sofia Tapınağı'nın üstünde haçlar vardır. İkinci yorumlamaya göre: Zaten eğer Haç dikilmişse, neden bu kadar çok katliam ve yıkım? Fakat bu şöyle yorumlanabilir: Saray dediğimiz kapının eşliğine bağlı örtü, Osmanlı ailesi olarak algılanmış olabilir, bunlar çocukluk yıllarını sarayda geçirmişlerdir. Henüz sönmemiş olan bu ailenin, aralarından biri gelip İmparator'un intikamını alacaktır. İşte bu yüzden kafa kâsededir, böylece bu büyük şehir her türlü sefaletle sürüklenecektir. Bir yandan şiddetle giren Müslümanlar kapısız kapıyla tasvir edilmiştir ve Hıristiyanlar, iyi dostlar olarak kapılar açık olarak karşılanır (ve yine kendi taraflarında, kendilerine verilen gücü göstermek için). İstanbul şehri her halükârda her iki orduya savaş alanı hizmeti verir. Geçmişte Osmanlı ve Memlükler için Kahire'nin olduğu gibi. Zaman, geri kalan epigrama kesin akıl verecektir. Bunun da üstünde Yunanca yazıyor, (*) cinayet: El yazması metinde bu figür dokuzuncu sıraya konmuştur. Chalcondyles'in 8. kitabının 225 sayfası bu konuda oldukça dikkat çekicidir.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI VII. Figürün Epigramı

A- ΒΛΑΒΗ ΚΑΛΚΟΣ

B- Sıkıntılarla dolu sefil şehir. Sefaletinle ışığını yozlaştırıyorsun, halk kısa bir zaman için K'nun sahibi olacaktır. Sende birçok katliam olacaktır ve kan dökülecektir. Çıktığın on birinci devirden (zamandan) itibaren sarınamayacaksın. Monarşinin ilk isyanları Ejderha'nun libocide'ini⁵ yırtacaktır ve onun yumuşak etlerini parçalara bölecektir. Sonsuz sayıda acımasız insan, yedi binin altı katı, hepsi kötü. Ve kılıçla savaşa kendilerini teslim edecekler, müstehcen olan katliamlara doyacaklardır, dalkavruk ve yağmacı bu son ışığı gözlerinin önünde görecektir.

(*) αἰμα

⁵ "Libocide" sözcüğü timsah derisine benzeyen cilt anlamındadır, ancak bu bağlamda "öldürme içgüdü" olarak anlaşılmalıdır.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA SEPTIESME FIGURE.

Le livre imprimé de ces Prophetes dit fort peu de chose de ces quatre figures suivantes en son exposition, il se contente de dire qu'elles regardent la ruine de l'Empire des Othomans, & pour le regard de cette septiesme figure, qu'elle represente Constantinople depeuplée.

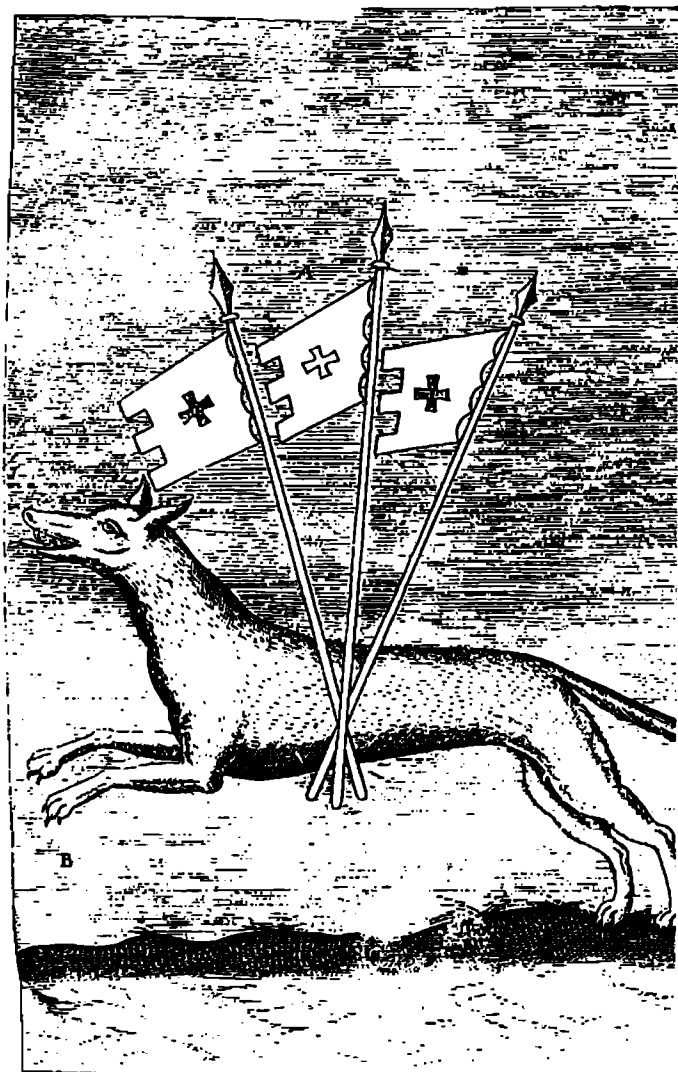
[L'autre exposition que j'ay veüe dict que cette teste dans vne coupe represente vn ieune Prince Othoman qui doit venir à l'Empire, & la cité d'où sort l'espée sanglante se figure pour Constantinople: aucuns veulent toutes-fois que ce soit sainte Sophie.

Mais la diuersité de ces figures est fort à considerer, car en l'imprimé la figure represente plustost vne forteresse qu'une ville, la porte de laquelle qui regarde de front a ses deux guichets tous ouuerts en dehors, sans qu'on voye personne dedans; à l'encoigneure il y a vne autre porte toute ouuerte mais sans huis, & de cette-cy sort, non vne espée, mais vne large bande qui tient au Tuisban de la teste qui est dans la coupe: à celle qui vous est representée les deux portes sont tout de front, & l'espée sort de l'encoigneure & d'un des bouts de la ville. Or chacun sçait que le Serrail des Seigneurs Othomans a la situation à vn des bouts de la ville. On pourroit doncques bien dire que cette teste dans la coupe represente celle d'un ieune Seigneur Othoman, lequel auroit esté mis à mort par vne sedition populaire qui le seroit faicte dans le Serrail par les Iennitzairez ou par la populace ioincte avecques eux, & que c'est ce que veut dire l'epigramme B, *le peuple obtiendra pour peu de temps*, comme si on disoit que cette puissance de populace sera de fort peu de durée: les portes ouuertes & les guichets en dehors, disent aux estrangers qu'on ne leur en empeschera point l'entrée, mais celle qui est deuers le Serrail sans guicher, monstre qu'on aura usé d'une grande violence, & toute cette grande ville qu'on void sans garde & sans ame viuante, tesmoigne vne grande desolation, ainsi le dict l'epigramme: *Il y aura en toy plusieurs meurtres & effusions de sang*: mais cela est admirable qu'en l'une & en l'autre des figures il y ait des Croix sur les Domes & Mosques qui sont en la ville ou sur le temple de sainte Sophie, comme veut la seconde interpretation: car si la Croix y est desia plantée, pourquoy tant de meurtres & de ruites; mais voicy comment cela se peut interpreter, c'est que ce lien qui est en l'imprimé attaché au seuil de la porte que nous auons ditte estre du Serrail, peut bien estre pris pour la famille Othomane, laquelle passe la plus tendre enfance dans le Serrail, & que cette famille n'estant point encore du tout esteinte, quelqu'un d'entre eux viendra prendre la vengeance de la mort de l'Empereur, dont la teste est dans la coupe, & ainsi cette grande ville sera exposée à toute sorte de misere, les Mahometans entrans d'un costé avecques vne grande furie, representée par la porte sans huis, & les Chrestiens, bien que receus cōme bons amis à huis ouuerts, (& encor de leur costé, pour monstre la puissance qu'on leur donne): la ville toutes-fois de Constantinople seruira de champ de bataille aux deux armées, comme iadis celle du Caire aux Othomanides & aux Mamelus: le temps pourra donner vne plus claire intelligence au teste de l'epigramme, au dessus de laquelle est escrit au manuscrit ce mot Grec *μῆτις*, moure: au manuscrit cette figure est mise la neuuesime en rang. La Prophetie qui est aussi dans Calchondile au 8. Liure, page 225. est fort remarquable à ce propos.

SEPTIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

HVICITIESME FIGVRE.

EPIGRAMMES DE LA HVICTIESME FIGVRE.

A TON B APNONTON O EPITOX S

B Seule une pain de regne d'ignour une amant, Et croissant forte-
ment l'effort, comme fort vici Et sage, mon venant aux effi deux

|| font il pour unis, les amours de l'indes, que se pour brise, pour
C Et o effusion de sang, tu as de l'indes de croissant les p
volant, Et tu as de que la jaloux o la fin la jeter.

KEHANET TABLOSU VIII. Figürün Yorumu

Basılı kitap bu figür için hiçbir yorum vermiyor. Bunun diğerlerine nazaran farklarını görmek gerekiyor. Böylelikle biraz bilgi çıkartmaya çalışacağız. Baskıda görünen hayvan durdurulmuştur. Bu oldukça olağandır. Griffon çenesi veya kartal gagası vardır. Mızrakların bayraklarında bembeyaz zemin üstünde sadece haçlar vardır. El yazması metinde, ilk mızrağın bayrağı siyahtır, ikincisi kırmızı, üçüncüsü siyahtır. Mızrakların sapları kırmızıdır ve demir su rengindedir. Bu da oldukça belirgindir; baskıda bayraklarda İmparatorluğun gözyaşları vardır. Birincisinde Papa'nın, ortada Papa'nın tacı bulunduğu gibi çapraz anahtarlarla, azizlerin silahlarının üstüne koydukları şekilde görünmektedir ve üçüncüsü de Venedik Cumhuriyeti'nin gözyaşlarıdır. Bu baskıda hayvan, griffon çenesine sahiptir. Tüm bu hususları bir araya getirdiğimiz takdirde bu hayvan, tilki derisi altında olan II. Selim'i temsil etmektedir demekten başka ne diyebiliriz. (B) epigramına göre, Venedikliler barış içinde yaşamı aylıklığındayken griffon gibi Kıbrıs Adası'nı zorla ellerinden alır ve Arnavutluk'ta ve Körfez'de tuttuklarını da kurt gibi yağma edecektir. Fakat bu üç bayrak kutsal ittifakı temsil etmiyor. Bu Papa zamanında, İspanya Kralı ve Venedikliler, onu tutan Avusturya Hanedanı'ndan geldiği için İspanya Kralı'na İmparatorluğun silahlarını verdiler. İki kez Eptataule⁶ sayılan bu Adalar, İnebahtı Savaşı'nın yapıldığı Akdeniz'den başka nedir ki? Epigram (C)'de, ey kan dökülüşü ve (B) epigramında karşılıklı birbirlerini yıktılar, denilmiştir. Hıristiyan orduları arasında çıkan anlaşmazlık değil midir zaferin

⁶ "Eptataule": Hiçbir Fransızca sözlükte bulunmayan bu sözcük, muhtemelen "An Kıvırcı" anlamındadır. Çok kalabalık (ortu) gibi.

meyvesinin zevkini çıkartmasını engelleyen? Üstelik bu emekle bir araya getirilen ittifak sonunda ünlü savaşı kazanmaktan başka hiçbir ödül almadan dağılmıştır. Ne var ki Kıbrıs, Venedikliler tarafından kaybedilmiştir. Bunlar da Selim'le aleyhlerine olan bir barış anlaşmasını imzalamak zorunda kalmışlardır. Epigram (C) de bunu söyler: Mutluca zaferin ellerini kazandı. Sanki düşmanlarının elinden, seni yenerek hak ettikleri ödül ve zaferi kopardın, deniliyor. Ve tüm bunlar II. Selim'e gönderme yapıldığının onayıdır. El yazması metnin üstünde(*) saygınlık yazıyor. Bu saygınlık savaşta Hristiyanların gökyüzü aleminden aldıkları lütuftur. Osmanlı İmparatoru'nun hayat hikayesinde görebildiğimiz gibi: Bu hayvan doğuya bakıyor. IV. figürde bulunan Boğa'nın aksine, kutsal birliğin nereyi hedef almasını göstermek için, yalnız bir şey beni burada durduruyor, o da gerek el yazması metinde gerekse baskıdaki figürlerin sıralaması. Çünkü kâse içindeki kesik baş, bayrakların önünde. Halbuki, II. Selim'den önce Türk İmparatorluğu oldukça gelişmekteydi, özellikle Süleyman zamanında. Bu, Selim'den önce gelemez veya bu Selim için değil. Bunlar için söyleyebileceğimiz, kehanette bulunanlar kehanetlerinin gerçekleşmesini her zaman sırasına göre koymazlar. Bunu da daha karmaşık (karanlık) olması için yaparlar. İsteyen istediği gibi görebilir, ben yeterince kavradıklarımı buraya yansıttım.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

VIII. Figürün Epigramı

A- ΤΟΝ ΒΑΡΝΟΝ ΤΟΝ Ο ΤΡΙΠΡΠΤΟΣ Α

B- Tembel bir Tilki derisi altında, dostluk ve ruha bağlı, oldukça yaşlı gibi ve bilge, iki kez eptataule olarak adalara gelen, diğerleri terk edilmiş olarak birbirlerini yıktılar.

C- Ya kan dökümü, mutlu zaferin ellerini kazandı, Kraliyet esasının sapına kadar ödüle sahip oldun.

(*) Süleyman

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA HVICTIESME FIGVRE.

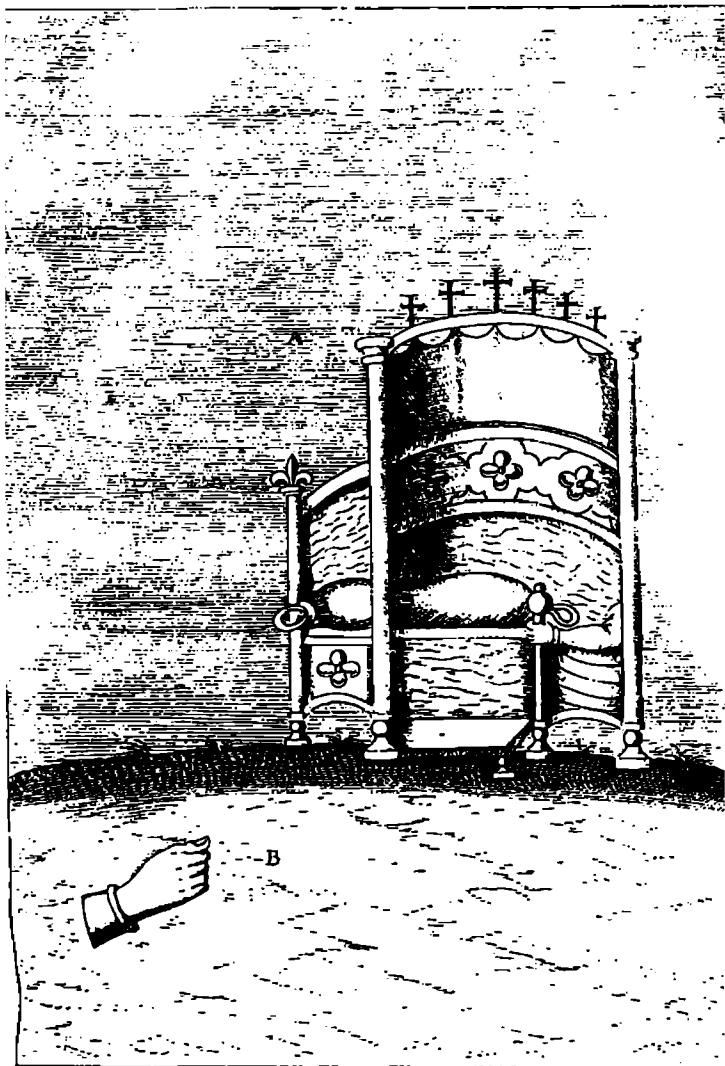

E liure imprimé ne donne aucune exposition sur cette figure, il faut donc voir la difference de cette-cy d'auec l'autre, & tâcher apres d'en tirer quelque instruction, la beste qui est figurée en l'imprimé est arrestée, cette-cy est quasi courante, elle a le bec d'un griffon ou d'un aigle: aux banderoles des lances de cette-cy il n'y a que des Croix en un champ tout blanc; au manuscrit la Croix de la premiere banderole est noire, la seconde est rouge, la troisieme est noire, le bois des lances est rouge, & le fer est de couleur d'eau, ce qui est fort à remarquer; car en l'imprimé dans les banderoles il y a les armes de l'Empire, en la premiere celles du Pape, au milieu la Tiare à sçauoir avec les clefs croisées, en la maniere que les saints Peres les mettent au dessus de leurs armes, & en la troisieme celles de la Republique Venitienne; la beste encores de cet imprimé a un bec de griffon. Or toutes ces choses maintenant rapportées ensemble, que peut-on dire autre chose sinon que cette beste represente Selim second du nom, lequel *soubs vne peau de regard, &c.* selon l'epigramme B, feignant de vouloir viure en paix avec les Venitiens, vint tout à coup leur rauir l'isle de Cypre en griffon, & rauager comme un loup ce qu'ils tenoient en l'Albanie & tout leur golphe. Mais ces trois banderoles ne representent-elles pas la sainte Ligue, qui fut faite de son tēps, du Pape à sçauoir, du Roy d'Espagne & des Venitiens, dōnant au Roy d'Espagne les armes de l'Empire, à cause qu'il vient de la maison d'Autriche qui le tenoit alors. Et ces illes deux fois eprataules, qu'est-ce autre chose que celles de la mer Mediterranée où se donna la bataille de Lepante; ce qui est representé en l'epigramme C, en ces mots, *Et à effusion de sang, &c.* en ce que l'epigramme B, dit, *qu'ils se sont brisez mutuellement*: n'est-ce pas la dissention qui suruint en l'armée Chrestienne qui leur empescha de iouyr du fruit de leur victoire? de sorte que cette Ligue qu'on auoit assemblée avec rāt de labeurs, se dissipa en fin sans autre recompence, que d'auoir gagné cette signalée bataille, mais cependant Cypre fut perduë pour les Venitiens, lesquels encores furent contraints de traiter de paix avec Selim du tout à leur desauantage, & c'est ce que dist l'epigramme C, *Tu as deuotopé heureusement les mains de la victoire, &c.* comme s'il disoit, tu as attaché des mains de tes ennemis le prix & la recompence qu'ils auoient meritée en te debellant: & pour confirmation encores que tout cecy se doit rapporter à Selim 2. c'est qu'au dessus du manuscrit il y a ce mot *Et auant* bonne grace, pour monstrier la grande faueur que les Chrestiens receurent du ciel en cette notable bataille, comme on a peu voir dans l'histoire de la vie de cet Empereur Othoman. Cette beste aüssi regarde le Leuant, au contraire du taureau, qui est en la 4. figure, pour monstrier où la sainte Ligue deuoit viser, vne chose seulement m'arreste en cecy, c'est l'ordre que tant l'imprimé que le manuscrit mettent en ces figures, car celle de la beste dans la coupe est deuant celle des banderoles. Or deuant Selim 2. l'Empire Turc estoit tres-florissant, à sçauoir soubs Solyman: cela ne peut donc pas estre deuant Selim, ou bien cecy n'est pas pour Selim; ce que l'on peut dire à cela c'est, que ceux qui predisent les choses futures ne mettent pas tousiours leurs reuelations en l'ordre qu'elles doiuent arriuer, pour les redre tousiours plus obscures, chacun en iugera cōme il luy plaira, c'est assez d'auoir rapporté icy ma conception.

HVICTIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

NEVFIESME FIGURE.

ÉPIGRAMMES DE LA NEVFIESME FIGURE.

A Malheur de voir que mon empire, quand le sang des Turcs est épuisé,
 sera de cet empire le seul héritier, et de son empire, et de son héritier.
 Le vaincu de son empire est héritier de son empire, et de son héritier.
 Le vaincu de son empire est héritier de son empire, et de son héritier.

Et que de son empire, et de son empire, et de son empire, et de son empire,
 et de son empire, et de son empire, et de son empire, et de son empire,
 et de son empire, et de son empire, et de son empire, et de son empire,
 et de son empire, et de son empire, et de son empire, et de son empire.

KEHANET TABLOSU

IX. Figürün Yorumu

Kehanet sana, yedi tepe. Bu, İstanbul'u kastetmektedir. Bu şekilde söylenmektedir, üstelik Büyük Konstantin Roma İmparatorluğu'nu taşıdığı vakit, Roma'da olan aynı kuralları, vergileri ve devlet dairelerini kurmuştur, bunda da yedi tepe vardı: Surların arasına giren yirminci Elementi gördüğün vakit vs. Tao veya Taf,⁷ bu element hacın simgesel figürüdür. Bu şehirde yaşayan halkın kaçmak zorunda kalacağını simgelemektedir.

[Diğer yorumlama şöyle söyler: Birçok oturacak yeri olan altı haçlı taht, diğer altı büyük Hıristiyan Birliği'ni temsil eder. Aralarından biri hepsine büyük bir güçle yol gösterir. Yumruk onların oldukça sıkı şekilde birleşeceklerini ve her şeyi elde edeceklerini söyler. Bu Birlik, boş bir tahtla tasvir edilmiştir ve İstanbul'da belirli bir zaman boş bir mevki olacaktır, demek ister.

*Aslında baskıda ve el yazması metinde tasvirler oldukça farklıdır. Çünkü bunda birçok oturağı olan tahtın sadece arka tarafını görüyoruz. Yorumlamanın dediği gibi: İki tane el vardır, biri tepeden oturaklardan birinin kolunu tutar, diğeri yanda kapalı şekilde eğilmiş hiçbir şey tutmamaktadır, fakat baskı metinde sadece bir tek taht vardır. Bunun da arka kısmının ortasında dörtgen vardır. Bunun üstünde de tam açılmış bir haç vardır, her iki ayağının arka üst kısmını ateş alevi gibi desteklemektedir. Bunun altında dirseğe kadar kesik bir kol vardır, eli açıktır, tahtın sağ ayağını geçmiş ve sanki onu ortaya itmek ister gibidir. Fakat bu size gösterilen tabloyla bağdaşmamaktadır. Çünkü bu ittifakın tüm prenslerinden

⁷ Tao ve Taf, değişik haç tipleridir (t) harfine benzeyen tau veya tao hacı, taf ise (x) haç, Aziz Andrew hacıdır. Bu haç, Bizans'ın sembolüdür.

bahsetmek istemektedir, ama diğeri bunun genel halinden söz etmektedir ki bu da açık elle egemenliğe sahip olmayı ifade eder. Bundan dolaydır ki altı haçın arasından biri diğerlerinden daha yüksektedir ve birinci yoruma gelince, İstanbul'un yedi tepe olarak adlandırılması; Konstantin tarafından nakledilmiş olan Roma'daki kurallardan, vergilerden ve devlet dairelerinden dolayı değildir, bence İstanbul'un yedi tepe olarak adlandırılması gerçekte de yedi tepesi olmasından dolaydır. Bunu söylüyorum, başka bir nedenden değil. Bu tasvir Vigenere Beyi'nin yaptığı illüstrasyonlarında görülebilir. Tüm bu (A) epigramında bahsedilen yirminci elemente gelince, okuyucuları Haçın Zaferi hitabına gönderiyorum. 54. sayfada Muhammet'in hatalarına karşı, bu kehanet üzerinde oldukça geniş yer verdik, fakat sadece şunu eklemek istiyorum, kehanete göre bu haç saplanacağı yere silahlı eller tarafından saplanmalıdır ve buradan bu muhteşem şehrin yıkımı gelecektir. Fakat eğer yaşlı gözlerle onu öpmek isterse ve tüm kalbiyle daha önce tüm benliğiyle sevdiği dini değiştirirse, hiç kuşkusuz ona öngörülen lanetten kurtulacaktır. Bir zamanlar Roma olarak geçen, şimdi Babil olan, yeni bir Siyon olacaktır, epigram (B)'de denildiği gibi.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

IX. Figürün Epigramı

A- Lanet olsun sana yedi tepe, yirminci element coşkulu tezahtüratları surlarından girince, yöneticilerinin ve yasa koyucularının büyük felaketi ve kaygısı olacaktır, işte o zaman yıkılışın ve çöküşün gelecektir.

B- Bizans Mahkemesi ve Konstantin'in Pagan Tanrıları, Roma, Babil ve diğer yeni Siyon üç kez üç yüz yıl süreceksin, yeni bir yirmilik hariç nicedir hazineleri topladın, tüm prenslere buyruklar verdin, yasalar koydun fakat büyük sarı bir ateş seni tüketecektir ve İmparatorluğu'nu dağıtacaktır.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA NEVFIESME FIGURE.

MAL-HEUR à toy, sept montagnes, cela s'entend de Constantinople, qui est ainsi dictée, d'autant que Constantin le grand, quand il y transporta l'Empire Romain, il y établit les mesmes ordres, tributs, & offices qui estoient à Rome, laquelle auoit sept montagnes: *Quand tu verras le vingtiesme Element receu dans tes murailles, &c.* c'est à dire Tau ou Taf, lequel element est vne figure symbolique de la Croix, qui sera cause que les habitans de cette Cité seront contraincts de se mettre en fuite.

[L'autre interpretation dit ainsi. Le siege avec six Croix, & plusieurs lieux pour s'asseoir, represente vne autre Ligue de six grands Princes de la Christianité, l'vn desquels guidera le tout avec grande force. La main serrée, veut dire qu'ils se tiendront fort vnis ensemble, & auront toutes choses en main: cette Ligue est figurée par vn siege vuide, & veut dire que par certain temps il y aura siege vacant à Constantinople.

Or les figures de l'imprimé & du manuscrit sont fort differentes, car en celle-cy on ne void que le dos de la principale chaire, laquelle a plusieurs sieges, comme dit l'interpretation: il y a aussi deux mains, l'vne qui tient par le haut le bras d'vn des sieges, & l'autre qui est bien plus bas à costé fermée & sans rien tenir, mais en l'imprimé il n'y a qu'vn seul siege, sur lequel est vn carreau au milieu du dos vne seule Croix toute ouuragée, & au haut des deux pilliers de derriere qui la soustiennent, cōme des flammes de feu: au dessous d'icelle il y a vn bras coupé quasi iusqu'au coude, ayāt la main toute ouuerte, qui a desia passé le pied droit de la chaire, & semble se vouloir aduancer vers le milieu: mais cela ne discord pas toute-fois d'avec celle qui vous est representée, car cōme celle-cy veut parler de tous les Princes de cette Ligue, l'autre ne parle que de celui qui sera general d'icelle, qui par cette main ouuerte aspire à se saisir de la domination: c'est pourquoy entre les six Croix il y en a vne bien plus esleuée que les autres: & quant à ce que dit la premiere exposition que Constantinople est appellée sept montagnes à cause des ordres, tributs, & offices qui estoient à Rome, lesquels y ont esté transferez par Constantin: ie dy que Constantinople est nommée sept montagnes à cause qu'elle en a sept, & non pour autre autre raison; cela se peut voir en la description qu'en a faicte le sieur de Vigenere en ses Illustrations, & quant à ce vingtiesme element & toute l'interpretation de cette epigramme A, je renuoye le Lecteur au discours du Triomphe de la Croix, contre les erreurs de Mahomet, en la page 54. où nous auons amplement discouru sur cette prediction: j'adiousteray seulement que selon tout ce que dessus, & selon cette Prophetie cette Croix y doit estre plantée les armes en la main, & de là viendra la ruine de cette superbe cité; mais si elle vouloit maintenant l'embrasser les larmes aux yeux & se conuertir de tout son cœur vers celui qu'elle a autresfois si deuotement adoré, il est sans doute qu'elle cuiteroit tout le mal-heur qui luy est icy predict: car en ce faisant ayant esté jadis Rome, maintenant estant Babylon, elle seroit lors vne nouvelle Syon, comme il est dict en l'epigramme B.

NEVFIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

DIXIESME FIGURE.

EPIGRAMME DE LA DIXIESME FIGURE.

*A Celiqum toutes choses dret-bannes . & assignam la
trai-maschastra recompence de l'insuffisance, en cest temps la ||* que l'offre du milice semblera pour aller.

KEHANET TABLOSU

X. Figürün Yorumu

Günü gelip de güneş siyah bir yıldıza benzediğinde, epigram (A)'da denildiği gibi, yani güneş kararınca, İsa'nın inananlarına karşı öfkeli olduğu bilinmelidir.

[Diğer yorumlamaya göre: Hilalli Tek Boynuzlu At, Osmanlı Hanedanlığı'nın dağıtılmasından sonra Müslüman bir prensin (en üst düzey komutan) ortaya çıkarak her şeyi yeniden komutası altına alarak düzeltereğini ve büyük ilerlemeler yaparak, çok mesafe kat edeceğini gösterir.

*Bu yorum az çok VII. figürde anlattığımız yoruma gönderme yapıyor. IX. figürde İstanbul'un felaketi kehanetinin de nedenini belirliyor. Epigram (A), Türklerden çok Hıristiyanları ilgilendiriyor gibi, üstelik duvarlarına Haç işaretini koyabilmesi büyük mutluluk kaynağı olacak fakat buna rağmen büyük bir sefalet yaşayacağı öngörülüyor, bu da yasa koyucularının haksız davranışlarından kaynaklanıyor. Birileri bunların çelişkili yorumlar olduklarını söyleyebilir. Fakat öyle değildir, eğer iyice dikkat edilirse belki ilk bakışta önyargılıymışız gibi görülebilir, çünkü bu (zafer) yirminci unsurların arasında coşkuyla karşılanmıştır. Sonuç olarak, Türklerin buradan kovulmaları gerekiyor, fakat yasa yapıcılarının haksızlıklarıyla felakete uğrayacakları kehaneti, Hıristiyanlar gökyüzü aleminden aldıkları saygınlığı suiistimal edecekler ve böylece de Müslüman bir prens ortaya çıkıp devleti yeniden zapt ederek ve fazla kan dökmeyen bu büyük şehrin Efendisi olacaktır, demek istiyor. Ve işte bu sırada Adalet Güneşi Tanrımız İsa, kendi müminlerinin kötülüklerine ve haksızlıklarına karşı öfkelenecektir. Çünkü görmüş olduğunuz bu Tek Boynuzlu At, çok hızlı koşmaktadır. Bu da bize, bu yeni Fatih'in hızlı davrandığı ve ilerlediği takdirde

onlara (Hıristiyanlara) durumu anlama zamanı bırakmayacağını gösteriyor. Hilalli ve Boynuzlu Küheylan metinde sanki şaha kalkmak ister gibi görülüyor. Bu da Müslümanların coşkısına ve memnuniyetine tanıklık ediyor; buna göre bu yeni Fatih, Batı'da çok başarılı olacaktır, çünkü bu istikamete doğru hızla koşuyor.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

X. Figürün Epigramı

A- En iyi olan her şey ile adaletsizliğin en kötüsü olan tüm yükümlülüklerin birleştiği bu dönemde, ortamın yıldızı Kara Yıldız'ı andıracaktır.

Tableaux Prophetiques

EXPOSITION DE LA DIXIESME FIGURE.

N ce temps là que le Soleil semblera noirastre, comme il est dict en l'epigramme A, c'est à dire, quand le Soleil semblera noir, à sçavoir CHRIST irrité contre ces infideles.

[L'autre interpretation dict: La Licorne avecques le Croissant veut dire que depuis la cheure de la maison Othomane, il se leuera vn Prince Mahometan qui rangera derechef toutes choses en son obeysance & fera grand progres.

Ce qui se rapporte à peu pres à l'exposition que nous donnions sur la septiesime figure, & qui sera cause aussi de cet autre mal-heur predict à Constantinople en la figure neuf: car il semble que l'epigramme A, de cette figure regarde plus en quelque chose les Chrestiens que les Turcs, d'autant qu'apres auoir receu en ses murs le signe de la Croix, cause de tout bon-heur, on luy predict toutes-fois vne extreme misere, & ce par l'iniquité des iuges. Ce sont, dira quelqu'un, des interpretations bien discordantes, mais elles ne le sont pas tant, peut-estre, qu'on iugeroit de premier abord, si elles sont bien considerées: car ce vingtiesme element receu dans ses murailles avecques tant de ioye, faict vne consequence qu'il faut que les Turcs en ayent esté challez: mais en ce qu'il luy en predict du mal-heur par l'iniquité de ses Magistrats, veut dire que les Chrestiens abuseront de la grace qu'ils auront receüe d'en haut, & ainsi viendra vn Prince Mahometan qui conuquera de nouveau cet Empire, & se rendra le maistre de cette grande cité, non sans vne grande effusion de sang, & ce lors que le Soleil de iustice nostre Seigneur I E S U S, sera irrité contre les siens pour leur meschancetez & iniustices. Car cette Licorne que vous voyez semble courir d'une grande vistesse, qui monstre que ce nouveau conquerant ne leur donnera pas le temps de leur recognoistre, tant il ira viste en ses conquestes: à l'imprimé il semble qu'elle veuille aller à courbette, mais cela tesmoigne tousiours l'aïse & le contentement de ce Mahometan, & que tout luy réussira principalement vers l'Occident, car c'est de ce costé-là qu'il prend sa course.

DIXIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

ONZIEME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA SEPTIESME FIGURE.

A BAABII CAIROX.

■ Les, les confondre aux plains d'ennemi, pour que tu crains, si confu-
ndiblement tu confondre les autres, le peuple abhorrer pour peu de
temps. Il y aura en eux plusieurs ennemis. Et plusieurs de sang
en est de plusieurs jours depuis l'un à l'autre avec que tu es pour, et les
marches de plusieurs destructions la Liberte de l'Empire, et

merveille en pour les autres de l'empire, et de l'empire en pour-
re par l'empire son nombre sur un de grand nombre de jours, et de l'empire
en est de plusieurs jours. Et le peuple de l'empire de plusieurs
en est de plusieurs jours. Et le peuple de l'empire de plusieurs
en est de plusieurs jours.

KEHANET TABLOSU

XI. Figürün Yorumu

Imparatorluğun tahtı boş bırakılmıştır. İşte (epigram (B)'de meleği dediği) "selamete kavuşmuş bir ölü vs.", sanki 'Ey Yunanistan selamete kavuşmuş görünümündeki bu ölüyü seninkilerden çoğu görmemiş olsalar da çoğu tanıdı, diğer bir deyişle çoğu namıyla tanıdı onu gözleriyle görmemiş olsalar da; Yunanistan derin bir uykudan uyanır gibi kısa bir zaman zarfında esasını yeniden eline alacaktır, fakat asayı taşıyacak adam nerede bulunacaktır; (C) epigramı, "görülmedik bir borazan büyük bir ses çıkartacaktır" diyerek gösteriyor, bununla ilgili birçok ve değişik değerlendirmeler yapabiliriz, çünkü epigram "bu olay insanların bilgisi dışında, olacaktır" diyor. Yedi tepeli şehirde yatar halde (veya ölü) olacaktır ve yakın bir tanıdık mümin ve Katolik ona dost olacaktır, üstelik eski ve çok soylu bir kandan gelecektir, ulular arasında yatan adamı ara der, bilge kahraman. Figürün söylediğine gelince; ölü, uykusunda dilerir gibidir ve üç işaret taşıyan iki hayvanın üstünde eski bir elbiseyle giyimlidir, yani gördüğünüz kişi kökenini eski ve kral soyundan alır ama ölü bir insan gibi uyumaktadır.

[Diğer yorumlama der ki: "Kral barışsever olarak yaşayacak" diye bir epigram okumuştur ve ekler yeşil yılanla figüre edilen genç Efendi'nin eğitimcileri olan soyluların kanından geldiğini iddia ediyor, böylece Hıristiyanlar için her şey yeniden başlayacaktır.

*Ancak, bu yorumcunun görüşlerinde haklı olmadığını görüyoruz, çünkü size tanıtılan bu yatmış ihtiyarın bedeni yılan tarafından çevrilmiştir. Oysa baskı metinde bezli çocuklar gibi kundaklanmıştı, altında sadece griffon kafalı iki hayvan vardır, başı İmparatorluk tacıyla örtülüdür ve melek elinde başına konulacak hazır ikinci bir tac tutmaktadır ama burada sadece İmparatorluk

başlığını tutuyor. Yatana doğru bakan hayvan kırmızı renktedir, doğruya dönmüş olanı ise siyahtır; başının üstünde gösterilen kartal ise siyaha boyanmıştır. Bu sayfanın alanı yetseydi bu figür üzerine o kadar çok yorum yapılabilirdi ki ama yapmıyorum ve sadece özellikle kartal ve siyaha boyanmış hayvanın üzerinde duruyorum, her ikisinin kafası da doğruya çevrilmiştir, bu da bu İmparator'un Osmanlı Devleti'ni ve tüm Doğu ülkelerini egemenliği altına almalıdır; tüm İslami yasaları kaldırmalıdır ve bütün bunları Tanrı'nın zaferi için ve kutsal dinin gelişmesi için yapmalıdır, demektir. Bu da figürün üstünde Gerekçe olarak dindarlık ve sadakat diye yazılarak söylenmiştir. (C) epigramında "Haydi nefsinе hakim olmayanların eceline git" denilen figürlerin çoğul oluşu bu görkemli kent birçok kez yıkılıp, savaşılacaktır anlamındadır. Bu açılım bir önceki gözlemlere gönderme niteliğindedir.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

XI. Figürün Epigramı

A- Meleğin İmparatora söylemesi gereken sözler.

B- Görünüşte ölmüş ve kurtulmuş, kimsenin görmediğini kaç kişi bilebilir ki, uykusundan uyandığı vakit Kraliyet Asası'nı derhal ele geçirecektir.

C- Görülmemiş bir kahraman üç kez haykıracaktır, nefsinе hakim olamayan Yedi Tepeli Şehrin ölümünde tanıdık bir adam bulacaksınız, haydi dostum onu Kraliyet Hanesi'ne götürünüz.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE L'ONZIESME FIGVRE.

Le siege Imperial ayant esté laissé vacant, voicy (dit l'Ange en l'epigramme B,) *vn mort en apparence deliuré, &c.* comme si elle vouloit dire, ó Grece, ce mort en apparence & deliuré, que plusieurs des tiens ont cogneu, bien qu'ils ne l'ayent point veu, c'est à dire, les tiens l'ont cogneu en renommée, bien qu'ils ne l'ayent point veu de leurs yeux; cettuy-cy, comme recueillé d'un profond sommeil, se saisira en peu de temps du sceptre de la Royne, la Grece. Mais en quel lieu cet homme sera trouué, l'epigramme C, le monstre en disant: *Vn trompette non veu fera vn grand cry.* On pourroit faire plusieurs & diuerfes considerations d'iceluy, car l'epigramme dict qu'il ne sera point en cognoissance des hommes, & qu'il sera au couchant (ou à la more) de la ville de Sept montagnes, & homme familier, c'est à dire catholique & fidele, & qu'il sera amy, d'autant qu'il prouindra d'un ancien & tres-noble sang. Cherchez cettuy-cy, dira le diuin herault, au couchant, & entre les plus grands, & quant à ce que dict la figure qu'il se repose d'un sommeil funebre, & vestu d'une robe ancienne sur deux animaux à trois formes, c'est à dire, cettuy-cy que vous trouuerez qui a pris son origine de race ancienne & Royale, sera en son sommeil comme vn homme mort.

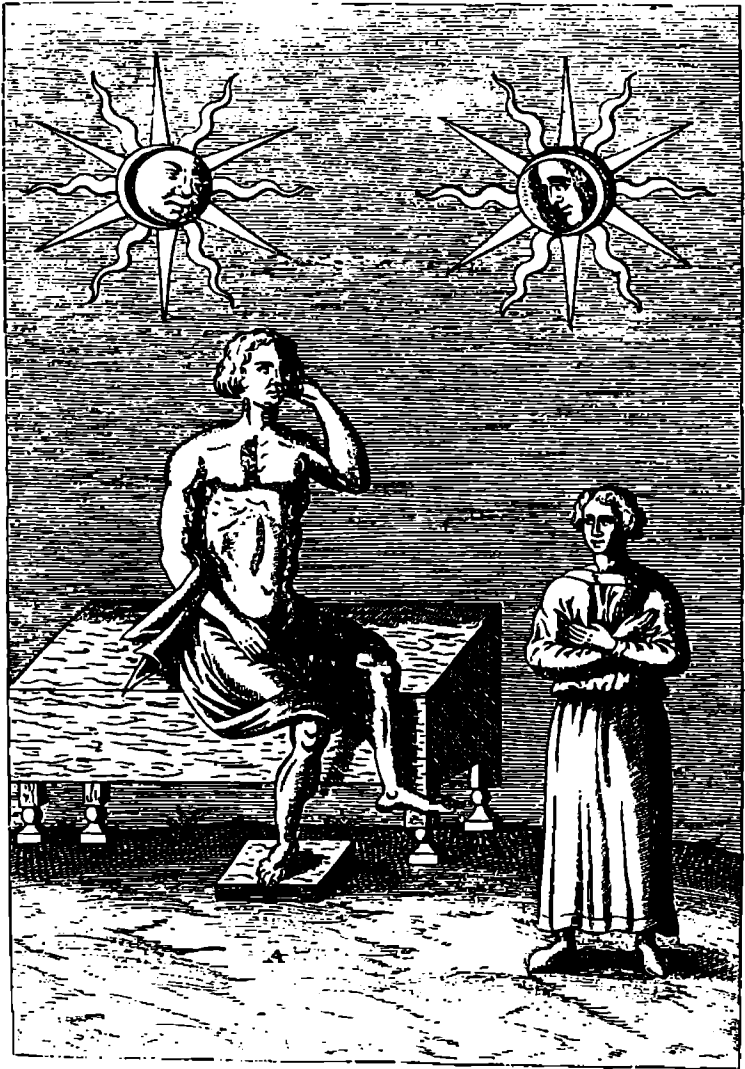
[L'autre interpretation dict qu'il a leu vne epigramme qui dict: *Le Roy pacifique viura:* & adiouste qu'il est à presumer que cettuy-cy sera du sang des premiers qui demurerent tuteurs du ieune seigneur, figuré par le serpent vert, & que les choses commenceront à passer bien pour la Chrestienté.

* Or que l'opinion de ce dernier ne soit bien fondée on le voit, par ce que ce vieillard couché est entortillé en la figure qui vous est représentée d'un serpent, car en l'imprimé il est enuélépé d'un lège, & bandé tout ainsi qu'un enfant en maillot, ayant sous luy seulement deux animaux qui ont les testes de griffon, la teste couronnée d'une couronne à l'Imperial, & l'Ange qui en tiét vne autre toute preste à luy mettre sur le chef, où cettuy-cy ne tient que le bñet Imperial: l'animal qui regarde vers le couchant est rouge, celuy qui est tourné vers l'Orient est noir, comme l'Aigle auſſi qui est figurée à son chef est peinte de noir, surquoy il y a maintes considerations à faire sur cette figure, si l'estenduë de cette page le pouuoit permettre, mais ie m'arreste principalement sur l'aigle & sur l'animal peint de noir tous deux ayant la teste tournée vers le Levant, pour signifier ce senble que cet Empereur doit non seulement s'assubiettir l'Empire Othoman, mais encores toutes les contrées Orientales, & abolir du tout la loy Maometane, & que tout ce qu'il entreprendra sera pour la gloite de DIEU, & l'accroissement de la Religion sainte, ce qui se dict par le mot Grec qui est au dessus de la figure, à sçauoir *ισχυρα*, c'est à dire pieté ou deuotion. On doit encores remarquer que l'epigramme C, dict: *Allez incontinent aux trespas* ou aux couchans, au nombre plurier, pour monſtrer que cette superbe cité sera ruinée & desolée par plusieurs fois, ce qui se rapporte aux figures precedentes.

ONZIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

DOVZIESME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA DOVZIESME FIGURE.

A Habitant sur la pierre, viens icy mon hoste, ayant las-
si les larmes, & la vie agreste & siccure, & ve mers

& affigi, de son illi retourne dire hse. La vid:

KEHANET TABLOSU

XII. Figürün Yorumu

Bu figürde; bir öncekinde sözünü ettiğimiz adam aranıyor gibi; işte acılar içerisindeki Yedi Tepeli şehir, felçli gibi, taşın üstünde oturan adam bu genç kıza, "Ey yabancı bana gel Yedi Tepeli Şehir bu taşın içinde tutsak edilmiş" demek ister gibi. Genç kız da yanıtıyor onu (yabancı kıralı ifade ediyor): Bu illet, Müslüman boyunduruğu altında olmandandır, gözyaşlarını ve yalnızlığını terk edeceksin, bu nedenle felçli ve ölü gibi yaşıyorsun, diyor. Her ne kadar çıplak ve Kıralığı'ndan mahrum olsan da Ey İstanbul şehri, acısını çektiğin harabe için yeniden ışığa (nura) kavuşacaksın. Bu da, "Ey Şehir, Müslümanları kovarak Hristiyanlığa geri dön çünkü ben Yeryüzü'nün Nur'uym" diyen İsa Mesih'ten başkası değildir." Bu nedenle Kurtarıcımız olan görkemli güneş İsa'nın ışığı altında aydınlanacaksın.

*Fakat el yazması metinde bulunan figüre istinaden yapılan değerlendirme daha farklıdır ve belki de daha doğrudur. İşte söylediği: "Yeşil giyimli bakire, İstanbul'u temsil ediyor."

[Diğer kehanetlerin de belirttiği gibi yeniden ayağa kalkabilmek için merhamet et diye bağıyor, dualar okuyor ve yalvarıyor.

*Bundan dolayıdır ki Ay'ın İstanbul olarak çizilmiş olan kızın tarafında ve Güneş'in de mezarın üstünde oturmakta olan adamın tarafında olduğunu görüyorsunuz ama bu bir kız değil sakalsız genç bir erkektir. El yazması metinde Güneş, ateş rengindedir, Ay ise soluk ve kurşunidir. Bu da son yoruma oldukça uymaktadır. Soluk renkle, İstanbul'un kasveti ve elemi tasvir edilmiştir, çünkü bir önceki figürün üstüne konulmuş olan aynı Grekçe sözcük, acıma ve sadakat, buna da konulmuştur. Kuşkusuz Ay'ın bir

de Güneş'i vardır ve bu İstanbul'dur. Çünkü silahlara karşı Hilali vardır ve sahte peygamberin karanlığından yararlanacağım, diye gerçek güneşin ışığını terk etmiştir. İlk yorum, figürlerin çeşitliliğinden dolayı öyle yapılmış olabilir. Çünkü baskı metinde iki kız vardır, biri mezarın üstünde diğeri de Ay tarafındadır ve mezarın üstüne ayaktaki kişinin başının üstünde Güneş vardır. Bu da belki iki gezegenin yer değiştirmesi olabilir; çünkü epigramın da tanıklık ettiği gibi yardım isteyen yardımına gelecek olanla konuşan ya Yunanistan ya da İstanbul'dur. Çünkü ayakta duran giyimlidir ve mezarın üstünde duran çıplaktır. Birinde olduğu gibi diğer figürde de birinci yorumun bahsettiği gibi, aralarında konuşma olduğu ama yazım farklılığı olmadığı konusunda birleşiyor.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

XII. Figürün Epigramı

A- Taşın üstünde yaşayan, buraya gel misafirim, gözyaşlarını, vahşi ve yalnız hayatı bırakmış, ölü yaşayan ve felç olmuş, soyulmuş yeniden hayata dön.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA DOVZIESME FIGVRE.

En cette figure il semble que cependant qu'on cherche cet homme duquel il a esté parlé cy-dessus, voicy l'affligée sept-montagnes, qui dolente dict à cette ieune fille : *Habitant sur la pierre, &c.* comme si elle vouloit dire: Viens, ô estranger, viens à moy Sept montagnes, qui suis enclose en cette pierre, c'est à dire en cette affliction, quittant tes larmes & ta vie solitaire pour ie ioug Mahometan, pour lequel tu vis affligé & comme mort: alors respond la ieune fille, (qui signifie le Roy estranger) bien que tu sois nuë, ô Constantinople, & priuée de ton Roy, pour la tuine que tu as soufferte, tu retourneras derechef à la lumiere, laquelle n'est autre sinon **I E S V S - C H R I S T**, qui a dict: le suis la lumiere du monde, & partant, ô Cité, retourne à la Religion Chrestienne, chassant la Mahometane, car ce sera lors que tu seras tendue lumineuse sous le tres-resplendissant Soleil **C H R I S T** nostre Sauueur.

* Mais l'autre interpretation qui se rapporte à la figure du manuscrit l'interprete d'une autre sorte, & peut-estre plus à propos, voicy ce qu'elle dit.

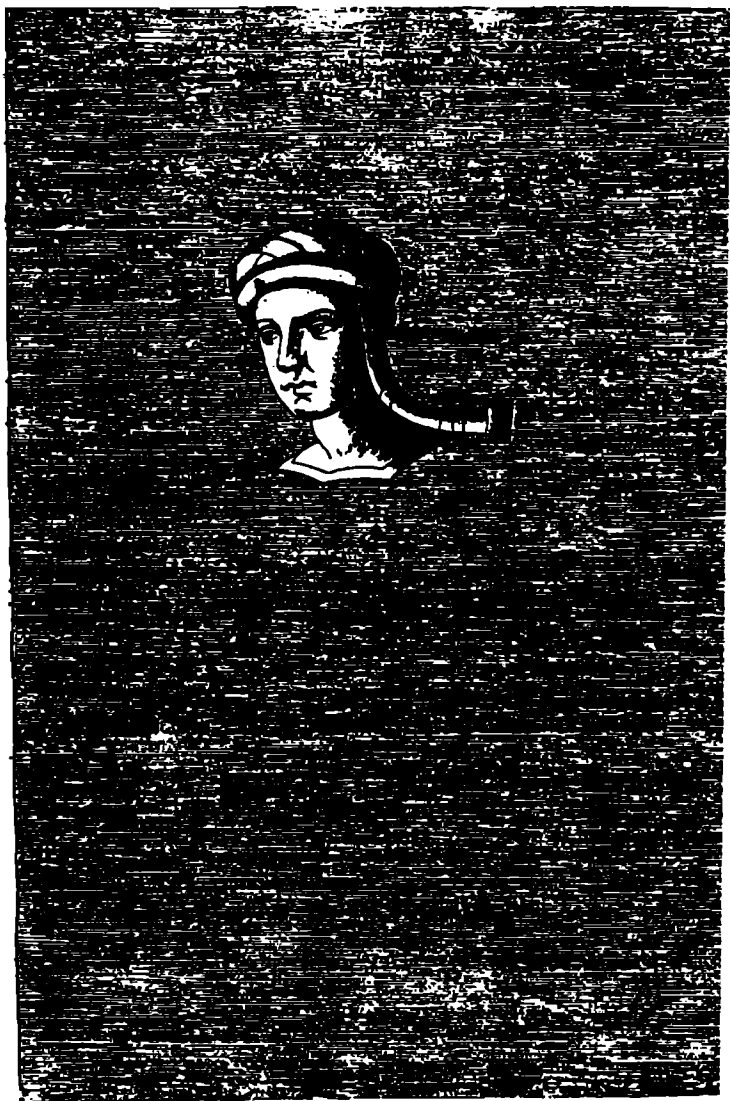
[La Vierge vestue de vert represente Constantinople, laquelle crie misericorde, prie & supplie, afin que se leue celuy qui est predict par les autres Prophetes.

* Et de fait vous voyez que la Lune est du costé de la fille representée pour Constantinople, & le Soleil du costé de celuy qui est assis sur le tombeau, car c'est vn ieune homme sans barbe & non vne fille: ce Soleil est de couleur de feu au manuscrit, & la Lune d'une couleur liuide & plombée, ce qui se rapporte fort bien à ce que dict la dernière interpretation, la tristesse de Constantinople representée par cette couleur liuide, & l'ardeur de la pieté de ce grand personnage par celle de feu, car le mesme mot *ioinct*, pieté ou deuotion, qui est mis au dessus de la figure precedente, est mis de mesme en cette-cy, & puis il doit estre le Soleil de cette Lune, qui n'est autre que Constantinople, puis qu'elle a le Croissant pour ses armes, & qu'elle a quitté la lumiere du vray Soleil, pour se seruir des tenebres d'un faux Prophete. Or ce qui a peu tromper celuy qui a donné la premiere explication: cela pourroit bien venir de la diuersité des figures: car en l'imprimé il y a deux filles, l'une qui est sur le tombeau & l'autre apres la Lune, & au dessus du sepulchre le Soleil dessus la teste de celle qui est debout: & cela pourroit bien estre quelque transposition de ces deux planettes, car les paroles de l'epigramme tesmoignent aussi clairement que c'est ou la Grece ou Constantinople qui parle à celuy qui doit luy venir donner secours; car celle qui est debout est vestue, & l'autre qui est sur le tombeau est nue, tant en l'une qu'en l'autre figure: ioinct qu'il n'y a point de diuision de lettres, pour monstrer qu'il y a vn dialogu entre eux, comme le veut la premiere exposition.

DOVZIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

TREIZIESME FIGURE.

ÉPIGRAMME DE LA TREIZIESME FIGURE.

*A l'usé de ce chef-a-tourne de la jeunesse, caché
par plusieurs de l'innombrables années. Il vint un
d'oubliés & tenebreux tombeau, & par une grande*

*Et vif de ce chef-a-tourne de la jeunesse, caché
par plusieurs de l'innombrables années. Il vint un
d'oubliés & tenebreux tombeau, & par une grande*

KEHANET TABLOSU

XIII. Figürün Yorumu

 I. figürün yorumu bu figürün anlatımını onaylıyor. Epigram (A): "İşte yeniden bir adam vs." sözleriyle sanki içte yeniden kökenlerini senin ilk soyundan almış bir adam demek ister gibi. Ey ebedi yıllara rağmen, diğer bir deyişle birbiri peşi sıra geçmiş birçok yüzyıla rağmen, hâlâ insanların düşlerinde sakladıkları İstanbul, ilkin en kadim devlete ait mezardan çıplak bir adam çıkacaktır. O adam yeni egemenliklere kavuşacaktır ve bu ikinci yaşamında görkemli olacaktır, yani o bu halkın gözünde birinci nesilden kraliyet soyuna bağlıdır ve böyle tanınacaktır. Yeni bir yaşama başlamış gibi yani bu eski devlette tanındığı ve bilindiği gibi, yeniden gerçek canlılığına kavuştuğu vakit diğer bir deyişle Kral ve İmparator sorumluluğunu aldığı vakit, eğer eski Batılı soydansa Kraliyet Hanedanı'ndan ve Avusturya'dan geldiği düşünülebilir, fakat bunlar Batı'nın "Septicollis"leridir.⁸

"Bu yorumun sonunda belirgin bir açıklık göremiyorum; çünkü XI. figürde fark ettiğimiz gibi, (C) epigramı çoğul konuşuyor ve hatta Latince *ad occapus*, yani tercüme etmek istersek ölümden çok uykuda demeye getiriyor ama bu adamın Batı'da bulunacağı anlamına gelmiyor. Neden Avusturya Hanedanı'na gönderme yapıyor? Çünkü bugün en çok tanınan ve söylemek gerekirse Hıristiyanlar arasında da en tanınmış ve adını tüm Doğu ülkelerinde duyurmuş olanı odur da ondan. Bu tasvirde sözü edilen büyük İmparator, hier ne kadar soylu bir hanedandan gelse de gerçekte tanınmamış biri olmalıdır, aşına sayılmalı ama kökenleri bilinmemelidir. Yukarıda söylenenlerin gerçek anlamı budur. Ayrıca

⁸ "Septicollis", Grekçe "yozlaşmış, lanetlenmiş kişiler" anlamındadır.

Hıristiyanlık'ta kendilerinin İstanbul İmparatorluğu'ndan geldiğini meşru bir şekilde söyleyebilecek birçok kraliyet ailesi ve hükümdar vardır, Avusturya Hanedanlığı'na ait prensler bunu söyleyemezler. Bilmediğimiz bir şey olduğu için burada en güvenceli olan, hiç kimseyi tayin etmemektir. Fakat öyle gözüküyor ki, kendini büyük bir sefaletin içinde gören halk, kutsal bir şekilde esinlenerek bu adamı kendilerinden sayacaktır, ne olduğuyla değil fakat komuta etme gücüyle tanınacaktır. Bir önceki figürlere göre de; yalnız Yunan İmparatorluğu'nun tahtı için değil, tüm Doğu için de alemlerin yardımıyla sanki tüm güç büyük Tanrı'nın eliyle yol gösterilecektir. Herkesin ötesinde sonsuz kurtuluş için tercih edildiği için, el yazması metindeki figürün üstünde, Grekçe(*) yani "tercih", yazılmıştır ama XV. figürün başlığı bunu daha iyi temsil eder. Fakat ayağının altında başka bir Grekçe(**) söz daha vardır, dikkatli, çekingen ve ihtiyatlı, yazıyor. Bu da onun bu yükümlülüğü arzıyla ve büyük bir hevesle kucaklamadığını gösterir. Türk kaftanından farklı olarak elbisesinde bulunan yüksek yaka Hıristiyan olabileceğini gösteriyor.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

XIII. Figürün Epigramı

A- İşte yeniden ilk soyluluktan bir adam, geçmişi sayısız yıllarda saklı. Karanlık mezardan çıplak geliyor, ikinci ve göz alıcı bir hayata başlıyor, yeni ve gerçek hayatın görüntüsü ona yaklaşıyor.

(*) tercih
(**) ihtiyatlı

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA TREIZIESME FIGURE.

A declaration del'ouzième figure confirme la demonstration de celle-cy, l'epigramme A, disant: *Voicy derechef vn homme, &c.* comme s'il vouloit dire, voicy de nouveau vn homme qui tire son origine de ta premiere souche, & Constantinople, mais cachée par vn nombre infiny d'années, c'est à dire, lors qu'elle aura passé de l'vn en l'autre par plusieurs siecles, estant cachée en l'imagination des hommes, alors sortira du tombeau vn homme nud, qui venu premierement de tres-anciens Estats, parviendra à de nouvelles dominations, d'où resplendissant par cette seconde vie, c'est à dire estant cogneu (comme il a esté dit) qu'il sera de la premiere Royale lignée de ces peuples, & comme ressuscitant à vne autre vie, c'est à dire lors qu'il commencera d'estre cogneu en cet ancien estat, & à viure derechef à vne vraye image de vie, c'est à dire à la supreme charge de Roy & d'Empereur; mais comme cet homme de cette ancienne race doit estre au couchant, il se peut entendre qui doive estre de la lignée Royale & ancienne d'Autriche, qui sont au couchant de Septentrion.

* En quoy je ne voy pas grande apparence, principalement pour la fin de cette exposition: car comme nous auons remarqué sur la figure onze, l'epigramme C, parle en pluriel, & dict au Latin mesme *ad occasus*: que si on veut traduire aux couchans plustost qu'aux trepas, tousiours cela ne reuiendrait-il pas à ce qu'il dict, qu'on trouuera cet homme en la partie Occidentale; mais poutquoy rapporter cela à la Royale famille d'Autriche, la plus cogneue au iourd'huy, & s'il faut dire, qui a le plus de vogue par toute la Chrestienité, qui a encores le plus estendu son nom par tous ces pays Orientaux, veuque ce grand Empereur, duquel parlent icy ces descriptions, doit estre vn homme incogneu, bien qu'il vienne d'vne lignée fort illustre, cogneu de frequetation & incogneu d'origine, qui est le vray sens de ce qui a esté dict cy-dessus, & puis il y a plusieurs familles Royales & d'autres grâds Potentats en la Chrestienité, qui se pourroient peut-estre dire plus legitimement descendus des anciens Empereurs de Constantinople, que ne pourroient pas dire les Princes de la maison d'Autriche: le plus seur en cela est de ne nommer personne, comme chose aussi qui nous est incogneue, mais il semble qu'il y a plus d'apparence de dire que le peuple se voyant en extreme misere, inspiré diuinement prendra cet homme-cy qui sera parmy eux, & qu'il cognoistra, non pour ce qu'il est, mais pour capable de conuancer, lequel assisté d'en haut sera conduit comme par la main toute puissante du grand DIEU, non seulement sur le trosne de l'Empire Grec, mais sur celui de tout l'Orient, selon le rapport des figures precedetes, comme ayant esté preferé par dessus tout autre pour cette charge par la Prouidence eternelle, ce qui semble que veuille dire le mot Grec qui est au dessus de la figure du manuscrit, à sçauoir *preference*, c'est à dire prelation, preference, mais le titre de la quinziesme figure le represente encore mieux, comme nous dirons en son lieu, mais il y en a vne autre à ses pieds qui dit *timidité*, vne prudente & circonspecte timidité, pour monstrier qu'il n'a point aspiré ny qu'il n'embrassera point cette charge par ambition: ce haut colet qu'il a encore à sa robe, à la difference du Doliman des Turcs, monstrier qu'il doit estre Chrestien.

TREIZIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.
 QUATORZIESME FIGURE.

ÉPIGRAMMES DE LA QUATORZIESME FIGURE.

roy le Turc s'écra le loap qui desiroit demorer la || B Ainsi perdra celuy qui a occupé.
 ... p. Au lieu de Cj se trounera a l'homme.

KEHANET TABLOSU

XIV. Figürün Yorumu

Bu figürün yorumuna girmeden önce el yazması metin ile basılmış metin arasında bulunan farklar konusunda okuyucuyu uyarmak gereklidir. Çünkü burada sadece eğik bir baş var, yaşanmakta olan bir duruma dikkatlice bakıyor gibi, basılmış metinde tasvir edilen budur. Epigram (A)'da kuzuyu yemeye çalışan kurdu Çoban öldürüyor. Bu olay çok belirgin olduğu için bu başın baktığı taraf da budur, söylenen böyle. IV. figürün yorumunda anlatıldığı gibi başın gerçek yeri burasıdır fakat daha iyi anlamam için basılmış metini de eklemek gerekiyor çünkü epigramların konuyla ilgisi yokmuş gibi gelebilir. İşte şimdi kitabın basılmış metninde bu figürle ilgili yapılan yorum:

VI. figürün (C) epigramında, Osmanlı İmparatorluğu'na 3 aylık zaman verilmişti, yani Süleyman'dan sonra üç İmparator, Selim, Murat, Mehmet (bu baskı çıktığı vakit halen hükmeden) ve 3. ay olduğuna göre Osmanlı İmparatorluğu'nun bitmesi gerekiyor. Bu gördüğümüz figürün (A) epigramı: İşte kurt, vs. diyor, koyun olarak tasvir edilmiş. Hıristiyanlara daima zulüm ettikleri için gerçekte Türk İmparatorları Kurt olarak adlandırılabilir. Fakat (Sultan) Mehmet Transilvanya'da ve Macaristan'da kumandanlarının uğradıkları birçok kayıpların acısını çektiği geçen aylarda hükümdarlığının bu ilk yıllarında bunun utancını çekmeyerek yağmacı bir kurt gibi ordularını hazırlıyor ve tüm gücüyle Hıristiyanları parçalayıp yutmak istiyor, fakat koyunların sahibi çoban (İsa Mesih) onları Kurt'un dişlerinin arasından kurtaracaktır. (B) epigramı: Böylece işgal eden kaybedecektir, diyor. Bu sözlerle Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkımı açıkça gösteriliyor, çünkü İstanbul'u ele geçirenin adı Mehmet'ti ve şimdi gelen İmparator'un adı

da Mehmet. Gasp edenle aynı isimde bir İmparator kaybedecektir. 3. figürde, boynuzun başlangıcı ve sonu sendedir sözü, İstanbul'u ele geçiren Mehmet için belirsizce söylenmişti. Türklerin sonunu açıkça bu Mehmet'te görüyoruz. Keşke Katolik Prenslar aralarındaki anlaşmazlığı bırakıp bu Doğu kurdunu kovalamak isteseler.

*Kısaca bu yorumda söylenenlerin hangi yerlerde tümünden yanlış olduğudur. İmparator Mehmet'in ateşi konusunda söyledikleri doğrudur, birçoğu bu inanişaya sahipti hatta Türklerin bile umutları azalmıştı, tıpkı bu tarihlemenin başlangıcında söylediğimiz gibi. Bu takdirde bu baş yeşil renkli türbanıyla Müslüman Şehzadelerden birini temsil ediyor olabilir, dikkatlice ve büyük bir korkuyla bu iyi İmparator'un çektiklerine bakan kişi de Tatar (Ham) olabilir. Türkleri teslim alacak olan kişinin basılmış metinde sözü edilen Çoban (İsa Mesih) olacağı çok belirgindir.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

XIV. Figürün Epigramı

A- İşte koyunu parçalamak isteyen kurdu öldürecek, olan Çoban. O, kurdu öldürecektir ama onu insan olarak bulacaktır.

B- Böylece işgalci kaybedecektir.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA QUATORZIESME FIGURE.

A V PARAVANT que d'entrer dans l'exposition de cette figure, il est necessaire d'aduertir le Lecteur de la difference qui se trouue au manuscrit & en l'imprimé, car icy il n'y a qu'une seule teste panchante, qui semble regarder attentiuement quelque chose d'importance, qui se passe, & laquelle semble estre representée en l'imprimé: car il y a vn berger qui tue vn loup, lequel vouloit deuorer vn agneau, c'est ce qui est dict en l'epigramme A, & c'est ce que cette teste contemple, comme il y a grande apparence, & c'est ce qui a esté dict en l'exposition de la 4. figure, la vraye place de cette teste estant en ce lieu, mais il y faut ioindre celle de l'imprimé pour vne entiere intelligence, car autrement il sembleroit que les Epigrammes eussent esté dictes mal à propos: cela premis, voicy maintenant l'exposition que le liure imprimé donne à cette figure.

Il dit donc qu'en l'epigramme C, de la 6. figure on luy auoit prescrit l'espace de trois moys à l'Empire Othoman, à sçauoir trois Empereurs apres Solyman, & que ceux-là ont esté, Selim, Amurath, & Mahomet (qui gouuernoit encote lors que cecy fut imprimé) & comme il este 3. moys, il sera par consequent la fin de l'Empire: l'epigramme A, de la presente figure dit: *Voicy le loup, &c.* veritablement les Empereurs Turcs peuuent estre appelez loups, qui persecutent tousiours les Chrestiens representez sous la figure de la brebis: mais Mahomet à cause de plusieurs pertes qu'il a souffertes en la Transiluanie les moys passez & celles de ses capitaines en Hongrie, ne pouuant souffrir vne telle honte aux premiers ans de son Empire, il prepare des armées comme vn loup rauissant, & s'efforce de tout son pouuoir de deuorer les Chrestiens, mais le pasteur à qui sont les ouailles les deliurera d'entre ses dents, l'epigramme B, dit: *Ainsi perdra celuy qui occupe.* En ces paroles est clairement demonstrée la ruine de l'Empire Othoman, car celuy qui print Constantinople s'appelloit Mahomet, & l'Empereur qui vit maintenant s'appelle Mahomet, vn Empereur donc de mesme nom que celuy qui a usurpé l'Empire le perdra, ce qui estoit, mais plus obscurément dit en la 3. figure, en laquelle on disoit de Mahomet qui print Constantinople, en toy est le commencement & la fin de la corne. Nous voyons donc clairement la fin des Turcs en ce Mahomet, pourueu que les Princes Catholiques laissans leurs dissensions veuillent poursuiure ce loup Oriental.

Voilà ce que dit cette exposition en quoy elle a esté faice en toute chose, il est vray qu'en ce qu'elle dit du feu Empereur Mahomet, plusieurs auoient cette mesme croyance, voire mesme les Turcs en auoient mauuaise esperance, comme nous auons dit au commencement de son histoire. Cette teste donc, laquelle en la figure du manuscrit à son Tulban peint de vert pourroit bien signifier quelque Prince Mahometan, & peut estre le Tattare, lequel regarderoit ententiuement & avec grande crainte la punition que ce bon Empereur, (duquel il a esté parlé) prendra des Turcs, car il y a grande apparence que c'est le pasteur representé en la figure de l'imprimé.

QUATORZIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

QUINZIESME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA QUINZIESME FIGURE.

A Parle de l'Ange à l'Empereur.

B Reçois, prestant, ne cesse vieillard venant le Royaume, ton bon Empereur, persévère jusques à la fin. ☉

sois regnant sur le beau Royaume, ne crains point le temps, car tu recourras icy seul de la part de DIEU.

KEHANET TABLOSU

XV. Figürün Yorumu

Bu XV. figür, elinde İmparatorluk tacını tutan bir melek gösteriyor. Bu da bulacağımız adama verilecektir. Epigram (B)'nin Bagisi al vs. sözlerinde söylenen budur.

[Diğer yorum: Boş bir yerde İmparatorluk başlığıyla duran melek, belli bir zaman sonra boş bir koltuğun olacağını ve böylece her şeyin iyice düzeleceğini gösteriyor.

*Baskıdaki melek bundan hiç farklı değildir. Başlığı sağ elinde tutuyor. Doğu'ya doğru dönüktür. Diğeri taci sol elinde tutuyor ve Batı'ya doğru dönüktür. Ve bir sonraki figürdeki İmparator'a bakmaktadır. Bir ve aynı insan olduğunu göstermek için diğeri bir öncekinde olanı yapmaktadır. Görüldüğü kadarıyla bu iki Melek, bu büyük şahsiyet Doğu'ya ve Batı'ya hükmetmeli demek ister gibi. Grekçe sözcük, tayin, tarıtma veya seçilmek anlamındadır. Bu da bu adamın gökyüzünden indirileceğini ve bu saygınlığını gasp etmeyeceğini gösteriyor. Epigram (B)'de görülen budur.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

XV. Figürün Epigramı

A- Meleğin İmparator'a sözleri.

B- Armağan kabul et, yaşlı adam sana gelen Krallığı almakta tereddüt etme, ey iyi İmparator, sonuna kadar sebat et ve bu güzel krallığa hükmet, zamandan korkma, çünkü Tanrı'nın inayetiyle bunu yalnız sen elde edeceksin.

Tableaux Prophetiques

EXPOSITION DE LA QUINZIESME FIGURE.

ETTE quinziesme figure montre vn Ange tenant en sa main la couronne Imperiale, laquelle doit estre donnée à l'homme qu'on aura trouué; auquel on dit les paroles de l'epigramme B, *Regoy le don, &c.*

[L'autre interpretation dict: l'Ange avec le bonnet Imperial qu'il tient sur vn lieu vuide, monstre qu'il y aura siege vacant pour certain temps, & que les choses seront cependant bien réglées.

L'Ange qui est en l'imprimé est aucunement differend de cettuy-cy, car il tient le bonnet de la main droite, tourné deuers l'Orient, & l'autre tient vne couronne Imperiale de la main gauche tourné deuers l'Occident, & regardant l'Empereur qui est en la figure suivante, comme l'autre fait ce-
luy qui est en la precedente, pour monstre que ce n'est qu'une mesme
personne, mais il semble encores que ces deux Anges veulent
dire que ce grand personnage doit commander à l'Orient & à
l'Occident: le mot Grec encores qui est au dessus de la fi-
gure du manuscrit, à sçauoir *αριστη*. designation,
presentation ou nomination, monstre que
cet homme sera donné d'enhaut & qu'il
n'vsurpeta point cette dignité,
comme il se peut voir par
l'epigramme B.

QUINZIESME

de la ruine de l'Empire des Turcs.

SEIZIESME FIGURE.

EPIGRAMMES DE LA SEIZIESME FIGURE.

A Pape des du Pater noster et de l'empereur.

B Voy qui esleu sans honneur se desleu d'une vie
glorieuse & illustre, estant heureux par la velle pour.

tant, à tes. Bon, cette grace est acquise ne par se an-
de : desant ont l'ennemi se prenant de son dommage, se
ne serai point sans seye le sers : estant d'entre.

KEHANET TABLOSU

XVI. Figürün Yorumu

 VI. figür, İmparator'un İstanbul Patriği tarafından taçlandırıldığı ve onayladığını gösteriyor, Yunan tarzı dini kıyafetle giyinmiş İmparator'a, epigram (B)'de bulunan, *Yüceltildin vs.* sözlerini söylüyor.

[Diğer yoruma göre: İstanbul Patriği, Hıristiyan bir İmparator'u taçlandırıyor, bu da herkesi İsa Mesih adı altına sokacaktır ve kutsal barış içinde hükmedecektir.

*Baskıda bulunan figür, İmparatorluk kıyafetleri giymiş bir İmparator'u tasvir ediyor. Kapalı bir tacı bulunuyor ve sol elinde dünyayı temsil eden kristal bir küre tutuyor. Bunun da üstüne papalık kıyafetiyle değil dini rahip kıyafeti giymiş Patrik, başka bir taç koyuyor. Yeşil renge boyanmış bir başlıktır ve diğer figürde meleğin tuttuğu kırmızıydı. Her ne kadar melek de Patrik de Doğu'ya doğru dönlüklerse de yeşil ve kırmızı başlıklar Casselbas⁹ ve Iesselbas¹⁰, hâkimiyette bulunanları göstermemektir. Öyleyse bu İmparator nasıl her şeye hükmeder? Çünkü elindeki X unvanıyla işlenmiş bu küreyle, zaten Hıristiyan İmparatorluğu'na hükmettiğini gösteriyor, bu da oldukça güçlü bir şekilde bir önceki figüre gönderme yapıyor.

⁹ Casselbas, Fransızca'da olmayan bu sözcük Latince'den türetilmiştir. Malikâne, çok büyük toprak veya mülkün sahibi demektir. Burada İmparator'un simgesi olarak kullanılmıştır.

¹⁰ Iesselbas, bu sözcük de Grekçeden türetilmiştir. Ruhani lider, Patrik, Doğu Hıristiyanlarının ve İsa'nın temsilcisi demektir.

TÜRK İMPARATORLUĞU'NUN YIKILIŞI

XVI. Figürün Epigramı

A- Patriğin İmparator'a sözleri.

B- Sen ki onursuz bırakılmıştın ama zafer dolu ve görkemli bir hayat için erdemle mutlu olasın diye yetiştirilmiştin, oysa ne ala ki Tanrı'nın bu lütfunu sahtekârlıkla elde etmedin, isteklerini ilerleterek zararlarını karşılayacaksın, tahtsız kalmayacaksın kaderin sana bunu verdi.

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA SEIZIESME FIGURE.

A seiziesme figure monstre que l'Empereur est couronné & confirmé par le Patriarche de Constantinople, lequel est eue-
stu d'un accoustrement Sacerdotal à la Grecque, lequel paianc
à l'Empereur luy dist les paroles qui sont en l'epigramme B,
Tu as esté eslé, &c.

[L'autre interpretation dist: Le Patriarche de Constantinople couron-
ne vn Empereur Chrestien, lequel remettra tout le monde sous le nom
de I E S V S - C H R I S T, & regnera en sainte paix.

* La figure de l'imprimé represente vn Empereur reuestu à l'Imperiale,
ayant vne couronne fermée, & tenant en sa main gauche vne boule qui re-
presente le monde, sur laquelle le Patriarche, qui n'est reuestu que saccr-
dotalenent & non pontificalement, luy met vne autre couronne: & en
cette-cy c'est vn bonnet qui est peint de verd, & celui que tenoit l'Ange
en l'autre figure estoit rouge, & si tant l'Ange que le Patriarche
sont tournez vers l'Orient, mais la coiffure verte & la rouge
ne voudroit elle point representer ce qui est en la domi-
nation des Casselbas & des Iesselbas, & ainsi que
cet Empereur domineroit sur tout: car ayant
à la main ce rond auquel vn X avec vn
titre est gravé, il semble qu'il com-
mande de sia sur l'Empire Cbre-
stien, ce qui se rapporte
fortaux figures
precedentes.

SEIZIESME

KEHANET TABLOSU

XVII. Figürün Yorumu

(Gerçek Anlamına Göre)

İmparatorumuz gelecek, sadık olmayan bir Prensin Krallığını ele geçirecek kızıl elmayı da alacak ve bunu gücünün altında küçültecektir, eğer yedinci seneye kadar Hıristiyan kılıcıyla kaldırılmazsa, on ikinci yıla kadar buranın efendisi olacaktır. Bu arada evler kuracak, bağlar ekecek, bahçeleri dikenlerle çevirecektir, erkek ve kız dünyaya getirecektir, on ikinci yıldan sonra ve gücünün altındaki kızıl elmayı küçülttükten sonra Hıristiyan kılıcı Türkleri kovmak için ortaya çıkacaktır.

'Bu kehanetin bir önceki İmparatorların kehanetiyle birlikte olmadığını not etmek gerekir ve Müslümanların arasında kendi dilleriyledir: Bundan dolaydır ki oldukça dikkate değerdir, Latince eleştiri bunu böyle fark etti. Kimin bu kızıl elma olacağı konusunda sıkıntılıdalar, çünkü aralarından bazıları bunun İstanbul veya Yunan İmparatorluğu olabileceğini söylüyor. Kehanet yalnızca yedi ve on iki sene koyuyor ve yüz yıldan fazla Hıristiyanlar tarafından geçilmeden birbirlerinden huzur içinde hoşnut olacaklarını görüyor. Çok çabuk, birkaç Doğu İmparatorluğu veya İmparatorluğun diğer birkaç muhasarası olduğu sonucuna varıyor, çünkü bazıları her yıl bir jübile (herhangi bir olayın ellinci yıldönümü) yılı olarak ele alıyor, elli yıl olması gerekiyor, bazıları ise yüz yıl demek istediğini düşünüyor. Yine bazıları var ki Kehanet yılının 365 yıl olduğunu düşünüyor, güneş yılının sürdüğü kadar gün. Fakat bu araştırmada durmadan, beni yorumun özeti yerine uzun söylevlere sevk edecektir. Olaylar, bu kehanetin başlangıcından itibaren bizlere gerçek gibi gösterildi, İmparatorları, gördüğümüz gibi tüm Yunan İmparatorluğu'nu fethetti ve İmparatorluk şehri İstanbul'u ele geçirdi, tümünü hizmet boyunduruğu altında

küçülttü, *Kapzeiler* kelimesinin dediği gibi. 'Bu kehanetin söylediğine gelince, bu İmparator'un evler kuracağını, bu (Arapların dediğine göre) camiler olarak algılanmalı ve bağlar ekecektir dediği vakit, dediklerine göre birçok farklı koloniler yapacak diye algılanmalıdır. Bahçelerle çevirecektir, yani vilayetleri öyle kuvvetlendirecektir ki (çevirecektir ki) onun elinden alınamayacak ve yeniden fethedilemeyecektir. Kızlar ve oğlanlar dünyaya getirecektir, sözlerini Müslüman şeriatının artması olarak algılıyorlar. Buraya kadar tüm bunların, zavallı vilayetlerin harabe edildiği, zavallı Hıristiyanların içler acısı hizmetleri ve Hıristiyan dininin kaybolması kelimesi kelimesine uygulandığı görüldü. Şimdi bize bu kehanetin sonunda ne öngördüğüne bakmak kalıyor. Hıristiyan silahlarıyla Türklerin kaçış ve yıkımı diğer geri kalanı gibi oldukça gerçekçi ve zavallı bir tutsaklık altında acınacak şekilde küçültülmesi ve mutlu bir şekilde tamamlanması. Fakat tüm bu figürler bir özet gibi ve önceki figürleri içerisine alıyor, İstanbul'u alan isimle ikinci Mehmet'ten itibaren, yani 3. figürden iyi bir İmparator'un oluşumuna kadar, yani on altıncı. ¹¹

¹¹ Fatih Sultan Mehmet'ten sonraki 16. Padişah III. Ahmet'tir ve çok ilginçtir ki Osmanlı Devleti, bu Padişah'ın Arnavut ve Hıristiyan asıllı Patrona Halil adlı bir Yeniçeri tarafından başlatılan isyanla (29 Eylül 1730'da) içerden çökmeye başlamıştır. III. Ahmet bu sokak serserisi tarafından tahttan indirilmiş ve yerine I. Mahmut tahta geçirilmiştir. Kehanette sözü edilen Tatar ise, yine çok ilginçtir ki, III. Ahmet'in güvendiği Tatar Hanı Devlet Giray'dır. Bütün bu gelişmeleri Devlet Giray bir kenardan ama hiç müdahale etmeden izlemiştir. III. Ahmet Dönemi, bu kitabın yayımlandığı tarihten yaklaşık 100 yıl, yazıldığı tarihten ise yaklaşık 240 yıl sonradır!

Tableaux prophetiques

EXPOSITION DE LA DIXSEPTIESME FIGURE
SELON LE SENS LITTERAL.

NOSTRE Empereur viendra, prendra le Royaume d'un Prince infidele, & prendra aussi la pomme rouge, & la reduira sous sa puissance, que si elle ne luy est point ostée par l'espée des Chrestiens iusques au septiesme an, il sera le seigneur d'eux iusques au douziesme an, il edificera des maisons, il plantera des vignes, il enuironnera ses jardins de hayes, il engendrera fils & fille, apres le douziesme an, & apres qu'il aura reduit sous sa puissance la pomme rouge, l'espée des Chrestiens apparouitra qui mettra le Turc en fuite.

Or il faut noter que cette prediction n'est pas d'auoc celle des Empereurs precedans, & qu'elle est entre les Mahometans en leur propre langue: c'est pourquoy elle est d'autant plus considerable, mais ainsi que l'a remarqué le commentaire Latin qu'on a fait sur icelle, ils sont fort en peine qui sera cette pomme rouge, car comme quelques-uns d'entre eux ayent dict que ce doit estre Constantinople ou l'Empire Grec, la prediction ne meritant que sept & douze ans, & voyans qu'il y a plus de cent ans qu'ils iouissent paisiblement de l'un & de l'autre sans auoir esté trauersez par les Chrestiens, ils concluent aussi-tost que ce doit estre quelque Empire Oriental, ou quelque autre siege d'Empire: car les uns prennent chaque année pour un an Jubilaire, qui souloit estre de cinquante ans, d'autres croyent qu'il veut dire cent ans. Il y en a encores qui pensent que l'an prophetique dure 365. ans, autant de iours à sçauoir que dure l'an solaire, mais sans m'arrester à cette recherche, qui me porteroit à plus long discours que ne permet la briefueré de ces expositions, e dy que l'euenelement ne nous a rendu que trop veritable tout le commencement de cette Prophetie, leurs Empereurs ayans conquis, comme nous auons veu, tout l'Empire Grec, & pris la ville Imperiale de Constantinople, reduisant le tout sous le ioug de la seruitude, comme le dict le mot *Kapreiter*: quant à ce que dict cette prediction, que cet Empereur edificera des maisons, cela s'entend (disent les Arabes) des Mosquées: & quant à ce qu'elle dict qu'il plantera des vignes, cela s'entend, disent-ils, qu'il fera diuerses colonies: *Il enuironnera ses jardins*, c'est à dire, il fortifiera de nouvelles Prouinces si fortement qu'on ne pourra plus les luy oster & reconquerir. *Il engendrera fils & fille*; ils entendent par cela l'augmentation de la loy Mahometane. Or tout cela s'est veu accompli à la lettre iusques icy à la ruine de tant de pauvres Prouinces, deplorable seruitude des pauvres Chrestiens, & perte de la Religion Chrestienne: maintenant il nous reste de voir ce que cette prediction nous predit à la fin, à sçauoir la fuite & la ruine des Turcs par les armes des Chrestiens, soit accompli aussi heureusement comme le reste a esté trop veritable & trop deplorable pour ceux qui sont reduicts sous vne si miserable captiuité. Mais tant y a que toute cette figure est comme vn abregé, & qui comprend en soy toutes les figures precedentes, depuis celle de Mahomet second du nom qui print Constantinople, à sçauoir la 3. figure iusques à l'establissement du bon Empereur, à sçauoir la seziemesme.

DIXSEPTIESME

II. Bölüm

Kişiler

ve

Kimlikler

SAVAŞA GİDEN YENİÇERİLER

Bu Hristiyan kökenli çocuklar veya Acemi Oğlanlar¹ babalarının ve annelerinin kollarından koparıldılar, İslami Şeriat'a göre yetiştirildiler, sorumluluğa ve itibara erişebilirler, derece derece yükselip, ayrıcalık ve iltimasla değil meziyetleriyle saygınlık kazanırlar, ilerleyebilmeleri için tek yol budur. Silah taşıma yaşına geldikleri vakit kendilerine yardımcı olacak bazı yetenekleriyle Yeniçeri yapılırlar. Bu ilk olarak onuncu Türk İmparatoru II. Murat tarafından kurulan ordudur. Sayıları, onun oğlu ve İstanbul'u zapt ederek Doğu İmparatorluğu'nun Efendisi olan Mehmet'ten itibaren arttırıldı. Savaşa yatkın olan bu insanlar, Büyük Türk'ün başlıca yaptırım gücüdür. Bunların katkılarıyla

¹ Acemoğlanı deyimi 14. yüzyılın sonu veya 15. yüzyılın başlarında Osmanlı literatürüne girmişti. Bu sözcükte Acem kelimesi İran ve Farsi değil, doğrudan doğruya Arap olmayan her millet anlamındadır. Öyle ki, bu gençler devşirme usulüyle sadece Arnavut, Boşnak, Rum, Bulgar ve Ermeni Hristiyanlardan alınırlardı. Boşnaklar, Müslüman oldukları halde Acemi-oğlanlık statüsünü istemişler ve Fatih Sultan Mehmet de onlara bu imtiyazı vermişti. Boşnaklardan devşirilen Acemi Oğlanlara "Sünnetli" denilirdi ve bunlar çoğunlukla "Acemi Kethüdası" yapılırlardı. Acemilik sözlük anlamıyla yabancılık, meslekten olmama, henüz yaş tutmayan, o günlerin deyimiyle sakalı bitmemiş, tüysüz genç demekti. İstanbul'da Hristiyan olsalar da Acemi Oğlanı olarak devşirilmeyen semt çocukları da vardı. Örneğin İstanbul Kartal ve Kadıköy'den olan Hristiyan ailelerinin çocukları Acemi Oğlanı yapılınazdı; bunlar çayır bakıcılığında istihdam edilirler ve dile-dikleri gibi yaşarlardı. Aslı Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan yazarı belirsiz "Esas-ı Nizam-ı Yeniçeri" adlı eserde (No. 2068) bu devşirme sisteminin Hacı Bektaş Veli evladından Timurtaş Dede Hazreti Molla neslinden "Emir Şah Efendi" muvafakatiyle ve Bektaş Paşa nam bir akıl vezirin re'yle vakf olunmuştur" diye yazuludur. Acemi Oğlanları meziyetlerine göre çok taltif edilirler, hatta şımarık olurlardı. Örneğin "Kavanin-i Al-i Osman der Hülasa-i mezamire zamini Defter-i Divan"da belirtildiğine göre, Kanuni Sultan Süleyman Han, 1732 Acemi Oğlanı, Haseki Sultan Camii'nin inşaatı sırasında gösterdikleri üstün gayretleri karşılığında ayda beş akçe ayrıyeten "Papus" ödenmesini istemiş ve deftere geçirtmişti. Ricalden Ali Efendi'nin beyanına göre (Ayn-ı Ali Efendi Kısasesi, s., 91) I. Ahmet döneminde 9406 Acemi Oğlanı sayılmıştı. Acemi Oğlanları sadece Padişah'ın emrinde değil onun izniyle Müslüman ve gayrimüslim ricâl ve veya eşraftan kişilerin himayesinde de yetiştirilebilirlerdi.

II. Murat ve ondan sonra İmparatorluğu yönetenler birçok savaş kazandılar. Bu yenileri ordusu, Makedonya Savaş Birliği'nin veya daha doğrusu Roma İmparatorluğu döneminin Praetorian askerlerinin taklidinden başka bir şey değildir. Çünkü savaşa giden Yeniler mavimsi kumaştan bir elbise giyinirler, başlarına bir tür Fransız jandarmalarınınkini andıran ve bacaklarının arasına kadar inen bir kasket takarlar. Üstüne önden ikiye ayrılmış, iki ucu kemerin altına gelen, Müslümanların simgesi sayılan kaftan adını verdikleri bir kıyafet giyerler, kol uçları genişlikte olduğu kadar uzunlukta da kola tam uymaktadır. Paltolarının arkasında eteklere kadar inen küçük kol ağızları bulunur, Fransızlarımızın sabahlıklarında olduğu gibi gömlekleri önden kemere kadar düğmelidir, bu da geniş bir jartiyer gibidir, bunun da üstünde bir hançer asılıdır. Ayrıca omuzdan geçirilen deri kuşakları vardır, burada barutluk asılıdır, uzunca bir tüfek taşırlar, bileklerinde bilezik şeklinde dolanmış bir kordon vardır. Başlarına zırhlı başlık takmaktansa serpuş diye bilinen bir tür beyaz başlık giyerler, bunun alın kısmı altın renginde gelin teliyle süslenmiştir, dalgalı şekilde yapılmış ve üç parmak kalınlığındadır, ortasında parlak gümüş süntun tarzında bir simge bulunmaktadır, başlığın alın kısmında bulunan gelin telinin ucundan başlayarak üst kısmına kadar çok değerli olmayan taşlar serpiştirilmiştir, bir tür, kuş tüyü başının üstünden arkadan kemer hizasına kadar tilki kuyruğu gibi geriye kıvrılmış olarak sarmaktadır, pabuçları kaba olmayan deriden yapılmış sağlam ve hoş görünüşlüdür, hepsi bir örnektir, herkese bunları giymek nasip değildir, sadece savaşta üstün yeteneklerini kanıtlayanlar giyebilirler.

AZAP²

Türkler, diğer ordulara nazaran ok ve yaya çok daha dirayetli bir şekilde hükmediyorlardı, o nedenle askerlerinin çoğu bunları kullanıyordu, özellikle de Azaplar bir tür okçu birliği gibiydiler ve sayıları gereksinimler ve olanaklar doğrultusunda arttırılmıştır. Azaplar, kara ve deniz savaşlarında kullanılırlar, sıradan olanları yenicerilerle aynı yerde sarayın koruma görevindedirler. Şehir Azapları çalıştıkları vakit günde harçlık olarak beş gümüş kuruş alırlar. Diz kapaklarına kadar uzanan diledikleri renkte kısa bir kaftan giyerler. Bu önden kemere kadar düğmelidir, altı rahat hareket edebilmek için açıktır, kolları uzun ve geniştir ve eşarp gibi taktıkları bir tür kurdeleye asılı ok ve yay dışında başka silahları yoktur ama bizim askerlerimizin de yaptıkları gibi bazen kemerlerine küçük bir hançer de asarlar. Başlarında şapka tarzı "Börk" ile buna uyan renkte kaftanları vardır. Ayakkabıları Türk tarzındadır, hepsi doğuştan Türk kökenlidir, diğer savaşçılara nazaran daha kısa boyludurlar,

² Azap sözcüğünün ilk kez ne zaman ve hangi anlamda kullanıldığı kesin olarak bilinmemektedir, öncelikle 13. yüzyılda Bizans'ın kahramanlık destanlarında geçen "aizypades" ve/veya "atzoupades" sözcüklerinin Latince karşılığı olan "adapides"ten türetildiği sanılıyordu ama Bizans dili ve edebiyatı konusunda uzman olan Henri Gregory, bu sözcüğün Yunucada 9. ve 10. yüzyıllarda kullanılan "atzupas"tan (Osmanlıca, hacib) türetildiğini öne sürmüştür. Bizans, Latin ve İtalyan kroniklerinde değişik yazılış tarzlarıyla "deniz haydudu, korsan" olarak, bazen de Osmanlı kastediliyorsa Yeniceri kavramıyla özdeşleştirilmiş olarak "bir sınıf Osmanlı Askeri" anlamında kullanılmıştır. Kale ve Deniz Azapları Ocağı 2. Mahmut'un Yeniceri Ocağı'nı kaldırmasına kadar sürmüştür. Azaplar özellikle evlenmezler ve bekar yaşarlardı. Azaplar, Osmanlı ordusunda ünlü Uzun Hasan Savaşı sırasında çok yararlı olmuşlardı ve "İbni Kemal Tarihi", (Fatih Kütüphanesi No. 4205)'nde belirtildiğine göre 20.000 mevcuda ulaşmıştıydı. Yenicerilerden temelde ayıldıkları husus tamamen Türk kökenli olmalarıydı. Müslüman veya Hristiyan kökenli Türk olmaları fark etmezdi. Azaplar için özellikle Henry Gregory'nin "L'épopée Byzantine et ses rap ports avec le epopée turque etc, Acc. Royal Belgique 931, XVII, 436-493" bakılabilir.

önemli kişileri özellikle de Yeniçeri Ocağı'nın önde gelenlerini korumak için sadece tehlikeli durumlarda müdahale gücü olarak kullanılırlar. Çünkü Türkler tarafından yetiştirilmiş olsalar da bu barbar³ milleti korkutan ve oldukça ürküten Hristiyanlara özgü yüce cesaretiliği elde edememişlerdir.

³ Barbar sözcüğü ilkin Roma İmparatorluğu'nda Romalı olmayan kişiler için kullanılıyordu. O dönemlerde Yunanlılar kendilerinden olmayanlara "Metek" derlerdi. Benzer şekilde İranlılar da Arapları "Tazi" derlerdi. Türkler ise kendilerinden olmayanlara "Yad" derlerdi.

ACEMİ OĞLANLAR Devsirilmiş Çocuklar

Higenere Senyörü'nün (beyi) illüstrasyonlarında geniş yer verdiği Acemi Oğlanlar, Devsirme Çocukları, mavi renkli kumaştan yapılmış giysiler giyerlerdi, uzun kıyafetleri diz kapaklarının arkasına kadar uzanmakta, önden ise iki ucundan yukarı kaldırılmış elbise tarzında katlanmış şekilde kemerin altında birleştirilmiştir; beden kısmında ise, gömlek tarzında önden düğmeli, uzun ve geniş kollu, kol boyunca katları olan kol uçları dar kesimli bir kıyafetleri vardır. Kemere gelince, krape kalın ve çizgili kumaştan, geniş ve bol şekilde, sol koltuk altında kurdeleyle bağlanmaktadır. Ayrıca bellerinde kasapların bıçaklarını andıran küçük ve kalın meç benzeri bir silah vardır, bunu yan taraflarında değil, önden kurdeleyle bağlanmış şekilde bel altlarında taşırlar. Fransızlarımızın başlarına taktıkları bağcıklı başlıklar gibi şekerli ekmek ya da krep renginde sarımtırak bir başlık taşırlardı. Hekimlerin kulak ardına kalem koyması gibi onlar da kulaklarının arkasına bir demet çiçek takarlar, ayaklarında kısa bot şeklinde alttan katlanmış çoraplar vardır, ayakkabıları ise topuksuzdur, köseleden yapılmıştır ve bizim buralardaki çocuklar için imal edilmiş olanlar gibi bağciksızdırlar. Bu Hıristiyan kökenli çocukların en iyi yönü kendi sesleri eşliğinde saz adını verdikleri "cistre"ye⁴ benzeyen bir çalgı çalmalarıdır, ne yazık ki çıkan ses uyumu o denli tahammül edilemezdir ki insanı mutlu etmekten çok sıkıntıya boğar.

⁴ 16. ve 17. yüzyılda Avrupa'da yaygın olarak çalınan mandolin tipi bir müzik aleti olan cistre daha çok halk müziğinde kullanılıyordu.

ACEMI OĞLANLAR

Rustik/Kırsal

Acemi Oğlanlar arasında Rustik⁵ olarak adlandırılanlar bulunmaktadır, bunlar işe yaramaz olarak nitelendirilenlerdir. Alıkonulan Hıristiyan çocuklar arasında en güzel ve kibar olanları seçilir, bunlar büyük Türk'ün sarayına gönderilir, diğer kaba olanları ise Anadolu'ya (küçük Asya-Bursa'dan Karaman'a uzanan bölge), toprağı ekip işletmeleri, büyük ve küçükbaş hayvanlara çobanlık etmeleri, sıcak ve soğuk hava koşullarına karşı dirençlerini arttırmak ve Türkçeyi öğrenmek için gönderilirler, hizmet ettikleri kişiler tarafından beslenir ve bakılırlar. Dört yıl sonra yerlerine yenileri gelir, bunlar ise Acemi Oğlanların Ağasına teslim edilirler, Ağa bunları mekanik sanatını veya savaş mesleğini öğrenmeleri için yeniçerilerin hizmetine verir, beslenmeleri ve bakımları hükümdara bağlıdır. Üstlerine yakası boyundan dört parmak genişliğinde ikiye ayrılmış, kolları ise uzun ve bol, gömleğe benzeyen bir giysi giyerler. Üstüne önden bağlanan bir kemer takarlar ve bunun da içine büyük bıçaklarını yerleştirirler, bunların da üstüne pazarcularımızın giydikleri türden elbiselere benzeyen Fransız jandarmalarının gibi ceket kolları kısa, kol ve etek uçlarında kumaş kenarları bulunan bir tür yelek giyerler, köylüler gibi. Başlarında bir öncekiğe benzeyen külah, bacaklarında ise paçalı dona benzer fakat daha uzun ve bol, ayak bileklerine kadar çorap şeklinde kat kat inen bir giysi vardır, ayakkabıları ise bağciksızdır.

⁵ Kışla eğitimi almaya ve savaşa müsait olmadıklarına hükmedilmiş olan Devşirme çocukları. Bunlara "Kasabalı" da denirdi. Bir numaralı dipnotta anlatılan zenginlerin zıfeliklerinde istihdam edilirdi. "Kamus-u Türkî" de bunların seyyis yamağı, At Oğlanı, İç Oğlanı, yani balığ olmadıkları için Harem'de kadınların hizmetini gören çocuklar, uşaklar olarak ya da daha sonraları sefareterde tercüman yamağı (Dil Oğlanı) olarak kullanılmakta oldukları belirtilmiştir.

BÜYÜK TÜRK'ÜN UŞAKLARI

Badişah, "Solachis'in⁶ dışında yaklaşık 80 veya 100 uşak beslemektedir. En becerikli ve eli çabuk olanlar tahmin edilebileceği üzere birbirleriyle hizmet yarışı yaparlar. Günde 12 veya 15 gümüş kuruş ve yılda iki kez kıyafet alırlar. Bunların oldukça güzel Arnavut tarzı "casaque"leri⁷ vardır; bu gömlek değişik renklerdeki Şam ipeğinden yapılmıştır ve çizgili, bedene yapışık duran, öndeki kumaşı diklemesine kesilmiş, alttan geniş, üstten sivri açılmış şekilde sırmalı veya ipekten, vücutlarını iki üç kez dolayan bir kuşağın veya büyük bir kemerin altında katlanır.

Bu giysi, arkadan bombelidir ve dizkapaklarının arkasına kadar iner, çorapları diğer Türklerinkine benzer, Alman tarzı çizmeler gibi kat yapabilmesi için oldukça uzundur. Bunların üstüne beyaz, ince pamuklu bir kumaştan yapılmış gömlek giyerler, onun üstüne de kemere doğru katlanarak inen uzunca bir hırka giyerler. Bu hırka, hareketlerine engel olmaması için katlı ve açıktır. Başlarında sivri yüksek bir başlık vardır, kendi dillerinde buna keçe külah derler, bu gümüş işlemelidir. Bunun üstünde dore renkli bir tuğ takılıdır, bazıları taklit bazıları ise gerçek karat değeri olan taşlarla bezenmiştir. Külahın üstünce tasarımlarına göre tavus kuşu tüylerinden veya çeşitli kuşların tüylerinden yapılmış bir sorguç

⁶ Solachi/Solak; Rumcağı bozuk konuşan Kilikya bölgesinden getirilmiş olan hizmetçi veya uşaklara verilen ad. Bizans döneminde Kilikyalı Hıristiyanlar "Ağız bozuk, dikkefali, laftan anlamayan, kaba" kişiler olarak tanınıyorlardı. Çok sert ve eğitimsiz olmakla kötü bir nam edinmişlerdi.

⁷ 15. yüzyıl Fransızcasına, Türkçe "Quzzak" sözcüğünden galat olarak girmiş ve at yarışçıların veya jockeylerin giydikleri renkli gömlek için kullanılan bir deyimdir. Aynı zamanda çok bol kazak ve ilginçtir ki, "başbozuk," anlamlarında da kullanılmıştır.

vardır. Bacakları, uçlarında lâl rengi taşlar bulunan dizbağları takarlar. Kemerlerinde bıçak adını verdikleri fildişi saplı küçük bir hançer taşırlar ve bu hançerin kınının ucunda da aynı taş vardır. Yanlarında nadir avlanmış balıkların derisinden yapılmış keseler taşırlar. Sağ ellerinde "banagiachi" dedikleri bir tarafı çok keskin, diğer tarafı ise çekiç görevi gören Şam usulü küçük bir balta taşırlar. Sol ellerinde ise bir mendil içine konulmuş çeşitli şekerlemeler vardır; bu yiyecek, onların çok hareketli olan yaşamlarında yorgun düşmelerini engeller. Bu hoş ve renkli topluluk, Padişah Sarayı'ndan çıktığı sırada önünde yürüyen uşakları gibi değildir. Çünkü kısa kesik adımlar atarak ve zıplayarak, takdir edilecek bir yürüyüş tarzıyla ilerlerler. Görevlerini daha gösterişli yapmak ve Prenslarını memnun etmek için güzel kırlarda veya köylerde buldukları vakit ona doğru yüzlerini çevirerek ayakuçlarında hoplayıp zıplayarak geri geri çekilirler; bu da Allah Padişah'ın tüm gücünü ve zenginliğini muhafaza etsin, demektir. Ayrıca Padişah'ın dilediği yere gönderdiği bildirileri taşıma görevini üstlenmişlerdir, bunu inanılmaz bir titizlikle yaparlar çünkü Saray'dan emri alır almaz, hani aramızda, "Dikkat! Dikkat!" dememiz gibi tez elden hoplayıp zıplayarak "Duyun! Duyun!", diye bağırarak halkın arasına karışırlar ve gidecekleri menzile kadar soluk almadan, gece gündüz demeden koşarak varırlar.

GIYİM VEYA ESKİ TARZ PEICHZ⁸ Veya Padişah'ın Hizmetkârları

Diğer hizmetkârlara gelince; bunların bir öncekilere nazaran daha farklı bir tarzları vardı ama artık bunların tarzı kullanılmamaktadır. Çünkü bir zamanlar bu hizmetkârlar yalınayak dolaştıkları ve bundan dolayı da ayaklarının altı sertleştiği için ayaklarının altına atlara yapıldığı gibi hafif nal çakıldığı söylenirdi ve atlar gibi koştukları vakit ağızlarında torba şeklinde, birçok yerinde delikler açılmış küçük para keseleri taşırlardı. Onları daima dinç ve zinde tutmak için genç tayların baldırlarına konulduğu gibi dizkapaklarına ve bellerine çanlar asılırdı. Vigenere Senyörü'nün illüstrasyonlarında bunların özellikleri belirtilmiştir. Son derece hızlı ve seyyal olabilmek için bu hizmetkârların gençlik yıllarında aralarında sır olarak saklanan bir yöntemle dalaklarının alındığını bilmekteyiz.

* Peichz: Yazar tarafından uydurulmuş bir sözcük. Muhtemelen Latince "pectoralis" göğüs, bağır ve/veya ayn sağrı anlamında kullanılan sözcükten türetilmiş ve günümüz Fransızcasında var olmayan "Piez" karşılığındadır. Yazar bu bağlamda "göğsü, bağır açık kişi" demek istiyor.

PADİŞAH'IN GÜREŞÇİLERİ

Diğer Adıyla Pehlivanlar

Padişah'ın güreşçileri, yani pehlivanları da vardır. Padişah bunlardan büyük zevk almaktadır ve dilediği vakit bu eğlenceden yararlanmak için elinin altında yaklaşık kırk güreşçi bulundurmaktadır. Bunlara günde on ila on iki sikke vererek huzurunda güreştirir. Alt kısımları hariç çıplak vücutlarına diz kapaklarının alt kısmına yapışan deriden yapılmış ve bedenini geri kalanı gibi yağlanmış paçalı don giyerler, böylece bir rakip karşı rakibi kolayca tutamaz. Öyle bir şiddetle güreşe tutuşurlar ki yağın kayganlığıyla birbirlerinin vücutlarını tutamazlar, en acımasız hayvanların hedefledikleri parçaları koparıırken gösterdikleri vahşet gibi birbirlerinin burun ve kulaklarını ısırırlar; bunu da, Padişah'ın karşısında zaferi kazanmanın hırsı ve kazanana vaad ettiği birkaç sikkelik para ödülünü almak için yaparlar. Kimi zaman Padişah her iki güreşçinin güreşinden hoşnut kalmışsa para ödülünü ikisine de verir. Güreş bittikten sonra terlerini silmek için sırtlarına pamuklu, çizgili kumaştan ve mavi iplikten dokunmuş bir peşkir atarlar. Farklı milletlerden gelen çoğunlukla Mores (Kuzey Afrika'da yaşayan Arap ve Berberi halk), Hintli veya Tatar olan pehlivanların kıyafetleri ve tarzları böyle. Bunlar güçlerini korumak için hakir kalmayı tercih ederler. Bunu da başka bir erdem için değil bu idmana bağlı kalmak için yaparlar. Türkler bunları da köle gibi kullanırlar. Yukarıda belirtilen hizmetleri dışında başka bir zorunlulukları yoktur.

P. manders luyters

PEHLIVANLAR Güreşçiler

Güreşçileri tanımladıktan sonra onların dinlenme zamanlarından ve şehre giderken kuşandıkları giyim tarzlarından söz etmenin de konu dışı olmayacağını düşünüyorum. Deri kışpetlerinin üstüne dolama adını verdikleri "Juste-au-Corps"⁹ benzeyen, önü ve arkası uzun ve bel kısmına kadar düğmeleri olan, geriye katlanmış, önü açık bir tür üstlük giyerler. Bellerine Türk usulü altın işlemeli kuşak sararlar ve başlarına kendilerini diğer kişilerden ayırt etmek için takke adını verdikleri Polonyalılarinkine benzeyen kapüşon şeklinde siyah kadife kumaştan veya aynı renkte kuzu derisinden yapılmış, Gürcülerde olduğu gibi omuzlarına kadar inen başlıklar takarlar. Ayakkabıları ise çok kabadır ve bağcıkları yoktur. Genellikle on iki-on beş kişilik gruplar halinde sopa ya da silah taşımadan dolaşırlar. Beden güçlerine o denli güvenirler ki kendilerine saldıracak birini hemen ensesinden yakalamak için hazırdırlar. Zaten güreşlerinde gösterdikleri kudretten çekinildiği ve bu tür kişiler yenilmenin utancını taşımak istemedikleri için onlara sataşacak pek az insan çıkar, bu meslek için küçük yaşlardan itibaren eğitildiklerinden onları yenebilecek veya onlara denk gelebilecek kişileri bulmak zordur.

⁹ "Juste-au-Corps": Günümüz Fransızcasında kullanılmayan bir sözeüktür. Eski Fransızcada da yer almamaktadır. Muhtemelen belene sıkıca uyan bir tür "Dar Korse" anlamında kullanılmıştır.

DELİ VEYA GÖZÜ KARA

Türkler arasında "Delî" diye adlandırılan gözü kara ve cesur savaşçılar bulunmaktadır. Bunlar gönüllü askerlerdir ve Büyük Türk'ün Ordusu'nu hiçbir ücret talep etmeden takip ederler ama Sancak veya Beylerbeyi'ni takip edenler 400 ila 500 kuruş alırlar. Delî namını (unvanını) kazanabilmek için sekiz ila on atlı adama karşı yapılan dövüşlerde zafer kazanmış olmak gerekir. Doğa bu adamlara diğerlerinden esirgediği bedensel gücü ve direnci vermiştir, olağanüstü kılıç kullanma yetenekleri sayesinde onlarla boy ölçüşmek isteyenlere karşı üstünlük sağlarlar. Hepsi Avrupalı ve tuhaf giyimlidirler, bir tür uzun ve bol bir pantolon giyerler ki Türkler buna şalvar derler, bu şalvar genç bir ayının derisinden yapılmıştır ve kürkü dışarı dönüktür. Ayakkabıları ise sarı deriden, ucu sivri, taban kısmı ökçelidir (yemeni-ç.n.), başlarına, kask yerine leopar derisinden dikilmiş benekleri omuzlarına kadar inen bir tür Gürcü tarzı bone giyerler ve bunun da üstüne yanlamasına tavus kuşu tüyleri yerleştirirler. Yan taraflarında şal gibi taşıdıkları kalkınlarının üstünde dore renkli çivilerle tutturulmuş kartal kuyruğu ve kanatları bulunmaktadır. Atlı olduklarından dolayı silahları kılıç ve hançerdir ve bunlar "Butdeghan"¹⁰ eğerlerinin kınlarında bulunmaktadır, sağ ellerinde bizimkilerden daha geniş ve uzun mızraklar taşırlar ve bunların uçlarında yarım ayak (12-13 cm) uzunluğunda demir uçlar bulunmaktadır, sağ yanlarında bandrol niyetine (kolluk-ç.n.) kartal tüyü taşırlar, atları ise çok güzeldir ve üstleri bütün bir aslan derisiyle kaplanmıştır. Bu korkunç ve taşınması zor giyim ve teçhizatlar düşmanı ilk izleminde şaşırtıp, kolayca denetim altına alabilmek için seçilmiştir.

¹⁰ "Butdeghan": Yazar tarafından uydurulmuş bir sözcüktür. Ne eski ne de yeni Fransızca kullanılmıştır. Muhtemelen Ortaçağ'da at kuşamı için kullanılan yerel bir deyimdir. Anadolu'da bazı bölgelerde "eğer" yerine "kaltak" denirdi ve Çerkez Kaltakı, Tatar Kaltakı gibi çeşitleri vardı. Yazar kendince bir eğer, kaltak tipini tanımlıyor.

SARHOŞLAR

Bunlar bir önceki figürle bazı benzerlikler göstermektedir. Öfke ve şiddet dolu, seyredenleri eğlendirmek için dış dış kavga eden erkekleri temsil ederler. Tüm sağduyu ve adalet duygularını yitirmiş olan bu sarhoşlar, yollarına çıkanlara vahşet uygularlar ve yerleşim alanlarına giderken köpek veya kurt gibi ulurlar (nara atarlar), çünkü bu millet şarabı çok ender olarak içer. İslami yasalar onlara bunu içmeyi kesinlikle yasaklamıştır. İçkiyi buldukları zaman o kadar çok içerler ki, dayanma gücüne bağlı olarak, sadece yalpalamakla kalmazlar üstelik çılgın davranışlar sergilerler, deliye dönerler. Bu ülkede şarabın nadir üretilmesinden dolayı "Sorbet"¹¹ adını verdikleri haşhaş ve afyondan imal edilmiş bir tür beyaz likör içerler. Bunu sadece Türk milleti içmez. Persler ve afyon üretimi yapan diğer Levantenler de içerler. Bu onların melankolik ruh hallerini dağıtır, gönüllerini ferahlatır ve onları savaşta, güçlü ve cesur kılar, bir tutam afyon aldıktan sonra ise öyle sarsılırlar ve bilinçlerini yitirirler ki dengeleri bozulur, yalpalamaya başlarlar ve tahammül edilmeyecek tarzda bağırma ve çılgınlık atarak konuşmaya başlarlar. Özellikle yollarına çıkan Yahudilere ve Hristiyanlara karşı çok tehlikeli olurlar, bu tehlikeli sarhoşlar Hristiyanlığa geçen veya Hristiyan şeriatına uygun yaşayan kişilerin ezeli düşmanları olan Acemi Oğlanları, Azaplar ve Levantenlerdir. Giyimlerine göz atacak olursak Acemi Oğlanlarındaki daha önce anlatıldı. Levantenler de ilerde anlatılacaktır.

¹¹ Aslı Arapça olmakla beraber "Sorbet"; Fransızcaya Türkçeden geçmiş bir sözcüktür ve Şerbet sözcüğünden türetilerek Fransızcalaştırılmıştır.

TÜRK AŞÇI

Kadıcahın Sarayı'nda iki mutfak bulunmaktadır. Biri gizli ve kendisine özeldir diğeri ise tüm Saray mensupları içindir. Bu mutfaklarda ustalar ve yamaklar dahil yaklaşık 160 kişi çalışmaktadır. Ustaların her biri, kendi gününde çalışır ve sırayla izin yaparlar. Kalfalar veya yamaklar ise sürekli çalışırlar. Gizli mutfağın ustası (şefi) ayda on ila on beş gün, genel mutfağın ustası ise yedi ila sekiz gün, yemek servislerinde bulunan uşaklar ise haftada üç gün çalışırlar ama hepsi senede bir kez izin yaparlar. Et yemekleri yapan ustaların her birinin kendine özel fırınları ve ocakları vardır. Bunlar büyük demir kaplara benzerler, içlerine kömür doldurulur, üstüne ızgara parmaklık konulur ve bu ızgaraların üzerinde kömür ateşiyle dumanlanmış etleri pişirirler, etler kıvamunca pişince bunları porselen tabaklara koyup etleri dilimleyecek olan yamaklara verirler. Bütün aşçıların üstünde iki mutfak için dört başaşçı bulunmaktadır. Birincisi Aşçıların Başı olarak adlandırılmıştır. Bu kişi, hizmetlilerin ücretlerini ödemekle görevlendirilmiştir. Ayrıca izin günlerini belirlemekte ve Hünkâr savaşa çıktığı zaman nelere gereksinim duyacağını öngörmekle yükümlüdür. İkincisi, "Emimmutbaşı"¹² veya büyük hazineci olarak adlandırılır. Bu kişi tüm mutfak giderlerinden ve para dağıtımından sorumludur. Üçüncüsü, "Checaya"¹³ ise kâhyalarla aynı görevlere sahiptir. Mutfağa giren ve çıkan denetlemek ve güvenlikten sorumlu görevlilerin arasında dirlik ve düzeni sağlamakla yükümlüdür. Dördüncüsü ise, "Muptariya"¹⁴ diye adlandırılıyor, ki bu kişi

¹² Osmanlı Saray Mutfağı'nın kendine özgü geniş bir dili vardır. Yazar bu dilde yer alan bazı deyimleri kendince yorumlayarak ve sözcükler türeterek vermektedir. Bunlardan biri "Emimmutbaşı" sözcüğüdür. Tam karşılığı "Haznedar Ağası"dır.

¹³ "Checaya", mutfakların güvenliğinden sorumlu olan Aga sıfatlı Baş Kahiya.

¹⁴ Muhasebeden sorumlu Levazım Ağası kastediliyor. Uydurma bir sözcük.

de hesapları tutmakla, giderleri yazmakla ve Padişah ve Saray mensupları için günlük çeşitli etler ve yiyecekler sipariş etmekle görevlidir. Etler ve yemeklere gelince; kabaca hazırlanır ve içerisine "Lardon" (küçük kesilmiş domuz eti parçaları) konulmaz, çünkü domuz eti yemek ve kullanmak İslami yasalarla yasaklanmıştır. Herhangi bir sos hazırlamazlar ve yemeklerini ve etlerini genelde yukarıda anlatıldığı şekilde ızgarada, kızartılmış olarak yerler. Aşçıların kıyafetlerine gelince; siyah keçi derisinden imal edilmiş, uzun ve önden bakır kaplama büyük düzmeleri olan tunikler giyerler. Geniş sırma çizgili ve ibrişimden imal edilmiş bir peşkirin içine hazırlamak için et koyarlar. Başlarında yeniçerilerininkini andıran beyaz bir "Zarcola"¹⁵ taşırlar, bunun çevresinde altın halka, tüy ve zenginlik belirtisi taç bulunmaz. Tıpkı bazı Fransızlarımızın taktıkları gibi etrafına bir çeşit kordon konulmuştur. Ayakkabıları ise yeniçerilerininkiyle aynıdır.

¹⁵ Aşçı Kılıfı anlamında İtalyancadan uydurulmuş bir sözcük olan "Zarcola" günümüz Fransızcasında kullanılmamaktadır.

YUNAN KÖYLÜSÜ "Voynuk"¹⁶ Denilir

Depimiz onların, Türklerin egemenliği altında olduklarını ve Hıristiyanlığın hangi mezhebinden olurlarsa olsunlar Türk- lere ya çocuklarıyla ya mülkleriyle ya da bedensel güçleriyle cizye ödeme yükümlülüğü altında olduklarını biliyoruz. Yunanis- tan'da ve "Bossin"¹⁷ arasında Hıristiyanlığı reddetmemiş köylüler vardır. Bunlar vergi ve haraç vermekle yükümlüdürler. Padişah'ın hizmetine tüm bedensel varlıklarıyla katılmaları gerekmektedir. Sancak Beyi'nin emri altında her yıl bunlardan bin kadarı alınır ve "voince" veya "voinuchs" diye adlandırılarak köle gibi kul- lanılırlar. Fakat kendi harcama güçlerine göre hizmete tabidirler. Bu yasa sert gibi görünse de buna uymak istemeyenler bedelini ödemek koşuluyla kendi yerlerine başkalarını görevlendirebilirler. İstanbul'a gelir gelmez hizmetlerinin neyi kapsadığını simgeleyen saman torbalarını sırtlayarak Padişah'ın huzuruna çıkartılırlar, daha sonra ahırlardan sorumlu olan kişilerin yanına yollanırlar ve onlar da bu kişilere mesleklerini icra edebilmeleri için ahırlardaki özel bölümlere gönderirler. Bunların görevleri barış zamanlarında, atları otlaklara götürmek, savaşlarda ise orduyu takip ederek

¹⁶ Voynuk; Bulgarca bir sözcüktür. Prof. Dr. İsmail Hakkı Uzunçarşılı "Osmanlı Dev- leti'nin Saray Teşkilatı" adlı eserinde Voynuk için şöyle yazmıştır (s. 501): "Bu kelimenin Bulgarcada doğrusu Vuynik olup çoğulu Voynugan'dır. Değişik şekillerde de yazılmıştır. Voynuklar amme ve hassa olmak üzere iki kısımdan oluşurlardı. Sefer sırasında görevlen- dirilenlere amme, "İstanbulamire" hizmetinde bulunanlara da hassa voynukları denirdi. "Tevki Aburrahman Paşa Kanunnamesi"ne göre (Milli Tetebbuatlar Mecmuası, cilt I, s. 325), Voynuklara hizmet mukabili verilen araziye "Baştına" çiftlik denilirdi. Voynuk Teşkilatı ilk Kez Rumeli Beylerbeyi Timurtaş Paşa döneminde Basna'da kurulmuştu.

¹⁷ "Bossin" uydurma bir sözcüktür. Bu bağlamda Bosnalı tiplemesi için kullanılmakta- dır. Fransız argosunda "Bossin", sözden anlamayan, aşırı hencil kişi ve/veya Alman köylüsü demektir.

kamp yerleşir yerleşmez atların yemi için ot biçmeye gitmektir. Voinler işte bunun için çalıştırılırlar ve hiçbir ücret almazlar ama bu hizmetlerine karşılık ülkelerinde ödemek zorunda oldukları vergilerden muaf tutulurlar. İşlerini bitirince keçi derisinden yapılmış gaydaları çalarak şarkı söyleyip, dans ederek halkın arasında dolaşırlar, halk da onların bu gösterisinden çok hoşnut olur ve onlara para verirler, bu da onların yaşamasına ve yoksulluklarının üstesinden gelmelerine yardımcı olur. Bu insanlar bizim kendi çobanlarımız gibi giyinirler, geniş bir kemer takarlar ve içine iki bıçak sokarak, bir tür ibrik asarlar, üstlerine yelek giyerler, başlarında iki ucu sivriltilmiş bir ucu arkaya düşen, diğeri ise uzun ve önden eğik bir şapka giyerler. Çorapları çok uzundur ve bacağın altında kat yapmaktadır, ayakkabıları ise hasır otundan örülmüştür ve güzeldir, saçlarını kesmezler ve uzun bırakırlar.

TÜRK DINDARI KALENDER¹⁸

Kıste bir önceki tarikattan daha farklı başka bir dini tarikat. Kusur erdemden ayrındır, derler. Çünkü diğerleri yaşamlarını sefahat içinde geçirirken, bunlar kendilerini "Kalenderi" diye adlandırırlar. İffetin ve sağlığın sürekliliğini, nefse hâkimiyeti ve yaşamın kutsiyetini kendilerine amaç edinmişlerdir; gerçekte öyle olmasalar da en azından görünüşte öyledirler. İnzivaya çekilmek için inşa ettikleri ve tekke adını verdikleri kiliseleri vardır, bunun giriş kapısının üstünde: *Cacda normac dilersim cusciunge, al chachec ciur.*¹⁹ Yani kendi dilimizde "her kim ki dinimize girmek isterse yaptıklarımızın aynısını yapmalıdır nefesine ve bekâretine hâkim olmalıdır" yazılıdır. Yün ve at kılından yapılmış uzun bir yelek giyerler, saçları kazınmıştır ve başlarına Rum dindarlarınıninki gibi bir çeşit şapka giyerler, bu şapkanın çevresine el boyutlarında aşırı sert atkuyruğundan yapılmış bir saçak asarlar. Kulaklarına demir küpeler takarlar aynı şekilde boyun ve kollarında da halkalar takılıdır. Deriyi delme gelenekleri vardır ve cinsel organlarının altına demir ya da gümüş halkalar takarlar, böylece kendi kurallarınca zorla yahut kendi isteklerince bekâretlerini koruyabilmeye çalışırlar. Sandalet veya ayakkabı giymezler. Hava nasıl olursa olsun yalın ayakla dolaşırlar. Bazı kitapları da vardır, kaba bir dille metinleri okur ve şarkı makamında söylerler ki bu metinler

¹⁸ "Kalenderiyiye", Farsça bir sözcüktür ve lakaytlık, umursamazlık, terkî dünya etmişlik ve dünya zevklerine sırt çevirmişlik gibi anlamları vardır. Nakşibendiye sadatından Seyyit Celali Buhari tarikatına mensup olanlara verilen addır. Abdülhakî Gölpinarlı "Kayımsuz Vizeli Alaaddin, 1932" başlıklı lugatçasında Kalenderiliğin menşeinin, başlangıcının/kaynağının, Hamdun-u Kassay, Ebu Said 'Ebül Hayr gibi Melami sufilerine dayanan şeyh Cemaleddin-i Sivasi ile Mısır, İnan, Irak ve Hindistan'a kadar yayıldığını belirttikten sonra "Kalenderilik'te müfrit bir Alevilik vardır" demektedir. Kalenderiye'nin etkisi Haydari, Şemsi ve Bektaşî gibi bazı tarikatlarda da görülür.

¹⁹ Türkçe sözlerin Latince yazılmış şekli. Gerçekte ne Latince ne de Türkçedir.

tarikâtlarının önderi saydıkları "Nerzimi"²⁰ tarafından yazılmıştır. Bu kişi Muhammet'in yasalarına karşı öne sürdüğü görüşlerden ve sözlerinden ötürü şeriat emriyle "Azimie"²¹de canlı canlı derisi yüzülerek öldürülmüştür ve bundan dolayı da onu bir Aziz ve şehit olarak görürler, onun tarikâtını sürdürürler ve sadece kendilerine verilen sadakalarla yaşarlar. Kimi kişiler Nerzimi'nin bazı kitaplarını gördüklerini ve bunlarda Hristiyanlığın birçok iddiasının kabul edildiğini ve bu dinden büyük bir saygınlıkla söz edilmekte olduğunu da ifade etmektedir.

²⁰ Kalenderiye'nin tarihinde Nerzimi diye biri yoktur. Belki Melami ilâdelerinden Nesimi ile karıştırılmıştır. Kalenderiye'nin metinde sözü edilen kitabı muhtemelen Seyid Hüseyini tarafından yazılmış olmalıdır, çünkü bu kitapta sıralama "Hüseyin, Hasan, Muhammet, Fatma, Ali" şeklinde verilmiştir. Kalenderiler özellikle Bayrami Melomiliğiyle çok yakınlaşmıştır. Kalenderiler saç, sakal, bıyık, kaş keşerler ve buna "Çar-Darb" derlerdi. Kalenderiler özellikle Kanuni Sultan Süleyman döneminde cezalandırılmış ve sürülmüşlerdir.

²¹ "Azimie" diye bir yer ve sözcük yoktur. Yazar muhtemelen bu sözcüğü uydurmuştur. Nasıl ki Nerzimi diye Kalenderiye'nin kurucusu yoksa bu da öyledir. Ancak "Azimie" ile "Azine" karıştırılmış olabilir. İkincisi ise Farsca "Cuma Günü" anlamındadır. Kanus-u Türkî'de ise "İnebazan" diye geçer. Kalenderiye tarihinde Oğlan Şeyh, yani kadınsız yaşamış kişi olarak bilinen İsmail Maşukî'nin 12 dervişinin, bir cuma günü sürgüne gönderildikleri bilinmektedir. İnebazan, Amasya ile Turihal arasındaki bir yerleşim alanıdır.

TORLAKLAR TÜRK DINDARLARI

Torlaklar²², daha farklı dindarlardır. Dervişler gibi çıplak dolaşırlar, üstlerine koyun veya keçi derisinden yapılmış iki post koyarlar, bir de manto yerine tüylü, büyük ayı postunu omuzlarına atarlar ve postu iki bacağından önden düğümlerler, başları da açık değildir, bir tür külah şeklinde beyaz bone takarlar, bu külah orgun (müzik aleti) boruları gibi aşağıdan yukarıya doğru kalın hatlar halinde dikilmiştir, etrafında ne siperlik ne de kordon vardır. Yaşam tarzları insandan çok hayvanlarınkine benzer, üstelik okuma yazma bilmezler ve öğrenmek de istemezler, ne denli yararlı ve uygarca olsalar da gündelik işlerle ilgilenmezler, günlerini aylaklıkla geçirirler: Vakitlerini meyhane ve benzeri yerleri dolaşarak harcarlar ve buralardan sadaka dilenip yiyecek edinirler. Bazen topluca ıssız bir yere çekilirler. Tesadüfen karşılarına iyi giyimli birisi çıkarsa onu soyup kendileri gibi çıplak geri gönderirler. Rastladıkları kadınlara sanki gerçekten de bilirlermiş gibi el fallalarına bakarak onlara, geleceği söyleyeceklerini öne sürerek arsızca sokulurlar. Her şey bir yana, çok cahildirler ama bu halk o kadar saftır ki onların bu saflığından çok iyi yararlanırlar, bu vesileyle yaşamlarını sürdürebilmek için gerekli olan süt, yumurta, peynir

²² Torlaklar, Anadolu'daki en ilginç cemaatlerden biridirler. Tor, sözcük anlamıyla Acemi At demektir. Torlak da Bektaşiliğe yeni girmiş, toy, bilgisiz kişi demektir. Acemi Oğlanlarına yeni katılanlara da "Torba Oğlanı" denirdi. Acemi er sözcüğü Torlaklar için belki de en uygun tanım olur. Ne var ki Torlaklar, Türk ve Müslüman kökenli olmazlardı. Bunların arasında en ünlüsü Torlak Kemal diye bilinen kişiydi. Sima Kadısının oğlu Seyh Bedreddin ile birlikte ayaklanmaya katılmıştı ve Hristiyan kökenliydi. Mevlevilik'te de "Tor" kavramı vardır ve bu bağlamda "Pazarıcı" anlamında kullanılmıştır. Mevlevi cantlarından biri yiyecek almak için çarşıya çıktığında boynuna Tor denilen bir Peştemal atardı. Torlaklık diye kısaca özetlenebilecek bir dünya görüşü ve/veya inançları ve kitapları yoktur. Daha çok Acemi Oğlanlar arasında barınmayıp dışlanmış Hristiyan kökenli kişilerdi. Batıl fal ve büyü ile ilgisiyle uğraşmışlardır.

gibi yiyecekleri kolaylıkla edinirler. Sergiledikleri en dikkat çekici sahtekârlık, yanlarında yaşlı bir adam getirip sanki o kişi gökten inmiş gibi onu onurlandırmaktır. Bazı iyi gelişmiş yerleşim alanlarına gidip, bu yaşlı kişiyi çok güzel bir eve yerleştirirler ve ona in-sandan çok bir ilahmış gibi saygı gösterirler: Bu kişi sadece yaşın-dan dolayı değil açlıktan ve tutulan oruçlardan dolayı da iyice bit-kin ve ihtiyar görünür, zor duyulan bir sesle ve büyük bir tevazu ile konuşur, ölçülü söylevleri hayranlık vericidir, her sözünün ba-şında Alemlere şükrettiğini ve medyum olduğunu söyler, kendinden geçmiş bir şekilde anlamsız sözler eder, sonra da sanki birden ken-dine gelmiş gibilerden müritlerine döner ve şu sözleri tekrarlar: "Değerli ve sevgili evlatlarım beni bu evden ve yerden bir an önce alıp götürmenizi istiyorum çünkü Alemlerden bu şehre çok yakında büyük bir yıkım geleceğinin görüntüsünü aldım." Müritleri bu söz-ler üzerine hemen onun etrafını surlarlar ve Tanrı'ya dua etmesi için ona yalvarırlar. Böylece onun duaları kabul olacağından şehre gelecek olan bela da geri gönderilmiş olacaktır. Yaşlı adam da bu yalvarışları duyunca hemen duaya başlar ve gözlerini gökyüzüne dikerek büyük bir özveri yapıyormuşçasına konuşur. Cahil halk, bütün bu sahtekârlıklara gerçek bir mucize görmüş gibi inanır, kalabalık guruplar halinde kadınli erkekli gelerek güçlerine göre bağışlar yaparlar, böylelikle çok büyük bir felaketten kurtulduklarına inanırlar. Torlaklar, Dervişlerin şifalı otlarını da alıp yerler, toprağa uzanıp hep birlikte uyurlar, bu hayvan gibi yaşantıya ve sahtekârlıklara da kutsal din derler.

TÜRK DINDARI

Daha önce tanıtılan tüm bu güzel dini tarikatların dışında, kendülerinin münzevi ve dünyadan çekilmiş olduğunu söyleyen bir tarikat daha vardır ki bunlar; vahşi hayvanlarla aşına ve doğal bir şekilde sohbet ederler, fakat bu sadece bir yalan ve iki yüzlülüktür, daha öncekilerin kıtsiyeti gibi de değildir. Çünkü mekânları şehirlerde ve kasabalardadır. Bir tür küçük evlerde yaşarlar ve üstlerini ve altlarını inançları gereği ayı, geyik, kurt, inek, keçi vb. gibi hayvanların postlarıyla asarlar ve örterler. Duvarlarına boylu boyunca benzer hayvanların boynuzlarını asarlar ve bir yığın mum koyarlar. Hanenin ortasında arkalıksız bir sandalye üstünde de yeşil bir hali vardır, bunun da üstünde büyük bakırdan mumsuz bir şamdan bulunmaktadır, tüm bu gösteri Muhammet'in kurallarına itaat edenlere benzemek içindir. Halen Muhammet'in damadı Ali'ye duydukları saygının işareti olarak, ortadan oyuk yivli bir hançer resmi bulundururlar ki buna ait bir de masal uydurmuşlardır. Tıpkı bizim Asi Roland için yaptığımız gibi (16. yy Ludovic Arioste'nin ünlü eserine adını veren kahramanı), biri diğeri kadar inanılmaz, bu büyük şahsiyetin diğer hayranlık verecek olaylarının dışında, geçit vermez yüce dağları ve kayaları kılıcıyla yardığı anlatılır. Bunun resmini mucizelerini gösterdiği için saygıyla korurlar. Terk-i Dünya ettiklerini söyleme avantajıyla, hem kendilerini hem de ayıları, geyikleri ve diğer vahşi hayvanları besleyip yiyeceklerini temin ederler. Hanelerinin kazancı yetersiz kaldığı zaman, bu hayvanları yanlarına alıp sadaka ve yiyecek toplamaya çıkarlar. Bu da onların ikiyüzlülüğünü gösterir: Çünkü dedikleri gibi yaşamak yerine, hayvanlar arasında insanlarla konuşmadan, yanlarındaki hayvanları insanların verniş oldukları yiyeceklerle beslerler, münzevi yerlerde (zühd) yaşamaktansa, şehirlerde, kasabalarda ve köylerde konaklarlar. Çıplak ayaklı değil, korunaklıdır (mesli) ve üstlerine uzun bir elbise giyerler. Tıpkı bizim dünyevi (seküler) rahiplerimiz gibi başlarına bir türban sararlar, ayak-kabuları Lehistan tarzıdır, bu şekilde tüm Türkiye'de dolaşırlar, İstanbul'da ve daha çok da Edirne'de görünürler.

MUHAMMET'İN SOYUNDAN EMİR

Türklerin arasında Muhammet'in soyundan geldiği varsayılan birçok kişi yaşar. Bunlar, bu zavallı halkın, bu sahte peygamberin kutsiyetine inanmalarından dolayı, dürist ve kutsal kişilikler olarak nitelendirilirler. O kadar ki, bu soydan gelen biri diğer bir kişiye karşı tanıklık etmesi için çağrıldığı vakit, onun şahadeti o denli yetkindir ki, iki tanık yerine geçer. Aralarında bulabileceğimiz en dokunulmazlık sahibi olanların bile kötülükleri o kadar çoktur ki, halkın gözünde itibarlarını istismar ederek, para uğruna kolaylıkla yozlaşırlar. Sahte tanıklık yaparlar; özellikle de karşılarında ezeli düşmanları bazı Yahudiler ve Hıristiyanlar olunca. Bununla beraber sadece Muhammet'in soyundan yasal olarak gelenler Türklerin arasında Muhammet gibi yeşil tülbent takma iznine sahiptirler. Kimileri sadece yeşil takke takar ve beyaz bir tülbendine sarar, kimileri de çok varlıklıdır ve düzgün giyimlidir, diğerleri ise İstanbul ve Edirne'de çokça bulunan sokak satıcıları ve kandilciler gibi yoksuludur. Bunların çoğu Mekke'ye giden hacılara eşlik ederler, yol ortalarında ve kamu alanlarında onlar için dua ederler, kendi öncülerini ikiyüzlülükle ve sahtekârca olduğu kadar kurnazca da taklit ederek, halkın kendilerinden korkuyla çekinmesini ve saygı duymasını sağlarlar. Uzun, önden düğmelerle kapalı bir kaftan ve ucu ibrişim püsküllü geniş bir kuşak bağlarlar, alta doğru katlanan konçlu çorap giyerler, ayakkabıları bağırsızdır ve uçları sivridir. Buradaki at arabası sürücülerinininkine benzer bir tür etek de giyerler, ayrıca elbiselerinde yaka yoktur. Tülbentleri yukarıda belirtilen renktedir, oldukça geniş ve yuvarlak, hiçbir sivri uç olmayan ürkütücü bir tarzdadır, bakışlarından temiz kalpli olmadıkları anlaşılır.

Pellerins mores, reue
de la merque

7777

HACI ARAP BERBERİLERİN MEKKE DÖNÜŞÜ

Muhammet'in yasalarına bağlı tüm Arap-Berberi ve Türk halklarının bir tür inançları vardır, her kim hayatında bir kez Mekke yolculuğunu yapabilirse, Tanrı onlara günahlarının bağışlanmasını, cehennem azabından ve araftan kurtulmayı vaad etmiştir, o kadar ki bu hac ziyaretini her türlü işe tercihi ederler. Gitmeden hepsi birbiriyle küskünlüklerini bozarlar ve barışırlar, üzdükleri insanlardan af dilerler çünkü aksi takdirde yolculuklarının geçersiz olacağını söylerler ve düşünürler. Bazı kişiler topluluk oluştururlar buna da Kervan derler. Bu uzun yolculuğa katlanmak için Medine'ye ulaşınca kadar gerekli her şeylerini alırlar. Türbeye giderek Muhammet'in sandukasının üstüne getirdikleri Kuran-ı Kerimleri bırakırlar, sıraları geldiği vakit tepelere tırmanarak, bağırarak herkesi ibadetlerine katılmaya çağırırlar, üç saat süren vaazlar verirler, bu bittikten sonra Arafat adlı bir dağa çıkarak çınlıçiplak soyunurlar, bu sırada böcek veya süriingen cinsinden bir yaratıkla karşılaşsalar onu bile öldürmezler, ardından boyunlarına kadar gelen bir akarsuya girerek, mırıldanarak dua okurlar, buna da burada Adem'in tövbe edip Tanrı'nun affına mazhar olduğu için yaparlar. Ertesi gün giyinip Mekke'ye doğru yola çıkarlar. Bu da buraya üç günlük mesafededir. Geldiklerinde camiye dua etmeye giderler ve bu camiye bağlı olan kulenin etrafında yedi kez dönerler. Bunun her köşesini öperek yakınındaki bir kuyuya giderler; kenarına yaslanarak Tanrı'ya günahlarını affetmesi için yakarılırlar, ardından onlara yol gösteren kişilerden bazıları kuyudan su çekerler ve her birinin başına üç küçük tas su dökerler, bu temizlenişle tüm günahlarından arınacaklarına inanırlar. Bunun dışında diğer bazı başka ibadetler yaparlar fakat bunları

anlatmak sıkıcı olacağından yararsızdır. Ben bunu alay konusu yapmak istemiyorum, ama söylemek istediğim sadece şudur ki; biz Hıristiyanların efendisinin (İsa Mesih) mezarının bulunduğu St. Sepulchre'u ziyaret etmedikçe ki burada kendi tarzlarınca birçok ibadet, tören, dua ve adak yaparlar; yaptıkları hac ziyaretinin hakkıyla tamamlandığı düşünülemez. Bunun, bizim O'na (Mesih'e) çok büyük saygı duymamızı teşvik etmesi gerekir ki Hıristiyanlığın en büyük düşmanları bile onu tanımamazlık edemesinler.

SAKALAR SU TAŞIYICILARI

Mekke Hacıları

Mekke'ye giden hacılar arasında başka bir tür vardır ki bunlara da Saka²³ ya da su taşıyıcıları denir, ki bunlar şehirlerde ve köylerde hatta sokaklarda dolaşırlar. Eşarp gibi yanlarından asılı bir tür işlemeli çeşme suyuyla dolu tulum taşırlar, vazoya benzeyen tulum (sucunun) bedenine çok iyi bağlanmıştı, etrafı yapraklarla süslü renkli bir tür bezle örtülüdür, bir elinde çok güzel, işlenmiş altın sarısı Şam işi tas bulunur ve bununla karşılaştıkları insanlara ve isteyene su sunarlar. Aynı elde, su içene gösterdikleri bir ayna taşırlar ve bunu gösterirken birkaç küçük dize söylerler, ki bunlarla ölümü düşünmeyi ima ederler, ayna hayatta hiçbir mutlakıyet olmadığını ve su da düşünmeden hayatın ne kadar hızla akıp gittiğini ima eder. Bunu tazmin etmek için hiçbir istekte bulunmazlar fakat siz dürüstlüğünüzle birkaç kuruş vererseniz gönüllü olarak kabullenirler, bazen de teşvik amacıyla birkaç çiçek veya portakal verirler, onlara verdikten sonra teşekkür şekli olarak, kemerlerinde asılı duran keselerinin içinden kokulu küçük su şişeleri çıkarırlar ve yüze serperler. Her Türk gibi uzun giyimlidirler ve geniş kemer takarlar. Bu da yeşim ve alaca akik ve diğer taşlarla bezelidir, bunları da su ikram ettikleri kişilerin taslarının içine koyarak suyun daha güzel ve daha hoş

²³ Saka sözcüğü Arapça "Sakka"dan türetilmiştir. İlk olarak Yeniceri Ocağı'nın su ihtiyacını karşılayan kişi anlamında kullanılmıştır. II. Mahmut, Yeniceri Ocağı'nı kaldırdınca (1825-26) adları "Sebilei" olarak değiştirilmiştir. Sakalar, Osmanlı toplumunda çok özel bir öneme sahiptiler. Saray sakasına "Sakabaşı" unvanı verilmişti. Osmanlı Divanı'nda su taşıyan sakalar gümüş kaplar kullanırlardı ve bunlara "Sakayan-ı, Sim-i Hassa" denirdi. Çok itibarlı kişilerdi. Sakaların su taşımak ve su doldurmak için özel izinleri ve yerleri vardı. Bunlara "Saka Gediği" denirdi. Osman Ergin, "Mecelle-i Umur-i Belediye" adlı eserinde (Cilt, 1. s. 666) belirttiğine göre sakalarla ilgili Abdülhamid döneminde tam 17 Nizamname yazılmıştı..

görünümlü olmasını sağlarlar. Keseleri ve tulumu taşıyan kuşaklar da taşlarla zenginleştirilmiştir. Sakalardan bazıları, Mekke dönüşünde bu makbul hayırseverliği hayatlarının sonuna kadar sürdürme dileğinde bulunmuş hacılardır. Başkaları da bu mesleği benimserler, az bir emekle ve az kazanç elde etseler bile, her birinin vermiş olduğu bağış dışında halktan düzenli bir gelir de elde ederler. Ayrıca diğer birçokları var ki, kapılarının önünde daima bir su testisi bulundururlar bunu da gelip geçen halkın ihtiyacı doğrultusunda diledikleri kadar içmeleri için halkın kullanımına sunmuşlardır.

SOYLU Acem

Günümüzde İran'ı birkaç kez ziyaret etmiş olanlar, onların yaşam tarzının geçmişteki gelenek ve göreneklerine göre ne denli değişmiş olduğunu fark ederler. Davranışlarındaki müptezellik dışında, kıyafetlerinin, yüzük ve mücevherlerinin şahane olmasının dışında, ki gerçekten de fazlasıyla güzeldirler, söylenebilecek hiçbir şey yoktur. Doğuştan soyluluk unvanına sahip olanlar yere kadar uzanan bir elbise giyerler. Kolları da aynı uzunluktadır: Bu uzun mantonun altına bir çeşit Simarre²⁴ benzeri (cüppe) ancak daha kısa olan bir giysi giyerler, renkli krep kumaşından ya da şaldan dokunmuş bir kuşak takarlar, bu kuşak sağ alt tarafından küçük ipek kordonlarla bağlanmış ya da düğümlemiş, önden ise boylu boyunca düğmelidir. Bu kıyafet altın ibrişimle dokunmuş kumaşta, o kadar zengin ve o kadar güzel görünümlüdür ki, onu birazcık temsil edebilecek ve onun güzelliğine yaklaşabilecek bir kumaş bizim buralarda yoktur. Ayaklarına geniş ve bizim bazı Fransızların giydiği türden kumaş kaplı ayakkağı giyerler, bunlar kıyafetlerine nazaran oldukça kaba ve çirkindirler. Başlarına uzun tüylü ve çok değerli taşlar ve çok değerli incilerle işlenmiş bir tür kavuk takarlar. Askerler de aynı şekilde giyimlidirler, kıyafetin boyutu hariç, bazıları uzun manto giymezler ve cüppeleri önden açık, bunun da iki düğmesi kemere bağlıdır ve ellerinde Sultan'ın yeniçerileri gibi uzun bir sopa vardır. Parfümü de çok severler, kadınlar olduğu kadar erkekler de parfüm kullanmaya meraklıdır, bizim Fransızlar da onlara özenirler ama soyluluğu ve erdemliliği yüceltmek için değil.

²⁴ "Simarre" eski ve yeni Fransızcada bulunmayan bir sözcüktür. Burada muhtemelen bir tür "Cüppe" karşılığında kullanılmıştır.

SOYLU Yunan

Yunanlılar arasında da, diğer milletlerde olduğu gibi soylular vardır. Bunlar kıyafetlerinin mütevazılığı ve muhafazakârlığıyla tanınırlar, niteliklerine uygun kendiliğinden saygınlık uyandırır. Kıyafetlerinde değişik renkler kullanmayı veya taşlarla zenginleştirerek süslü bir görünüm vermek ihtiyacını duymazlar, çünkü zaten tabiat onlara bunu vermiştir. Siyah kumaştan giyinirler, bizim avukatlarımız gibi bir tür cüppe giyerler ama biraz daha uzundur ve bedene oturur, önden düğmeli ve kemer altından açık ve oldukça geniştir, kırmızı ve beyaz renkler hariç çeşitli renklerden oluşan parlak ipek kumaştan kuşaklar takarlar. Bizim Fransızların kılıcına karşılık silah olarak küçük bir meç taşır, üstten aynı boyda fakat daha geniş, kolları dizlerine kadar sarkan elbise giyerler. Bu elbise cüppe gibi siyahtır, bunu seçebilecekleri en nadide ve değerli kumaştan seçerler. Bunun iki tarafı yukarıdan aşağıya hiçbir bağcık ve düğme olmaksızın samur kürkle işlenmiştir. Ayakkabılarına gelince bir tür kumaştandır ve tabanları Lehistan ayakkabılarına benzer. Başlarına, Amavutlarınkine benzer türden siyah bir şapka giyerler, hiçbir tüy ve zenginliği yoktur, derler ki başlarına tüy takanlar kafalarının boş olduğunu gizlemeye çalışırlardır.

TÜCCAR

Rum²⁵

Rum tüccarların giyimleri kuşamları bir öncekini az çok andırır, ancak soylu kesimden ayrıca bazı özellikleri vardır. Bizlerdeki akıl karışıklığını giderebilmek için anlatmak gerekiyor, çünkü biz ilk bakışta tüccar çömezini (yamağını) ve diğer benzerlerini büyük ve saygın bir aileden gelme kişiler olarak algılayınız, oysa öyle değildirler; bu tüccarların akli fikri paradadır ve bundan başka kural tanımazlar ve her birinin yaptığı işi simgeleyen özel kıyafet düzeni vardır. Çömezler de soylularınkiyle aynı cüppeyi giyerler ama farkı üstlerindeki mantonun daha kısa olmasıdır. Bu cüppenin önden bir kaç düzine düğmesi vardır ve kolları kemer hizasının üstüne gelir ve daha dardır. Başlarında yuvarlak ve kısa bir kavuk taşırlar, geniş ve iri görüldüğü için türbana benzer, hiçbir köşesi ve sivri ucu yoktur ve tipik mavi renklidir, ayak-kabuları bizimkilere benzer, soylu tüccarlar gibi meç veya kılıç taşımak yerine daha küçük bir bıçağı kemerlerinin boğumları arasında sarkıtmadan taşırlar. Özet olarak söyleyebileceklerimiz bu kadardır. Ticaret anlayışlarını ve yöntemlerini anlatmak çok uzun süreceğinden ve diğer birçok yazar bunlardan söz etmiş olduğu için gerekli değildir. Okuyucuyu sıkar, çünkü bunları yazmak yazılmış olanları tekrarlamaktan başka bir işe yaramaz.

²⁵ Yunan(lı) ve Rum iki ayrı kavramdır, tıpkı Grek ve Hellen kavramları gibi. "Rum" kavramı doğrudan doğruya Anadolu'da yaşayan ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun yurttaşı olan kişiler için kullanılan bir deyimdir. Kişinin mutlaka Hıristiyan olması gerekli değildir. Hıristiyan Türkler, örneğin Karaman Beyliği'ndekiler ve Müslüman din adamları da, örneğin Mevlana Celaleddin-i Rumi gibi, Anadolu'lu Romalı anlamında Rum'durlar. Benzer şekilde Anadolu'da yaşayan ve Roma yurttaşı olan Hıristiyan, Yahudi, Mecusi, Samanist vs. gibi kişiler de "Gentile" olarak tanınıyorlardı. Yunan sözcüğü bu bağlamda özellikle "Grek" karşılığında. Atina ve çevresinde yaşayan topluluğu belirtmek için kullanılıyordu.

TÜCCAR Yahudi

Levantenlerin bölgesi diğerlerinden ticaret yolları açısından daha düzenlidir. Ayrıca en başta İstanbul olmak üzere Türkiye'nin tüm illeri çokça Yahudi nüfusu barındırır, ki burada etkilidirler, özellikle her türden mal satarlar ve böylelikle bu tür insanlar için, ki bunlar sadece alışverişle yaşamlarını sürdürürler, daha işlevseldir. Onlara tanınmış olan özgürlüğü sonuna kadar kullanırlar. Karşılığında da bir miktar vergi öderler. Aksi takdirde diğer kovuldukları ülkelerde olduğu gibi onlara bu ülkede de acı çektirirler. Zaten her gün Tanrı'nın lanetini çekerler.²⁶ Hiçbir şekilde yaşayabilecekleri toprakların sahibi olamazlar. Hepsi serseri ve sağa sola dağılmış şekilde yaşarlar. Vergilerini ödemeye yükümlü oldukları bu yerde o kadar hor görülürler ki, Türkler onların eşliğinde ne yemek yerler, ne içerler ne de Yahudi kız veya kadınlarını eş yaparlar, kısacası onlarla samimiyet kurmak istemezler; çarpıcı olan Müslüman olmak isteyen bir Yahudi eğer daha önce Hristiyan olmuşsa kabul edilmez. Bu iğrenç halkın İstanbul'da veya Türk hâkimiyeti altında olan diğer yerlerinde yaşayanları, Yunanlılar ve Levantenler gibi uzun elbiseler giyerler, sarı türban takarlar, Chio Adası'nda Padişahın vergisi altında yaşayanlar ise imtiyaz olarak adlandırılan savaşçılar gibi büyük bir kavuk takarlar, bu da sarı renktedir. İstanbul'a giden bir Yahudi tüccar, beraberinde getirdiği kumaşları sadece belirlenmiş kişilere toptan satabilir, kendisi doğrudan satış (perakende) yapamaz.

²⁶ Hristiyanlar açısından Yahudiler her gün Tanrı'nın lanetini çekerek yaşarlar. Onlara göre bu lanetin nedeni İsa Mesih'i Çarmıh'ta öldürmüş olmalarıdır. Bu nedenle Hristiyanlar ve din adamları tüm Kilise tarihi süresince "Anti-Semitizm" yapıyorlar ve/veya bu akımı bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak desteklemişlerdir. Hristiyan din adamları Yahudilerden söz etmek zorunda oldukları zaman adlarını anmazlar ve sadece aşağılayıcı bir nitelime olan "Ihocide" (Tanrı Katili) kavramını kullanırlardı. Müslümanlar ise inançları gereği İsa Mesih'in Çarmıh'ta ölmeğine inandıkları için böylece aşağılayıcı kavramlar üretmemişlerdir.

TÜCCAR Ermeni

Türk İmparatorluğu'nun yaygınlığını bilenler, onun hâkimiyeti altında ne kadar çok ulus bulunduğunu inkâr edemezler, ki bunlardan biri de küçük Ermenistan'dır. Büyüğü ise Acem Krallığı'nın hâkimiyeti altındadır. İstanbul şehri tüm Türkiye'nin başkentidir. Bundan dolayı da yabancıların sığındıkları başlıca yerdir. Ermeniler de bunların arasındadır. Gündelik olarak kendi dillerini konuşurlar, Pera semtinde otururlar ve çoğu tüccardır, büyük keçe ticareti yaparlar, ipek, Suriye halısı ve diğer şeyler satarlar, her biri kendi imkânına göre yaşar, daha yoksul olanları el işçiliğine ve mesleğe sahiptir, kalanları bahçecilik ve bağcılık yaparlar. Kısacası onlar hayatlarını çalışarak kazanırlar, tabiatın kendilerine verdiği yetenekleri ve güçleri işlerler. Kıyafetlerine gelince, Rumlar gibi aynı tarzda uzun kıyafet giyerler. Tek farklılığı kaftanlarının üstüne gelen yakadır, tıpkı Türklerin giydiği Kaftan gibidir. Başlarında irice ve yuvarlak bir kavuk vardır, mavi renktedir, aralarına beyaz ve kırmızı renkler karıştırılmıştır, çünkü beyaz renk taşımak sadece Türklere mahsustur, bununla da şunu göstermeye çalışırlar; masumiyet rengini Türkler sadece başlarında taşırlar, oysa masumiyet ve saflık benliklerinden tamamen sürülmüştür.

TÜCCAR Dubrovnik Slavı²⁷

Dubrovnik halkı, Türklerin tebaası değildir, sadece 12.000 duka altın cizye ödemekle yükümlüdürler. Her yıl iki temsilci seçerek bu parayı İstanbul'a gönderirler. Bu yüksek vergi şaşırıcı gelebilir ama onlar bu vergiyi çok rahatlıkla ödeyebilecek durumdadırlar, hepsi çok zengindir. Paraya olan düşkünlükleri ve sevgileri nedeniyle ne yazık ki inancılı kişiler değildirler, tüm amaçları daha çok para sahibi olabilmektir. Tabiat itibarıyla öyle küstaklılardır ki, daima soyluluk taslarlar. Bilim ve iyi kalplilikte kendilerini üstün görürler. Bu nedenle de durmaksızın övülmeyi ve takdir edilmeyi beklerler ve bu konularda hiçbir milletin kendileriyle eşit olamayacağını düşünürler. Şehirleri hayal edilemeyecek kadar ücra ve geri kalmış bir yerde bulunmasına rağmen o kadar başarılı çalışmışlardır ki ihtiyaç duydukları her türlü malı getirebilmek için çok güzel yollar açmışlardır. Giyimlerine gelince; göze batıcı olanların giyimleri Venediklilerininki gibidir, diğerleri, tüccarlar ve zanaatkarlar dizkapaklarına kadar uzanan bir tür kısa elbise giyerler, Yunanlılar gibi düğmesiz, geniş ve bol bir yelek ile üstüne aynı boyda bir ceket giyerler, ceketin yakaları omuzlarına kadar uzanır ve içi dışı kürklüdür. Bir tür tüylü şapka takarlar, bunun çevresi de önden fazla olmak kaydıyla kürklüdür. Çoraplarına gelince, tüm bacağı sarar, ayakkabıları ise sivri uçludur. Bu giyim tarzı bu halkın zanaatkarlığını çok iyi simgeler.

²⁷ Yazarın "Ragusi" diye adlandırdığı topluluk günümüzde Dubrovnik olarak bilinmektedir. Bunlar yazarın da belirttiği gibi Osmanlı Devleti'ne sadece vergi vermekle yükümlüydüler ve bu anlaşma da 1365 yılında Sultan I. Murat'ın elçileriyle imzalanmıştı. Dubrovnik, bu vergiyi Türk Sultanı'na bir tür hanaç olarak değil Akdeniz'deki gemilerine saldıran Avrupalı milletlerden kurtulmak ve serbestçe Osmanlı ile ticaret yapabilmek için ödemekteydi. Osmanlı 1364'de Hacı İshak yönetimindeki ordusuyla Sırp, Bosnalı, Vlah ve Bulgar ordularını oluşturduğu bir Haçlı saldırısını Chernomen'de (Çirmen) bozguna uğratmıştı ve bunun üzerine Dubrovnik Slavları, Osmanlı'ya başvurmuşlar ve koruma talebinde bulunmuşlardı. Dubrovnik ile imzalanan bu anlaşma sübindüğü kadarıyla Osmanlı Devleti'nin imzaladığı ilk serbest ticaret anlaşmasıdır. Ayrıntı bilgi için bkz: "Historical Geography of the Ottoman Empire by D. Edgar Pitcher, 1968."

SLAV ULAKLAR Veya Mektup Taşıyıcıları

Bu Dubrovnik Slavlarının bazıları, tıpkı bizim burada Yaya Oğlanı dediğimiz tarzda İstanbul'a mektup taşıma hizmetini verirler. Kıyafetleri mesleklerine uygundur. Söyle ki; vücutlarını sıkıca saran bir tulum giyerler, bu da kemere kadar düğmelidir, altı ise yukarıya doğru sıkıca çekilmiştir. Pantolon gibi bir çorap giyerler, fakat daha geniştir ve ayakkabıları oldukça sivri uçludur. At arabacılarımızın giydiğine benzer, oldukça bol, alt kenarlarında ve kol ağzlarında püskülleri olan, kısa ve oldukça dar kesimli, önden düğmeli bir tür kaban giyerler. İkisi önden ikisi arkadan sarkan dört uçlu şapka taşırlar. Bu ülkenin erkeklerini tasvir ettikten sonra, kadınlarından da kısaca söz etmek istiyorum. Oldukça çirkin ve tertipsizdirler, genellikle saçlarını ince yün ipe bağlarlar, soylu ise beyaz ipek giyerler, çorapları konçsuzdur ve sadece topuklarını kaplar, evden çok nadiren çıkarlar, gelip geçenleri pencereden seyretmekle yetinirler, genç kızlar daha az serbesttirler, çünkü öyle kapatılmışlardır ki hiçbir şekilde ortada görünmezler. Fransız kadınlarımız bu kurallar altında yaşarlardı, çok para ve çok sıkıntı biriktirirlerdi, çünkü kıyafetlerine onlar kadar meraklı ve düşkün olmazlardı.

TÜCCAR

Arap

Güm Arabistan eskiden üçe ayrılmıştı. Birincisi; dağlık alan, çok taşlı ve ulaşılmaz kayalıklarla dolu olduğu için taşlık diye adlandırılır, diğeri; büyük kuraklıktan ve topraklarının verimsizliğinden dolayı neredeyse yaşanamayacak yer olmasından dolayı çöl diye tanımlanır. Burada yalnızca Nabatiyeliler diye adlandırılan, tarlalarda serserice yaşayan halk vardır, bunlar komşularının üzerinden yaptıkları hırsızlık ve yan kesicilikle yaşarlar, özellikle Mekke'den Medine'ye giden hacı kervanlarına saldırırlar, hiçbir hükümdar ve kanunları olmadığından her türlü kötülüğü serbestçe yaparlar. Üçüncüsü, Arabistan, mutlu olandır, her şeyin bereketli olmasından dolayı böyle adlandırılır, çünkü çok iyi atlara, develere, ineklere ve diğer çeşit hayvanlara sahiptirler. Burada yaşayan halk seçtikleri hükümdarın hükmü ve emri altındadır, bu egemen mutlak hâkimiyete sahip olmasına rağmen, hayatını sefilce geçirir, sarayında mahkûm gibidir, halkı tarafından kafasının kesilmesini istemez, bunu da kendi Tanrısı'nın batıl kehanetine bağlar. Bu ülke, tütüsü ve sakız kokan ağaçlarla, palmye, tarçın, muhteşem kokular ve diğer ender şeylerle ve çeşitli taşlarla kaplıdır. Anka kuşunun doğum yerinin burası olduğunu öne sürerler. Bu bereketli topraklara Hindistan'dan ve diğer ülkelerden çok sayıda tüccar gelir. Çeşitli küçük kumaşlar getirirler ve geri taşırlar. Yunanistan ve Türkiye gibi diğer ülkelerin limanlarına bir üzüm, hurma, altın, fildişi ve köle ülkesinden mallar gönderirler. Bu milletin tüccarlarının kıyafetleri, Ermenilerinkinden farklı değildir, uzun giyinirler, elbiselerinin üstünde çizgili bu kumaş taşırlar, başlarına çeşitli renkte türbanlar takarlar, çorapları biraz geniş ve sarkıktır, ayakkabılarının ucu sivridir.

KUZEY AFRİKALI KÖLELER

Kadırahın ve diğcr önemli görevlilerin, paşaların, tümünün köleleri vardır. Coğunluğunun köleleri meraklı olsa gerek Kuzey Afrikalıdır. Tıpkı bazı Fransızlarımızın yaptıkları gibi kendi ülkelerinin insanlarından daha fazla hizmet alacakları kanısındadırlar. Bunu da bu kölelerin ya daha güçlü olduklarından dolayı ya da bize onlardan sıra dışı beklentileri olduğu için yaparlar: Tenlerinin rengini ve yüz çizgilerini değiştirmeye çalışarak eğlenmek boşuna vakit kaybetmektir, çünkü bu ülkede fazlasıyla görürüz. O kadar çok birbirlerine benzerler ki, birini gören diğerlerini de görmüş olur. Sadece şunu söyleyebilirim ki, bizim için çirkin addedilen onlar için çok mükemmel ve çok hoştur, örneğin; büyük, yassı, geniş, kalkık bir burun, geniş ve büyük bir ağız, daha siyahı olmaktadır. Doğuştan bu özelliklere daha az sahip olanları, çeşitli yağlarla sıvayıp güneşte bırakırlar, ki bu ülkelerinde oldukça güçlüdür, öyle ki aramızdaki beyazları bile Kuzey Afrikalı yapmaya yeterlidir. Kıyafet tarzlarına gelince, Türkler gibi uzun giysiler giyerler, fakat üst giysileri kemerlerinin etrafına yukarıya doğru çekilmiştir. Bizim Fransız köylülerinin şehre giderken yaptıkları gibi kol uçları dirsek hizasından kesiktir, dalgalanan etek gibi omuzlarında parlak renkli çizgili kumaştan küçük bir eşarp taşırlar, başlarına denizciler gibi bir tür fes takarlar ve fesin etrafına iki veya üç tür kurdele sararlar ve arkadan düğümlerler. Köle olduklarını gösteren sağ bileklerinde bileklik ve boyunlarında bir kolye vardır, ayakkabıları Türklerinki gibidir. Meraklıların zihinlerini tatmin etmek için özetle söyleyebileceklerimiz bu kadardır.

BÜYÜK HANIMEFENDİ TÜRK

Her ne kadar şeriata göre, Türk'e dilediğince kadına sahip olması izni verilmişse de aralarından bir tanesi gözdesi olur ve bunu eşi değerinde tutar. Bu onura, güzelliğiyle veya daha başka özel değerlere sahip olmasıyla layık olmayı hak eden, daha tavsiye edilir hale gelir. Olması gerektiği üzere padişahın sarayında yaşar, ayrıca kendisinin de oldukça zengin ve muhteşem bir sarayı vardır, özellikle havuzludur ve rahatlık için diğer gerekli şeylerle donanımlıdır. Kıyafete gelince; muhteşem bir şekilde göz alıcı ve zengindir. Saçlarında paha biçilmez taşlarla ve incilerle bezeli bir tür İmparatorluk tacı takarlar. Bunun arkasından da kemere kadar inen güzelce katlı bir tür tülde kumaş vardır ve bu önden kolları örter yüze doğru gelince daima kısalmış, uzü hiçbir şekilde saklamaz, kulak arkasını geçmez ve ucunda armut şeklinde irice bir inci sarkar. Elbiseleri altın simli kumaştandır. Dilediği renkte katlı veya nakışlıdır. Fransız kadınlarımızın tarzında boynunu ve incili gerdanını ve paha biçilmez kolyesini gösterecek şekilde diklemesine açıktır; önden kemere kadar düğmelidir, bu da oldukça geniştir ve çizgili sim kumaştandır, göğüsten birleşir ve sarkar, elbisenin diğer kısmı ise alta doğru iner ve kemerde birleşen iki veya üç eteğin güzel ve zengin kumaştan olduğunu gösterir, önden kısa olan etek ucu ayaklarının gözükmemesini sağlar. Ayakkabıları oldukça asil, ucu havaya kalkık ve sivridir. Elbisesinin kolları tunikle aynı kumaştandır, kolun şekline göre oldukça dar kesimlidir ve elbisede başka yem yoktur, sadece küçük ve üç parmak genişliğinde olanlar arkadan sarkar, tıpkı buradaki kadınların mantolarında olduğu gibidir ve daha zarif görünmek için oldukça hoş bir şekilde geriye doğru katlanmıştır. Onun dışında sadece gözlerinin (bakışlarını) gücüne güvenmez, belinde daima kendiri gerekli olduğu takdirde savunabilmesi için bir çeşit hancıer taşır. İşte aşağı yukarı kıyafetinin tasviri böyledir, görkemine uygundur; bu da tüm hareket ve davranışlarına ve özellikle de zarafetlerine mütevazı bir görünüm verir.

Kişiler
ve
Kimlikler

Orijinal **O**etinler

IENNITZAIRE ALLANT à la guerre.

Es enfans tributaires ou Azamoglans, ayans ainsi esté ravis entre les bras de leurs peres & meres, nourris en la loy de Mahomet, peuvent paruenir aux charges & dignitez, montans de degré en degré, selon que plus ou moins ils s'en rendent dignes par leur merite; car c'est par ce seul moyen qu'ils se peuvent aduancer, & non par aucune faueur ny credit. Comme donc ils sont paruenus en age de pouuoir porter les armes, avec quelque dexterité pour s'en bien ayder, on les fait Iennitzaire, qui est vn ordre qui fut premierement institué par Amurath 2. du nom, & dixiesme Empereur des Turcs, & leur nombre fut augmenté depuis par son fils & successeur Mahomet, qui conquist Constantinople, & serendit le maistre de l'Empire Oriental. Cette compagnie de gens de guerre est la principale force de l'exercice du grand Turc. Par leur valeur, Amurath & ceux qui ont tenu l'Empire apres luy, ont gagné plusieurs batailles, cét ordre de Iennitzaire n'est autre chose qu'une imitation de la Phalange Macedonique, ou plustost des soldats Pretoriens du tēps des Emperours Romains, mais la difference est fort grande en leurs armes, car les Iennitzaire allés à la guerre, sont habillez de drap bleu, avec vne sorte de casaque de gensdarmes à la Françoisise, qui leur vient iusques au milieu de la jambe par le derriere. Elle est fendue par deuant, & les deux bouts retroussés sous la ceinture, ils ont par dessous vne sorte d'accoustortēt, qu'ils appellent Doliman, qui est la principale marque des Musulmans, auquel sont des manches assez iuste au bras, tant en longueur qu'en largeur, au derriere de la casaque il y a de petites manches qui pendent iusques au bas, à la façon de celles que nos François ont à leurs robes de chambre, & est boutonné par deuant iusques à la ceinture, qui est comme d'une large iartiere, à laquelle est pendu vn Cimeterre, ils ont aussi vne sorte de bandouliere en escharpe, à laquelle pend leur fourniment, ils portent vne arquebuse assez longuette, & en l'autre main la mesche, qui est tortillée en façon de brasseler autour du bras, & au lieu de salade ou morion, ils ont pour habillement de teste vne sorte de chaperon de feustre blanc, qu'ils appellent zarcola, enrichy sur le front d'une guirlande d'or trait, faite par ondes, de la largeur d'environ trois doigts, au milieu de laquelle y a vne sorte d'enseigne faite en façon d'une gaine d'argent doré, toute parternée de pierres fines de petit prix, laquelle ptent depuis le bord de la guirlande, sur le front iusques au haut du chaperon; & sort d'icelle vn panache qui passe vn peu au dessus de la teste, & pend derriere pour le moins iusques à la ceinture, se recroqueuillant par le bout quasi en queue de Renard. La chaussure est comme vn bas à botter fort large, plissant vn peu le long de la jambe, & le soulier de la mesme façon que le precedent, ce qui n'est permis à tous de porter, ains seulement à ceux qui ont fait plus grande preuue de leur valeur à la guerre.

A Z A P E.

Les Turcs ont eu de tout temps l'vsage de l'arc & des fleches, plus à commandement que toutes autres sortes d'armes, c'est pourquoy la plus-part de leurs soldats en vsent, & principalement les Azapes, qui sont comme vne sorte d'archers qui se leuent en tel nombre que le besoin & les occasions le requierent, soit pour la terre, ou pour la marine, sans ceux qui d'ordinaire sont dans les places avec les sennitzaies, qui ont la garde du Chasteau, & les Azapes celle de la Ville. Ils ont lors qu'ils sont employez, cinq aspres par iour de prouision, & sont vestus d'un Doliman court, qui ne leur vient qu'un peu au dessous de la jarriere, & de telle couleur qu'ils veulent, estant boutonné seulement iusques à la ceinture, & le reste iusques au bas ouuert, afin de se pouuoit tourner & aydet aisement, les manches sont longues & amples, & n'ont autres armes que l'arc & les fleches, pendues au col avec vne sorte de ruban, qu'ils portent en écharpe, comme nos soldats font la bandolier, & un petit Cimeterre à la ceinture. Ils ont à la teste vne sorte de petit Barettin de feustre, ou autre estoife approchant & de la mesme couleur que le Doliman; pour la chaussure, elle est à la Turquesque, aussi sont-ils tous Turcs naturels, & de fort petite estime entre tous les gens de guerre, aussi ne s'en sert-on que pour les occasions perilleuses, afin d'espargner les autres plus valeureux soldats, & principalement les sennitzaies, qui sont ceux dont ils font le plus d'estat, car encore qu'ils soyent pour la plus-part nourris entre les Turcs, ils ne peuuent toutes-fois perdre le courage magnanime des Chrestiens, qui les fait craindre & redouter infiniment de toute cette barbare nation.

DES AZAMOGLANS OV
enfans de tribut.

LES Azamoglans enfans de tribut, desquels il a esté amplement discours aux Illustrations du Sieur de Vigencre, sont habillez de drap bleu, leur habit est long & leur vient barre vn peu au dessous de la jactiere par le derriere, mais le deuant est retroussé par les deux bouts, sous la ceinture il est ample & plissé comme vne robe depuis la ceinture en bas, mais le corps est tout ioint, boutonné par deuant comme vn pourpoint, les manches assez larges & longues, faisant quelques replis le long du bras, & quand ce vient vers le poignet elles sont toutes iustes: leur ceinture est de crespé, ou autre estofe rzyée, fort large & ample, qui se nouë sous le bras gauche. Ils portent aussi vne sorte de petit coutelas, non sur le costé, mais attaché deuant avec quelque ruban, quasi comme les bouchers portent leurs cousteaux, leur coiffure est vn bonnet jaune, en forme de pain de sucre, & vne sorte de crespé, à la façon que nos François mettent leurs cordons de chapeaux: ils mettent à leur oreille vn bouquet de fleurs, ainsi qu'vn Praticien met ordinairement sa plume, leur chaussure est comme vn bas à botter, qui plisse par le bas, & le soulier en escarpin, decoupé par le tallon, & autour de la semelle, & sont sans attaches, comme ceux que l'on fait icy aux petits enfans. La meilleure partie de ces enfans de tribut, jouent d'vne sorte d'instrument approchant fort du cistre, qu'ils appellent Tambora, au son duquel ils accordent leur voix, qui rend vne harmonie si desagreable qu'il y a beaucoup plus d'ennuy que de contentement à les ouyr.

DES AZAMOGLANS

Rustiques.

L y a vne autre sorte d'Azamoglans appelez Rustiques, qui sont comme le rebut des autres, car apres auoir fait la leuée des enfans des Chrestiens, l'on fait vn choix des plus beaux & plus agreables, quel'on met au Serail du grand Turc, & les plus grossiers sont enuoyez en la Natolie, qui est la petite Asie, vers Bursie & Caramanie, pour labourer la terre, garder le bestail, s'endurcir à la peine & au traual, & apprendre la langue Turquelque, estans nourris & entretenus aux dépens de ceux qui s'en seruent, puis au bout de quatre ans on en leue d'autres, & ceux-cy sont menez à Constantinople, & baillez à l'Aga des Azamoglans, qui les met au seruice des Iennitzaire, ou bien leur fait apprendre quelque art mechainique, pour seruir à la guerre, ou autre chose selon leur inclination, & sont lors nourris & entretenus aux dépens du grand Seigneur. Ils sont habillez à la Paisane, avec vne sorte de camisole qui est fenduë seulement enuiron quatre doigts au dessous du colet par deuant, dont les manches sont assez longues & larges, faisans force replis tout du long: ils ont par dessus vne ceinture qui se nouë par deuant, dans le neuf de laquelle se met vn gros cousteau; ils ont par dessus vne sorte de jupe fort approchante de la façon des courtes robes que portent nos Marchans; & les manches sont coupées au haut du bras, enuiron comme vne casaque de gendarme à la Françoisë, & tout autour du bord tant de la robe que des manches, il y a comme vne petite frange, la coifure est vne sorte de bonet de la mesme forme que le precedent, la chaussure est tout d'vne venue, à la Pantalone, mais plus large & plus longue, car elle fait des replis tout du long, & vient battre sur les souliers en forme de tricoufes, les souliers sont sans bordny cordon.

DES PEICHZ OV LAQVAIS
du grand Turc.

V T R E ce nombre de Solachis, le grand Seigneur entretient d'ordinaire 80. ou 100. Peichz, ou laquais Persiens, les plus legers & habilles à la course qui se puisse imaginer. Ils ont de douze à quinze aspres par iour, & deux habits par an, de iolie façon, ayant vne sorte de calaque à l'Albanoise, de damas de plusieurs couleurs, ou de satin rayé, elle est assez iuste au corps, & les pants de deuant qui viennent en pointe, sont trouffez à vn Corhiach, ou large ceinture, d'ourage fait à l'esguille, d'or & de soye, qui leur fait deux ou trois tours autour du corps. Cette calaque est toute rôtée par derriere, & leur vient barre iusques au jarrets, ils ont les chausses toute d'vne venue comme tout le reste des Turcs, & sont longues afin qu'elles fassent plusieurs replis, comme des bottes à l'Alemande: par dessus passe leur chemise de fine toile de coton blanche, & portent aussi communement vne sorte de petit garderobe de tafetas froncé menu vers la ceinture, lequel leur vient comme à la moitié de la jambe; & afin de ne leur point apporter d'incommodité à la course, il est retrouffé & ouvert par deuant. Ils ont à la teste vn haut boure ou bonnet pointu, qu'ils appellent en leur langue Scuff, d'argent battu, avec le tuyau de mesme étoffe bié doré & enrichy de plusieurs pierreries, les vnes fauces, les autres fines selon leur moyen, du haut duquel sort vn pennache d'aigrette & de plusieurs sortes de belles plumes d'Autriche & autres chacun selon sa fantaisie. Ils ont de plus tout autour des jarretes de petites papillottes d'or & d'argent avec des grenats qui pendent, & aussi pareillemēt à la ceinture à laquelle ils portent vn petit poignard qu'ils appellent entre eux *Bicciach*, emmanché d'ivoire, avec le fourreau de quelque cuir de poisson fort rare. Ils tiennent aussi à la main droite *Banagiach*, qui est vne petite hache damasquinée, ayant d'vn costé vn large tranchant, & de l'autre vn marteau, & tiennent de la main gauche vn mouchoir, plein de dragée & de cōfitures pour leur oster, cōme ils disent, l'alteration que leur pourroit causer la violence de leur course, & en ce bel equipage, ils vont d'ordinaire deuant leur Seigneur quād il va dehors, non pas cōme les laquais marchent icy deuant leurs maistres, car ils vont tousiours sautelés par caprioles decouppées & fleurées, avec vne dispositiō admirable, sans reprendre aucunement leur haleine: & pour rendre encores leur façon de faire plus plaisante, & resiouyr d'auantage leur Prince, si tost qu'ils se trouuent en quelque prairie ou belle campagne, ils se tournent le visage vers luy cheminans à reculons sur le bout du pied par sauts & gambades, cōme ils faisoient allans en auant, crians à haute voix, *Allau deieberin*, c'est à dire, DIEU maintienne le Seigneur en cette puissance & prosperité. Ils luy seruent de plus à porter les despaches où il luy plaist, ce qu'ils font avec vne diligence incroyable, car si tost qu'ils ont receu son commandement, ils partent de la main, sautans & bondissans parmy le peuple, crians *Sauli, Sauli*, c'est cōme on dit entre nous gare, gare, & ainsi galopans iour & nuict sans prendre relache iusques à ce qu'ils soyent arriuez au lieu de leur commission.

HABIT OV MANIERE ANCIENNE DES
Peichz, ou laquais du grand Seigneur.

VANT à ces autres Peichz, ils sont en quelque maniere differens des precedens, mais toutes les manieres de faire de ceux cy, ne sont plus en vlage. Car on dit qu'il fut vn temps, que ces Peichz allans nuds pieds, auoyent la plante du pied tellement endurcie, qu'ils le faisoient mettre de petits fers fort legers comme à des cheuaux, & pour se rendre encor plus conformes à eux, ils tenoient tousiours dans la bouche en courante, de petites balottes d'argent, creuses & percées en plusieurs endroicts, tout ainsi que le canon d'vn ieune poulain, pour la leur tenir tousiours plus fresche, ayans encor tout plein de petites cimales & clochettes, penduës à leurs ceintures & jartieres, qui rendent vn son fort plaisant. Cecy est remarqué par le sieur de Vignere en ses Illustrations: on tient aussi que pour auoir cette grâde viltesse & legereté, ces Peichz se font consumer la rate en leur ieunesse, par vn certain moyen qu'ils ont fort secret entr'eux.

DES LVICTEURS DV GRAND

Seigneur, appelez Gureffis ou Pleuanders.

Ly a aussi des Pleuanders, autrement Gureffis ou luidours, auxquels le grand Seigneur prend vn extreme plaisir, & pour prendre cette recreation, toutesfois & quantes qu'il luy plaist, il en entretient d'ordinaire pres de luy, enuiron quarante, auxquels il donne de dix à douze aspres par iour de gages, & les fait venir luidter en sa presence, estaus tous nuds, horsmis vn petit de gregues fort iustes sur la chair, qui leur viennent quelque peu au dessus des genouils, & sont de cuir, tout huilées, cōme aussi l'est tout le reste de leur corps, afin d'auoir moins de prise l'vn sur l'autre. Et ainsi se bartent avec telle violence, que ne pouuans se prendre au corps à cause de la lubricité de l'huile, ils se mordent le nez & les oreilles, avec pareille furie que des bestes les plus cruelles, emportans la piece par tout où ils adressent, tant pour l'ambition d'emporter la victoire deuant le Seigneur, que pour le desir de gagner pour le prix d'icelle, quelques ducats qu'il a accoustumé de donner à celuy qui demeure vainqueur, & mesme quelquefois à tous deux, s'ils ont esgallement bien fait à son gré. Le combat finy pour s'essuyer de la sueur, ils iettent sur leur dos, vn barragan ou petite mante de coton, bille-barrée de fil bleu par petits treillis, en façon de lassis. Tel est leur habit, & façon de faire, quand ils sont en luidte, & sont ces Pleuanders de diuerses nations, mais la pluspart Mores, Indiens, ou Tartares, lesquels afin d'auoir encore plus de force, conseruent leur virginité, non pour autre verrou, que pour estre plus propres à cet exercice, ils ne sontr aussi aupres du Turc comme esclaves, ains de condition libre, n'ayans autre subiection à son seruice que celle qui a esté dite cy dessus.

PLEVIENDERS

Luiçeurs.

A PRES auoir fait la description de ces braues combatans estàs à la luiçte, il ne fera pas ce me semble hors de propos, de dire vn mot de leur maniere & façon d'habit, lors qu'ils sont en lieu de repos, ou allans par la ville. Ils sont donc vestus, par dessus leurs gregues de cuir, d'vne longue sou-ranne, qu'ils appellent Doliman, qui est fort eschasse, & peu froncée, quasi tout iuste au corps, fenduë par deuant tout du long, & boutonée iusques à la ceinture, & aussi long deuant que derriere, sans estre retroussé. Ils sont ceints avec vne large ceinture de toille, barrée d'or, à la Turquesque, & pour les pouuoir discerner ils portēt à la teste vne maniere de bonnet qu'ils nōment Taquia, fait en forme de moufle, fort approchante de ceux des Polonnois, excepté qu'il n'est pas plissé si menu, lequel est de velours noir, ou bien de quelque peau d'aigneau de la mesme couleur, pendant d'vn costé sur l'espaule, à la façon des Georgiens. Leur chaussure est assez grosse & le soulier sans esguillette ny attache, & vont ordinairement douze ou quinze en troupe sans verge ny baston, sasseurans tellement en leur force naturelle, qu'ils sont tousiours prests de prester le collet à quiconque voudra les attaquer, mais il s'en trouue peu qui le veulent entreprendre, tant pour ne vouloir auoir la honte d'estre vaincus par telles gens, que pour crainte de la furie de laquelle ils vsent au combat, ioint qu'ils sont dressez à ce mestier dès leur plus tendre ieunesse, & y sont tellement adroits, que malaysément s'en peut-il trouuer qui les surpasse, ny mesme qui les puisse esgaler.

DELLY, OV AVTREMMENT

fol hardy.

LY a encore vne autre sorte de gens de guerre entre les Turcs, appelez Dellys, c'est à dire fols hardis, qui sont comme soldats volontaires, suivant les armées du grand Turc, sans aucune paye ny solde, excepté ceux qui sont à la suite des Sanjaes & Beglierbeis, qui ont de quatre à cinq cens escus de pension. Or pour paruenir à ce nom de Delly, il faut qu'un seul emporte la victoire de huit ou dix hommes de cheual, les ayans vaincus au combat, & pour ce faire il semble que la nature leur ayt donné vne force & puissance corporelle par dessus tous autres, avec vne certaine adresse d'escrime non commune, qui leur fait tousiours emporter le dessus de ceux qui veulent esprouuer leur force. Ils sont tous Européens, & equipez d'une fort estrange maniere, portans vn jupon, & de longues & larges chausses, que les Turcs appellent Saluates le tout de la peau d'un ieune Ours, le poil mis en dehors, avec cela des brodequins de Marroquin jaune, pointuës par deuant & fort hautes derriere, ferrées par dessous, avec des esperons d'un pied de long: en la teste au lieu de salade, ils ont vne sorte de bonet à la Georgienne, penchant sur l'espaule, fait de la peau d'un Leopard bien moucheté, & sur le deuant d'iceluy, en forme de panache, est attaché en large, la queue d'un Aigle, & les deux ailes sont attachées avec de gros clous dorez, sur la targe qu'ils portent pendue au costé en escharpe. Leurs armes sont le Cimeterre & le poignard: estans à cheual, ils ont à l'arçon de la selle le Busdegan, ayant à la main droite, vne lance creusée qu'ils appellent bourdon, plus longue & plus groille que les nostres, ayant vn fer au bout d'environ demy pied de long, & au droit de l'enchassure vne plume d'Aigle en lieu de banderulle, leurs cheuaux sont fort beaux, & caparçonnez de la peau entiere d'un Lyon. Cette sorte d'habit semble fort monstrueuse & espouuanteable, aussi sont-ils choisis expres pour estonner de premier abord leurs ennemis, afin de les dompter avec plus de facilité.

LES YVRONGNES.

E T T E figure semble auoir quelque conformité avec la precedente, d'autant qu'elle represente des hommes pleins de rage & de furie, se battant cruellement de gré à gré, pour donner plaisir aux regardans. Et ces yuongnes ayans perdu toute raison & iugement, vsent quasi de telle cruauté enuers ceux qu'ils rencontrent en leur chemin, allans par la ville hurlans cōme des chiens, ou des loups, car d'autant que cette nation n'vle de vin que fort rarement, leur estant expressement defendu par leur loy, lors qu'ils en peuuent auoir à commandement, (pourueu principalement que ce ne soit à leurs despens) ils en prennent avec telle abondance, qu'ils en sont non seulement troublez, mais comme tous forcenez. Et à cause que le vin est rare en ce pays, ils vsent plus cōmūement d'vne sorte de breuage, qu'ils appellent Sorbet, & d'vne composition faite avec du Pauot blanc ou Opium, & d'icelle vsent non seulement les Turcs, mais aussi les Perses, & autres peuples du Leuant, ayans opinion que cela leur purge l'humeur melancolique, les tient tousiours le cœur ioyeux, & les rend plus forts & courageux à la guerre, duquel Opium ayans pris enuiron vne dragme seulement, ils sont tellement troublez & alienez de leur esprit, qu'ils ne peuuent marcher que tout chancelans, ny parler qu'avec des cris & hurlemens espouuantables, & est fort dangereux principalement aux Chrestiens, & aux Iuifs, de se trouuer en leur chemin, pour ce que les plus dangereux de tous ces yuongnes, sont les Azamoglians, les Azapes, & Leuantins, tous Chrestiens teniez, & mortels ennemis de ceux qui avec plus de constance & de vertu, sont demeurez en la foy du Christianisme.

Pour le regard de leurs accoustremens, l'Azamoglan
a esté cy devant descrit, le Leuantin & l'Azape, le seront
cy-apres.

C V I S I N I E R T V R C.

DANS le Serail du grand Seigneur il y a deux cuisines, l'une se-
 crette, qui est pour la personne, & l'autre publique, qui est
 pour toute la maison, où sont employez environ cent soixan-
 te hommes, tant maistres, qu'aydes & vallets; les maistres
 travaillent chacun leur iour, & se reposent tour à tour, & les
 vallets travaillent continuellement, les maistres de la cuisine
 secrete, ont de dix à quinze apres le iour, & ceux du commun, de sept à huit,
 & les garçons trois, & sont tant les vns que les autres, habillez vne fois l'an.
 Les cuisiniers de la bouche, ont chacun vn fourneau, qui est fait en façon d'un
 pot de fer, dans lequel ils mettent des charbons, & dessus vn gril à part, où ils
 font cuire les viandes avec du feu de charbon seulement, craignant qu'elle ne
 sente la fumée, estant cuite, ils la mettent dans des plats de porcelaine, & la
 baillent aux Seigners, que nous appellõs Escuiers tranchans, ou Gentils-hõmes
 seruans, & y a encore par dessus tous ces cuisiniers, de l'une & de l'autre cuis-
 ine, quatre superieurs. Le premier est appellé Argibassi, qui a la charge sur icel-
 les, & particulièrement de faire payer les officiers, & leur faire departir leurs
 habillemens tous les ans, & pouruoir à ce qui est de besoin, quand le Prince
 va à la guette ou ailleurs. Le second, appellé Eminmuthassi, ou grand argen-
 tier, qui ordonne de toute la despée des cuisines & distribution de l'argent.
 Le troisieme est le Checaya, qui a la mesme charge que les maistres d'hostels
 ont icy, à sçauoir de voir tout ce qui entre & sort des cuisines, & mettre ordre
 à la police de tout ce nombre d'officiers. Le dernier est appellé Muptariabassi
 qui tient le compte, & escrit toute la despée qui s'y fait, & ordonne iournel-
 lement des sortes de viâdes qu'il faut au grand Seigneur, & à toute la maison.
 Quant à la maniere des viandes, elles sont apprêtées fort grossièrement, &
 sans larder, car il leur est defendu par leur loy d'vser de pourceau, ils ne font
 aussi saulces ny desguisements, mais mangent le plus souuēt leurs viandes to-
 stes, non autrement que sur le gril, à la maniere qui a esté dite cy-dessus.
 Quant à l'habit des cuisiniers, ils portent vne sorte de saye de Maroquin noir,
 qui se boutonne par deuant, avec de gros boutons d'estain. Ils ont vne large
 ceinture rayée d'or ou de soye, & de pareille estoffe, vn sorte de seruiette dans
 laquelle ils mettent la viande quand ils la prennent pour l'accommoder: ils
 portent à la teste la Zateola blanche, cõme les Tennitzaies, excepté qu'il n'y a
 point de cercle d'or à l'entour, ny de tuyau au deuant, ny aussi de panache, ny
 aucune enrichissure & autre ornement, qu'une sorte de cordon tortillé, quasi
 comme ceux que portent quelques vns de nos François. Leur chaussure est
 aussi toute pareille à celle des Tennitzaies.

VILLAGEOIS GREC

appelez, Voinuchs.

N'ſçair allez que par tous les lieux qui ſont ſous la domination du Turc, nuls des Chreſtiens de quelque qualiteé qu'ils ſoyent, ne ſont exempts de luy rendre tribut, ſoit des enfans, des biens ou des perſonnes meſmes. Il y a donc en la Grece & Boſſnie, certains villageois Chreſtiés, non teniez, exempts de tailles & tributs d'argent, mais ils ſont tenus de ſe donner eux-melmes au ſervice du grand Seigneur, ſous l'obeiſſance d'un Sanjac, qui tous les ans en fait vne leuée de mille, qui ſont appelez Voincler ou Voinuchs, qui ne ſont tenus comme eſclaves, mais ſervans à leurs deſpens, & ſi cette loy eſt ſi rigoureuſe, que ceux qui n'y veulent obeir, ſont contraints de bailler appointement, pour en deſtrayer d'autres en leur place. Sitot donc que ces ſortes de gens ſont arriuez à Conſtantinople, ils ſe vont preſenter au grand Seigneur, avec chacun vn boteau de foin ſur l'eſpaule, pour monſtrer en quoy conſiſte leur ſervice, puis ils ſont incontinent menez au grand Eſcuyer, qui leur donne leurs departemens aux eſcuries, pour pratiquer leur office, qui eſt de mener les chevaux à l'herbe en temps de paix, & à la guerre ſuiure l'armée, & tous les iours ſi toſt que le camp eſt poſé, ils vont ſoyer & faucher de l'herbe, pour la nourriture des chevaux. Voyla à quoy ſont employez les Voincler: & d'autant qu'ils ne touchent aucuns gages, n'ayans pour toute recompenee de leurs coruées, que l'exemption des tailles & decimes en leur païs, ils employent le temps qui leur reſte apres auoir fait ce qui eſt de leur ſervice, à aller par les ruës avec de grâdes cornemufes, faites de la peau d'une Cheure jouans & danſans pour aſſembler le peuple, lequel prenant grand plaisir à ce paſſe-temps, leur donne toujours quelque piece d'argent, qui leur ayde à vivre, ſutuenant par ce moyen à leur pauureté. Ils ſont habillez aſſez approchant de nos bergers, portans vne ſorte de ſeqnie vn peu courte, avec vne large ceinture à laquelle ils pendent deux couſteaux & vne eſpece de godet, ils ont vne ſorte de chapeau faiſant deux pointes, dont l'une ſ'abaiſſe par derriere, & l'autre plus longue & pointuë & recroquillée par deuât. Leurs chaufſes ſont aſſez longues, faiſans force replis vers le bas de la jambe, ils portent des ſouliers qu'ils font eux-melmes de treſſe de jone ſoit ioliment entrelacez, & portent la cheuelure longue.

CALENDER RELIGIEUX

Turc.

VOIC Vn autre ordre de religieux, aussi different du precedent, que le vice est dissemblable de la vertu, car les vns passent leur vie à la lubricité, & ceux-cy nommez Calenders, font profession de perpetuelle chasteté, & grãde abstinence & saincteté de vie, au moins en apparence, si elle ne l'est en effect. Ils ont pour leur retraite, de certaines petites Esglises, qu'ils appellent Teehie, sur les portes desquelles sont mis des escripteaux, contenant ces mots, *Caeda norma diler sime es sinige, al chachee eur*: c'est à dire en nostre langue, quiconque voudra entrer en leur religion, doit faire les mesmes ceuvres qu'ils font, & garder comme eux virginité & abstinence. Ils portent vne sorte de haire faite de laine & de crin de cheual, ils ont les cheveux raz, & en la teste vne sorte de chapeau de feustre, à la façon des prestres Grecs, autour desquels ils mettent vne sorte de frange de la longueur de la main, qui est forte dure, estant de crin de cheual: ils portent aux oreilles des anneaux de fer, & pareillement au col & aux bras, ils ont aussi de coustume de se percer la peau, au dessous de la nature, & y mettre vn anneau de fer ou d'argent, afin que de force ou de bon gré, ils puissent garder la chasteté selõ leur reigle. Ils n'ont aucune sorte de chaullures ny sandales, car ils vont tous pieds nus en quelque temps que ce soit, ils ont aussi certains livres, où ils lisent & chantent en langue vulgaire plusieurs compositions faites par vn nommé Nerzimi, le premier de leur ordre, lequel pour auoir dit quelque chose contre la loy de Mahomet, fut par l'ordonnance de la iustice, escorché tout vif en Azimie, & pour ce ils le tiennent pour saint & martyr, & enuiuent entierement les reigles de son ordre, & viuent d'aumosnes: Quelques vns ont escrit qu'ils auoyẽt ven quelques livres de ce Nerzimi, par lesquels il resmoigne en beaucoup de choses approuuer la religion Chrestienne, parlant d'icelle avec grande reuerence.

TORLAQVIS RELIGIEUX TVRC.

Les Torlaquis sont encore d'autres sortes de religieux, qui vont tous nus comme les Deruis, mettrās aussi deux peaux de mouton & de chevre sur eux; mais ils ont encore de plus en forme de manteau, vne grande peau d'Ours avec le poil, qu'ils mettent sur leurs espauls, l'attachās par les deux jambes de deuant. Ils ne vont pas aussi la teste decouverte, car ils portent dessus vne sorte de haut bonnet de feutre blanc, tout plissé par gros plis en façō de tuyaux d'orgues depuis le bas iusques au haut, qui viēt vn peu en pointe, sans bord ny cordō à l'entour. Leur façō de viure est plus approchant de celle des bestes que des hommes, d'autant que nul d'entr'eux ne sçauēt ny veukēt sçauoir lire ny elcrite, ny autre chose, quelque civile ou vile qu'elle soit, ains passent toute leur vie en oisiveté: ils employent le temps à aller aux cabarets & lieux semblables, demāder l'aumosne & chercher quelque repeuē franche. Ils vōt aussi quelquesfois en troupe par les detrets, où si par hazard ils rencontrent quelqu'vn en bon equipage, ils le detroussent & le font aller tout nud comme eux, & allās par les villes, ils s'accostent effrontement des femmes qu'ils rencontret, sous pretexte de sçauoir dire la bonne fortune, par les lineamens de la main où ils regardent, comme s'ils auoyent beaucoup estudyé en la Chirouantie, en quoy ils sōt aussi ignorans qu'en toute autre chose, neantmoins la simplicité de ce peuple, ne laisse pas d'y adiouster foy, & à cette occasion leurs portent souuent des œufs, fromages, & autres choses necessaires pour leur vie. Cestuy-cy est vn des abus pl^r remarquables qu'ils commettent, c'est qu'ils menent avec eux vn vieillard qu'ils honorent & reuerēt, comme si c'estoit quelque saint venu du Ciel, & estans en quelque bonne ville, le logent au meilleur logis qui y soit, le tenans tous proches de luy, faisans croire au peuple par leurs deportemens, que ce personnage est plus celeste qu'humain: cestuy-cy aussi vieil de malice que d'age, ne fait mine que de toute sainteté en toutes ses actions, parlant peu & avec grande modestie & grauité de discours tous admirables, seignant souuent estre ray au Ciel, demeurant en extase, puis reuenant à foy & regardant tous les bons disciples, leur dit ainsi: mes chers & bien aymez enfans, ie vous prie de m'oster bien tost d'icy, car i'ay eu maintenant vne vision du Ciel, d'vne grā rume qui doit arriuer sur cette Cité; les autres faits à ce badinage, le priēt en toute humilité & deuotion, qu'il luy plaise faire oraison à Dieu, afin qu'en faueur de ses prieres, il destourne le malheur qui est prest de tomber sur cette pauvre Ville. Luy incontinēt flechissant à leur requeste, se met en priete avec grand apparence de deuotion, leuāt les yeux au Ciel: lors ce peuple grossier, croyant toutes ces fauetez pour cholēs veritables & miraculeuses, accourt en troupes d'hommes & de femmes, leur apportans quantité d'aumosnes selon leur pouuoir, estmans que par le moyen de ces trompeurs, ils sont deliurez de quel que grande misere. Ils mangent aussi de l'herbe des Deruis, & couchent tous nus sur la terre, & viuent ensemble d'vne façō plus que bestiale, appellans tous leurs vices vne tres-sainte religion.

RELIGIEUX TVRC.

OUTRE tous ces beaux ordres de religieux cy-deuant representez, il y en a encore d'vne autre secte qui disent mener vne vie solitaire & retirée du monde, conuersans familièrement & ordinairement avec les bestes sauvages, mais ce n'est que faucon & hypocritisme, non plus que la sainteté des precedens. Car leur demeure est par les villes & villages, en de certaines boutiques, qu'ils couurent tout expres dessus & dessous

de peaux de bestes, comme d'ours, cerfs, loups, bœufs, chevres & autres, attachans encore le long des murailles, les cornes de semblables bestes, avec de grosses masses de chandelles de suif; & au milieu de cette boutique, il y a vne escabelle, sur laquelle est vn tapis verd, & dessus vn grand chandelier de cuire sans chandelle ny cierge, faisant tout ce bel appareil pour paroistre vrais obseruateurs de la loy de Mahomet. Ils ont encore la peinture d'vne Cimeterre fenduë par le milieu, en signe de l'honneur qu'ils portent à Haly genre de Mahomet, duquel ils font des comptes, comme l'on fait de Roland le furieux, aussi veritables les vns que les autres: car ils disent, entre les autres faits admirables de ce grand personnage, qu'il fendoit les plus hautes montaignes, & les rochers plus inaccessible avec cette Cimeterre, de laquelle ils gardent si reueremment la peinture, pour auoit seruy à l'execution de ses miracles. D'auantage pour dire qu'ils ont abandonné le monde, ils nourrissent & appriuoisent avec eux des ours, cerfs, & autres bestes sauvages, qu'ils meinent allans demander l'aumosne, quand le rapport ou gain de leur boutique n'est suffisant pour les nourrir, enquoy paroist euidement leur hypocritisme: car au lieu de viure comme ils disent, parmy les bestes separez de toute conuersatiõ humaine, ils font viure les bestes avec eux de ce qui leur est doné par les hommes, habitans non és deserts & hermitages, mais aux villes, bourgs, & villages. Ils vör bien chaussez & bien vestus d'vne longue robe, à peu pres faite comme celles de nos Prestres seculiers, portans à la telle vn Tulban, leur chaussure est à la Polaque, & en cette façon vont partoute la Turquie, & s'en void assez en Constantinople. & plus encore en Andrinopte.

EMIR PARENT
de Mahomet.

L y a plusieurs entre les Turcs qui sont tenus pour parens de Mahomet, lesquels à cause de la croyance que ce pauvre peuple a de la saincteté de ce faux prophete, sont tenus pour fort vertueux & saints personnages, tellement que si quelqu'un de cette race est appellé en tesmoignage contre vn autre, son rapport est de telle auctorité qu'il vaut deux tesmoins, les plus irreprochables que l'on puisse trouuer; & leur mechanceté est telle qu'abusans de leur credit, ils se laissent aysément corrompre pour de l'argent, tesmoignans fausement, principalement quand c'est contre quelque Iuif ou quelque Chretien leurs ennemis mortels. A ceux-cy seulement qui sont descendus legitimement de Mahomet, est permis entre les Turcs de porter le Tulban verd comme faisoit le mesme Mahomet, les vns ne portent de verd que le Muzaugia, qui est vn bonet de dessous le Tulban, & le reste du Tulban ils le portent de blanc, les vns sont fort riches & superbement habillez, les autres pauvres comme vinaigriers, chandeliers, desquels il y a quantité en Constantinople & Andrinople. Plusieurs d'iceux accompagnent aussi les pelerins de la Mecque, & sont leurs prieres avec eux au milieu des chemins & places publiques, imitans par leur hypocrisie leur predecesseur, aussi bien qu'en autre fauacité & malice, par laquelle ils se font craindre & respecter du peuple. Ils sont vestus d'une longue robe en façon de Doliman, fermée par deuant avec des boutons, & vne fort large ceinture, aux bouts de laquelle est vne frange d'or ou de soye, leurs chausses sont fort longues, plissant par le bas, avec le soulier sans attache, fort pointu par le bout. Ils portent encore vne sorte de jupe fort approchant de la façon que les carrossiers les portent icy, horsmis qu'il n'y a point de colet non plus qu'à leur robe : ils ont le Tulban de la couleur qui a esté ditte cy-dessus, fort gros & tout rond sans aucune pointe, & ont vne façon fort affreuse, monstrans assez l'impureté de leur ame par leur regard.

PELERINS MORES REVENANS
de la Mecque.

O V s les peuples tant Mores que Turcs tenans la loy de Mahomet, ont vne certaine croyance, que quiconque peut vne fois en sa vie, faire le voyage de la Mecque, Dieu luy a promis entiere remission de ses pechez, & deliurance des peines d'enfer & de Purgatoire, tellement qu'ils preferent ce pelerinage à toute autre affaire. S'estans donc auparauant que de partir reconciliez tous les vns avec les autres, demandans pardon à ceux qu'ils ont offensez, car ils disent & croyent que leur voyage seroit autrement du tout inutile; se mettrons plusieurs en trouppes ils appellent cela Carauanne. Estans donc munis de tout ce qui leur est necessaire pour vn si long chemin tirent pays tant qu'ils soient arriuez à Medine, où estans ils vont au Temple & posent leur Alcoran sur la sepulture de Mahomet, puis quand l'heure de faire leur office est venue, ils montent sur les tours crians & appellans le peuple à l'assistance de leurs ceremonies, & demeurent l'espace de trois heures en oraison, laquelle estant finie ils s'en vont tous sur vne montaigne appellée Arafet où ils se despouillent tous nuds, & si par hazard ils trouuent quelque puce ou autre vermine ils ne la voudroient pour rien tuer, puis ils se plongent iusques au col dans vn fleuve prochain marmotans quelques sortes d'oraisons, & font cela, disent-ils, pour ce qu'Adam auoit fait en celieu & en cette façon sa penitence, par laquelle il a obtenu pardon de Dieu. Cela fait le lendemain matin chacun se reuest & paracheuent leur pelerinage à la Mecque qui est à trois iournées de là, où estans arriuez ils vont au Temple faire leur oraison, & tournent par sept fois à l'entour d'une tour ioignante au Temple, baisans à chaque fois les coings d'icelle, puis s'en vont à vn puits proche de là, & s'appuyans contre le bord, prient Dieu de leur pardonner leurs pechez, puis vn certain de leurs ministres tire de l'eau de ce puits & leur en iette à chacun trois petits seaux sur la teste, croyant que par ce lauement ils sont entierelement nettoyez de tous leurs pechez. Ils font encore quelques autres ceremonies qui seroient plus ennuyees à delecter que profitables à sçauoir: c'est pourquoy ie ne m'y amuseray point, mais ie diray seulement qu'ils ne penseroient pas auoir accompli leur pelerinage s'ils n'auoient visité le S. Sepulchre de nostre Seigneur où ils font encore plusieurs ceremonies, prieres & deuotions à leur mode; c'est ce qui nous doit inciter à l'auoir encor en plus grande reuerence, puis que les plus grands ennemis du nom Chrestien sont contrains de le recognoistre.

DES SACCHAZ PORTEURS D'EAU
pelerins de la Mecque.

Il y a vne autre sorte de pelerins de la Mecque, appelez Sacchaz ou porteurs d'eau, qui vont par les villes & villages, & mesmes par les ruës, portans à leur costé vne sorte d'ourdre de cuir bouilly pendue en escharpe, pleine d'eau de fontaine, & ce vaisseau est fort proprement accõmodé, & couuert d'vne sorte de drap de couleur en broderie de diuers feüillages à l'entour, portäs en l'vne des mains vne belle tasse de leto dorée & damasquinée, dans laquelle ils presentent à boire à ceux qu'ils rencontrent & qui en veulent. Ils portent aussi en la mesme main, vn miroir qu'ils presentent aptes, vsans avec cela de quelque petit discours, tendans à faire penser à la mort, representans par la glace le peu de certitude que l'on doit auoir de la vie, & par l'eau, combien elle se coule promptement sans y penser. Pour recompence de cela, ils ne vous demandent aucune chose, mais si par honnesteté vous leur offrez quelque piece d'argent, ils la prennent fort volontiers, voire quelquefois pour y inciter, ils donnent quelque bouquet, ou oranges, & apres qu'on leur a donné, par forme de remerciement, ils tirent de dedans vne sorte de panetiere, qu'ils portent pendue à leur ceinture, de petites fioles d'eäuës de senteurs, qu'ils iettēt au visage. Ils sont vestus de long comme tous les Turcs, & ont vne fort large ceinture, toute parsemée de petites pierres de jalpe, Chalcedoine & autres, qu'ils mettent dans la tasse quand ils donnent à boire, afin de faire trouuer l'eau plus belle & plus agreable à la veüe: leur panetiere ou gibetiere en est aussi fort entichie, & vne sorte de bandouliere avec laquelle est attachée leur ourdre. Quelques-vns de ces Sacchaz sont des pelerins qui à leur retour de la Mecque, ont fait vœu d'employer le reste de leur vie à cette œuure fort charitable & recommandable entreux, les autres aussi espouuent cette vacatiõ, pour le peu de trauail, & le gain qu'ils en tirent, d'autant qu'oultre ce que chacun leur donne en particulier par ausmones, ils tirent quelque appointement du public. Ils y en a aussi plusieurs autres qui par vœu s'obligēt aussi à tenir tousiours des vaisseaux pleins d'eau à leurs portes, pour la commodité publique des passans, qui en vsent à leur volonté, & selon leur besoin.

GENTIL-HOMME

Persien.

EX qui de nostre temps, ont fait quelques voyages en Perse, ont peu recognoistre combien leur maniere de viure est maintenant differente & esloignée de leurs anciennes coustumes, n'ayans à present rien tant en recommandation, que la volupté en toutes leurs actions, & la somptuosité en leurs habits, bagues & ioyaux, en quoy ils sont extremement superbes. Ceux d'entre eux qui sont naturellement douiez du tiltre de noblesse, portent vn habit long bordant la terre, avec les manches de mesme longueur: ils ont dessous ce long manteau, vne sorte de Simarre vn peu plus court, qui est ceint d'vne ceinture de gaze ou crespé de soye de couleur, & lassé ou attaché par dessous du costé droit, avec de petits cordons de soye, & des boutons tout du long par deuant. Ce vestemēt est de drap d'or, si riche & de si belle façon, qu'on ne le peut représenter, n'ayans point icy d'estofe aprochante de cette beauré: ils portent leurs chaussures fort larges & fort aprochées des gamaches dōt quelques-vns de nos François vsent, quant aux souliers, ils sont assez grossiers & mal propres, au regard du reste de leur habillement: Ils portent à la teste vne sorte de Tulban, avec vne haute plume, enrichie & couuerte de riches pierres & perles de grandissime valeur. Les soldats sont pareillement habillez, excepté la longueur qui est moindre, quelques-vns aussi ne portent le long manteau, & ont le Simarre ouuert par deuant, dont les deux bouts sont attachés à la ceinture, & ont à la main vn long baston à la façon des Tennizaires du grand Seigneur. Ils ayment aussi fort les parfuns, & tant les hommes que les femmes en vsent avec beaucoup de curiosité, cest en quoy nos François les imitent, & non en l'estime qu'ils font de la noblesse & vertu.

GENTIL-HOMME

Grec.

ENTR E les Grecs, comme en toute autre nation, il y a des Gentils-hommes, lesquels se font recognoistre par la modestie & grauité de leurs habits, conuenable à leur qualité, qui est assez honnorable d'elle mesme, sans qu'il soit besoin d'emprunter l'esclat de diuerses couleurs, ou enrichissement des pierreries, pour faire paroistre par l'artifice & somptuosité, ce que la nature leur a fauorablement départy. Ils sont d'oc vestus de noir, avec vne sorte de soutane quasi à la façon de nos Aduocats, mais beaucoup plus longue & assez iuste au corps, qui se boutonne par deuant, mais de la ceinture en bas, elle est ouuerte & fort large, ceints d'une sorte d'estofe rayée comme de la gaze de soye de diuerses couleurs, excepté de blanc ou rouge. Ils portent pour armes vn petit coutelas, pendant vn peu plus sur le deuant que l'espée de nos François, ils ont par là dessus vne robe de mesme longueur, mais plus ample, dont les manches pendent au dessous du genouil: cette robe est noire comme la soutane, de la plus fine estofe qu'ils peuuent choisir, & doublée d'une sorte d'hermine mouchetée, ouuerte du haut en bas, sans aucun ruban ny bouton. Quant à la chaussure, ils ont vne sorte de gamache, & le soulier approchant de la Polaque, ils portent à la teste vne sorte de chapeau noir à l'Albanoise, sans aucun panache ou enrichissement, disans que ceux qui portent la plume sur la teste, monstrent par cela la legereté de leur ceruelle.

MARCHAND

Grec.

L'HABIT du Marchand Grec est approchant du précédent, estant toutesfois different en certaines choses, qui le font discerner d'avec le noble, gardant quelque ordre aux habits qui face remarquer la qualité d'un chacun, pour eviter la confusion qui est parmy nous, qui est telle que l'on prend souvent un courtain de boutique, ou autre de petite extraction, pour gens de grande & illustre maison, n'ayans autre regle que la bource en toute chose. Cestuy-cy porte donc la soutane tout de mesme celle du noble, mais la difference est au manteau de dessus qui est plus court, ayant au deuant quelque douzaine de boutons, & a les manches qui ne viennent gueres au dessous de la ceinture, & sont aussi plus estroites. Ils ont à la teste vne sorte de bonnet rond & bas, ressemblant au Tulban pour la grosseur, sans aucune pointe, & pour l'ordinaire ils le portent de couleur bleüe: pour la chaussure elle n'est guere dissemblable de la nostre, & au lieu de l'espée ou coutelas que portent les Gensils-hommes, ils en ont vn fort petit qui n'est pas pendu, mais seulement fourté dás le noüd de la ceinture. Voila sommairement ce qui s'en peut dire, car pour leur maniere de trafic & marchandise, elle seroit trop longue à descrire, ioint que plusieurs auteurs en font mention, & que ce ne seroit que rebatre leur chemin, & ennuyer le lecteur.

MARCHAND

Juis.

AVTANT que le pais du Levant, est plus propre que tout autre pour le trafic, aussi toutes les villes de Turquie, sont abondamment peuplées de Juifs, & principalement Constantinople comme la principale, où est l'atluence & abord de toute sorte de marchandise, & par consequent plus commode pour cette sorte de gens, qui ne viuent d'autre chose que de vendre & acheter, & sur tout prester à vsure, ce qui leur est permis librement, moyennant quelque tribut qu'ils payent, car autrement on ne les souffriroit en ce pays, non plus qu'en plusieurs autres, desquels ils sont dechassez, esprouans encotes tous les iours la malédiction de Dieu, ne pouuans auoir nulle possession de terre où ils puissent habiter, estans tous vagabonds & dispersez çà & là, voire mesme tellement mesprizez en ce lieu, où ils sont soufferts moyennant leur tribut, que les Turcs ne veulent iamaiz manger ny boire en leur compagnie, ny espouser vne femme ou fille Iuisue, bref ne veulēt auoir aucune affinité avec eux: & ce qui est bien remarquable, c'est que si vn Iuis se vouloit faire Musulman, il n'y seroit pas receu, si premiere-ment il n'auoit esté fait Chrestien. Ceux de cette abominable nation, qui sont habitans en Constantinople, ou autres lieux de la domination du Turc, sont vestus de long, comme les Grecs & Leuantsins, mais pour estre remarquez entre les autres, ils portent le Tulban iaune, ceux qui demeurent en l'isle de Chio sous le tribut de la Seigneurie, portent vn grand bonet qu'ils appellent de credit, & quelques-vns le nomment bonet à arbalestre, qui est aussi de couleur iaune. Aucuns de ces Juifs vont par la ville de Constantinople, portans du drap qu'ils vendent à la rencontre à ceux qui en ont affaire.

MARCHAND

Armenien.

 EVX qui ſçauent la grande eſtendue del'Empire des Turcs, ne peuuent ignorer combien de diuerſes nations luy ſont maintenant ſubiectes, entre leſquelles eſt la petite Armenie, la grande eſtant ſous la domination du Sophy Roy des Perſes. Or la ville de Conſtantinople eſtant la capitale de toute la Turquie, eſt par conſequent la principale retraicte des eſtrangers, les Armeniens eſtans de ce nombre, y conuerſent ordinairement, comme ils ſont auſſi en la ville de Pera, & ſont la plus-part d'entr'eux Marchands, faiſans grand trafic de camelots, moncayars, ſoyes, tapis de Surie, & autres choſes ſemblables, chacun ſelon ſon moyeu, ceux qui ſont plus pauues, ſont artifans, gens de meſtier, & les moindres ſadonnent à la culture des iardins, ou à façonner les vignes; bref ils gagnent leur vie le mieux qu'ils peuuent chacun de ſon labeur, ſemployans ſelon leur pouuoir, & la capacité que leur a donné la nature. Quant à leur habit, ils le portent long comme les Grecs, & de la meſme façon, excepté vn grand colet qui eſt à leur ſourane, tout ainſi que celuy du Doliman que portent les Turcs: ils ont auſſi à la teſte le Tulban fort gros & tout rond, eſtant bleu, bigarré de blanc & de rouge, car il n'eſt permis qu'aux Turcs de le porter tout blanc, voulans ſe faire remarquer par là, & porter la couleur de l'innocence ſur la teſte ſeulement, l'ayans entierelement bannie de leur ame.

MARCHAND
de Raguse.

Es Ragulins font vn peuple, non subiers du Turc, mais seulement tributaires de douze mille ducats, qu'ils sont tenus de luy enuoyer tous les ans, par deux deputez à Constantinople, ou en quelque autre lieu qu'il soit. L'on se pourra estonner de ce grand tribut, mais ils le payent assez aysément, estans tous fort riches, & non ie croy sans grand regret, à cause de leur grande auarice, & de l'amour qu'ils portent à l'argent, mettans toute leur industrie à en amasser; ils sont aussi de nature merueilleusement superbes & arrogans, estimans toute autre nation inegalle à la leur, soit pour la noblesse, science, & gentillesse d'esprit, & à la verité ils meritent bien quelque louange, d'autant que leur ville estant située en vn lieu le plus incommode & referré qui se puisse imaginer, ils ont par leur industrie si bien fait, qu'ils ont ouuert le chemin à toutes sortes de commoditez nécessaires. Quant à leur habit, les plus apparans d'entr'eux le portent à la Venitienne, les autres marchands & mechaniques, portent vne sorte de petite soutane, qui ne leur vient que iusques au genoüil, la ceinture large comme les Grecs sans aucun bouton, ils ont par dessus vne robe quasi de mesme longueur, à laquelle est vn grand coler doublé de quelque fourrure, qui se rabat sur les espauls; ils portent vne sorte de chapeau pelu, qui a vn grand bord de fourrure, qui se renuerse dessus tous autour, quant à la chaussure elle est toute iuste à la jambe, & le soulier fort pointu. Cette sorte d'accoultrement, represente assez bien à la venè, la mechaniqueté de ce peuple.

F A N T E D E R A G V S E,
ou porteur de lettres.

N T R E ces Ragusins, il y en a quelques vns qui seruent à porter des lettres à Constantinople, comme font icy les valets de pied. Leur habillement est assez bien conuenable à leur mestier, car ils portent vne petite jupe iuste au corps, boutonée iusques à la ceinture, & le bas retroussé, ayans avec cela des chausses quasi à la pantalonne, mais plus larges, & les souliers fort pointus. Ils portent aussi vne sorte de mandille, approchant des jupes de nos carrossiers, mais fort ample, avec vne petite frange au bas tout autour du bord, comme aussi au bout des manches, qui sont courtes & fort estroites, il y a deuant quelques boutons, ils portent vne sorte de bonet plat faisant quatre pointes, dont deux se retroqueuillent sur le deuant, les deux autres par derriere. Apres auoir dépeint les hommes de cette contrée, ie ditay en passant vn mot des femmes, qui sont assez laidés & mal proprement accommodées, & ont ordinairement vne coiffure de fine toile de lin, & les femmes nobles le portent de soye blanche, ayans leurs chausses auallées iusques aux talons, elle sortent fort peu du logis, se contentans seulement de regarder les passans aux fenestres, les filles ont encore moins de liberté, car elles sont serrées de telle sorte qu'on ne les void nullement, si nos François estoient sous cette reigle, elles esparneroyent beaucoup d'argent & de peine, car elles ne seroyent si curieuses & superflues en leurs habillemens.

MARCHAND

Arabe.

OUTRE l'Arabie ayant esté anciennement diuisée en trois parties, l'vne desquelles est appellé Petrée, ou pierreuse, à cause qu'elle est fort montaigneuse, & pleine de pierres & rochers inaccessibles, l'autre a esté nommée deserte, à cause de sa grande secheresse & aridité, qui la rend presque inhabitable, n'y ayant que de certaines gens nommez Nabathées, qui vont errans par les champs, ne viuans que de brigandages & larcins qu'ils font sur leurs voisins, & principalement aux Carauanes des pelerins qui vont à la Mecque & Medine, car n'ayans ny Roy, ny Loy entr'eux, ils exercent librement toutes leurs meschancetez: la troisiésme Arabie est l'heureuse, ainsi nommée à cause de sa fertilité, quasi en toute chose; car ils ont là d'extremement bons cheuaux, des chameaux, & des beufs en abondance, & autre sorte de bestial. Les peuples qui y habitent sont sous la subiection & obeissance d'un Roy qu'ils eslisent, lequel bien qu'il dispose de tout fort absolument, passe sa vie assez miserablement, d'autant qu'il est comme prisonnier dans son palais, sans en oser sortir, s'il ne veut estre lapidé par son peuple, qui a retenu cette ancienne superstition de l'Oracle de leurs Dieux. Cette contrée est aussi merueilleusement peuplée d'arbres qui portent l'encens & le mirthe, palmiers, cinamome, excellentes odeurs, & autres choses rares, & diuersité de pierreries, & si quelques-vns ont voulu dire que le Phenix y naissoit. En ce pays tant fecond, viennent quancité de Marchands de Canibaya, & autres lieux, lesquels y portent de petits draps de diuerses sortes, & se chargent, en lieu de raisins, dattes, or, iuoite, & d'esclaves, qu'ils enuoyent par les ports aux autres pays, côme en la Grece & Turquie. Les Marchands de cette nation ne sont gueres differents en leur habit, des Armeniens, estans aussi vestus de long, & portent leur robe de dessus d'une sorte d'estofe rayée, & à la teste, le Tulban bigarré, la chaussure vn peu large & auallée, & le soulier pointu.

E S C L A V E M O R E.

LE s Bassas & autres principaux de la Porte du grád Seigneur, ont tous des esclaves, & plusieurs en ont de Mores par curiosité, comme quelques-uns de nos François, estimans aussi en tirer plus de service que de ceux du pays, soit à cause de leur force, ou pour estimer tousiours d'avantage ce qui nous est le moins commun: De s'amuser à depeindre leur teint & leurs traits de visage, ce seroit perdre le temps à credit; car l'on en void assez en ce pays, & ils se ressemblent tellement les uns aux autres, que qui en a veu vn, le peut représenter tous les autres. Je diray seulement que ce que nous trouvons le plus laid entre nous, c'est ce qui les rend entr'eux plus parfaits & plus agreables, côme un nez fort gros, plat & large, & retroussé; la bouche grande & grosse, & la plus grande noiecur, & de fait ceux qui le sont moins dès leur naissance, ils ont accoustumé de les frotter de certaines huiles, puis les mettent au soleil, lequel a en leur pays vne telle force, qu'il seroit suffisant pour rendre Mores les plus blancs d'entre nous. Quant à la façon de leur habit, il est long comme celuy des Turcs, mais leur robe de dessus est retroussée à la ceinture tout autour, quasi comme nos François les portent allans par la ville, les manches en sont coupées au dessus du coude, à la façon d'une jupe volante: ils portent sur l'espaule vne sorte de petite escharpe de gaze rayée, & à la teste le bonet à la marine, avec vn cordon qui fait deux ou trois tours, & se nouë en trecroquant par derriere. Ils ont au bras droit le bracelet, & au col le colier pour marque de leur esclavage, leur chaussure est de mesme façon que celles des autres Turcs. C'est sommairement ce qui s'en peut dire pour contenir l'esprit des curieux.

GRAND DAME

Turque.

DENCORE qu'il soit permis au Turc selon sa loy, d'auoir autant de femmes qu'il luy plaist, si est-ce toutesfois qu'il en a vne plus fauorite, & qu'il tient plus en qualité de sa propre femme que les autres. Celle donc qui est paruenue à cét honneur par sa beauté, ou quelque autre vertu particuliere, qui la rend plus recommandable, est demeurante d'ordinaire dans le Serail du grand Seigneur, ayant aussi vn autre Serail à part, fort riche & magnifique, principalement en bains, & autres choses necessaires pour la commodité. Quant à son habit, il est merueilleusement somptueux & riche, elle a pour coiffure vne sorte de couronne à l'Imperiale, enrichie de quantité de perles & pierres de fort grande valeur, au dessous de laquelle sort par derriere vne sorte de petit voile de crespé, qui pend iusques à la ceinture, fort indignement plissé, & vient couvrir le bras par deuant, se racourcissant tousiours en approchant du visage, qu'il ne cache nullement, ne passant point le derriere de l'oreille, au bout de laquelle pend vne fort grosse perle en poire. Sa robe est de drap d'or, frisé ou en broderie, de telle couleur qu'il luy plaist, & est ouuerte par deuant en pointe, môstrant la gorge, à la façon de nos Françoises, avec vneriche carture de perle, & vn collier de grandissime valeur: elle est boutonnée de boucons à queuë iusques à la ceinture, qui est fort large & de gaze rayée d'or, les deux bouts frangez & pendans par deuant, le reste de la robe est fendu iusques au bas, & les deux bouts retouffez à la ceinture, pour faire voir vne cotte de fort belle & riche estoffe, qui estant courte, luy fait voir tout le pied, chaussé d'vn soulier fort mignard, fait à pont leuis & pointu, les manches sont de mesme estoffe que la cotte, & fort estroictes, selon la forme du bras, & ny a autres manches à la robe, que de petites, larges de trois doigts, pendantes derriere, comme celles que les femmes ont icy à leurs manteaux, & pour auoir meilleure grace, elle est retouffée d'vne iolie façon; au reste elle ne s'assure pas tant sur la force de ses yeux, qu'elle ne porte tousiours vne sorte de petit poignard à la ceinture, pour se pouuoir defendre en cas de necessité. Voila à peu pres la description de son habillement, fort seant & conuenable à la façon pleine de grande majesté, qui fait paroistre la modestie en toutes ses actions & deportemens, aussi bien qu'en sa grace.

Yayınlarımız

POLİTİKA/ARAŞTIRMA DİZİSİ

- ◆ ÇUVALLAYAN İTTİFAK / TURAN YAVUZ
- ◆ PAPA 16. BENEDİKT / AYTUNÇ ALTINDAL
- ◆ HANGİ İSA / AYTUNÇ ALTINDAL
- ◆ ZÜMRÜT ŞEHİR / RAJIV CHANDRASEKARAN
- ◆ PANAYA KAPULU / ATA NİRÜN
- ◆ KAYBEDİLMİŞ ZAMANLAR ÜLKESİNDEN / AYTUN ÇIRAY
- ◆ HİTLER'İN ALTINLARI / ARTHUR L. SMITH
- ◆ KEHANETLER KİTABI / LAONICUS CHALCONDYLES
- ◆ DÜNÜN BELGELERİ YARININ TARİHİ / AYTUNÇ ALTINDAL
- ◆ TÜRKİYE'DE RUHLAR VE RUHÇULAR / ATA NİRÜN

ROMAN DİZİSİ

- ◆ BAĞDAT'IN SİRENLERİ / YASMINA KHADRA
- ◆ SESSİZLİK / ATTILA BARTİS
- ◆ ÇELEBİ / UĞUR BECERİKLİ
- ◆ YÜZDE ELLİ / UĞUR BECERİKLİ
- ◆ HER GÜN ÖLDÜRÜYOR GİDİŞİN / UĞUR BECERİKLİ

FİNANS DİZİSİ

- ◆ AŞK EŞİTTİR PARA / ARİF UĞUR
- ◆ MORTGAGE / ARİ F UĞUR
- ◆ ALTIN / SERDAR ÇITAK

ANI/YAŞAM DİZİSİ

- ◆ EVİMİZ ÜÇ ODA BİR KIŞLA / ŞULE TÜRKER

Kıtapta yer alan 17 'Kehanet ile kişiler ve kimliklerden oluşan 28 Osmanlı tablosu, bakır üzerine işlenmiş ve özgün baskı buradan yapılmıştır. Tam metindir. Fransızca özgün yorum ve tablolar eşliğinde Türkçe çevirileri eklenmiştir.

"Kehanetler" bölümünde inanılması zor bilgiler iletilmiştir. Hiç kuşkusuz geleceği hiç kimse bilemez ve müminler için geleceği bilebilmek sadece Tanrı'ya mahsustur. Ancak bu "Kehanetleri" birer prognoz/öngörü olarak değerlendirirsek, kitabın yazıldığı dönemden yüzyıllarca sonra neredeyse bire bir gerçekleşen bu öngörülerini dikkatle incelemek gerektiği açıktır.

Chalcondyles, belki de canlı tanığı olduğu olaylar nedeniyle öylesine ince ayrıntılara dikkat etmiştir ki, bu dikkati ve gözlemleri günümüzün tarihçilerini şaşkırtmaktadır. Örneğin; bir dilencinin veya bir İranci, Ermeni ya da Arap tüccarın nasıl giyindiğine, belindeki kuşağın nasıl bağlanırsa ne anlama geldiğine varıncaya kadar yazmıştır.

Çok karmaşık ve değişik olan bu "Kehanetler" günümüzün Türkiye'si'nde ilgiyle karşılanacaktır.

Arztunç Altındal

ISBN 978-9944-298-09-4

9 789944 298094